

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 7. MARCA 1985

ŠTEVILKA 9 • XXXIV

KOMUNISTI SOZD O DOLGOROČNIH USMERITVAH

V petek, prvega marca, je bila na Jesenicah druga problemska konferenca komunistov SOZD Slovenske železarnice. Na konferenci naj bi se dogovorili, kakšne so naloge komunistov pri uresničevanju dolgoročnih usmeritev sestavljene organizacije.

MNOGO NALOG NI URESNIČENIH

Pri pregledu izpolnjevanja stališč prve konference so ugotovili, da večina nalog ni uresničena. Tako je dogovarjanje o delitvi dela med jugoslovanskimi železarnami še vedno odprt problem, tudi kvaliteto vključevanje v izvozne tokove nam ni popolnoma uspelo. Premalo je nareje-

nega na področju skupnega izvoza z našimi kupci, spremljanja in financiranja razvoja, nagrajevanja po delu, samoupravnega organiziranja in informiranja.

Poiskati bo treba nove oblike povezovanja in aktivnosti komunistov v sestavljeni organizaciji (sestanki po delovnih področjih - vzdrževanje, komerciala, energetika...) in

oživeti družbenopolitično koordinacijo predvsem zaradi boljše obveščenosti.

Komunisti bodo morali pri obravnavi dolgoročnih usmeritev oceniti najprej dosedanje ravnanje in rezultate ter razvojne možnosti. Osnovna usmeritev mora biti več dohodka in boljši položaj črne metalurgije. Oceniti je treba tudi možnosti za nove zaposlitve in položaj temeljnih organizacij, ki so v svojih okoljih še vedno osnovne nosilke razvoja.

VSAK VIDI LE SVOJE PROBLEME

V razpravi o poročilu in nalogah komunistov pri uresničevanju dolgoročnih usmeritev SOZD so delegati večinoma obravnavali oziroma predstavili le svoje probleme, zelo malo razpravljalcev pa je dopolnjevalo osnutek usmeritev. Zato navajamo le

(Nadaljevanje na 6. strani)

ŽENSKES SO IZPOLNILE SVOJO NALOGO V STAVKI PRED PETDESETIMI LETI BOLJE KOT SMO PRIČAKOVALI

»Tako kot delavci v obratih, so tudi ženske v veliki stavki javniških in savskih kovinarjev pred petdesetimi leti izpolnile svojo nalogo in to bolje kot smo pričakovali. Blokiranje so vse dohode v tovarno in manifestirale borbno solidarnost z možmi, brati, sinovi...«, je v svojih spominih zapisal takrat glavni delavski zaupnik Vencelj Perko. Isto bi lahko zapisali tudi za najtežje obdobje naše zgodovine - štiriletno okupacijo, ki nam je grozila z uničenjem. V oborožen odpor in socialistično revolucijo so se enakovredno in enakopravno vključevale tudi ženske, ki so se posebno veliko vlogo odigrale kot aktivistke, obveščevalke in kurirke na terenu. Ženske so trpele in umirale v koncentracijskih taboriščih in zaporih, padale kot borke in talke. Prav tako je zelo velik njihov delež pri obnovi in izgradnji domovine, izgradnji socialistične samoupravne družbe. Danes v naši domovini srečujemo ženske na različnih delih in opravilih od najodgovornejših do najpreprostejših, na visokih državnih in političnih odgovornostih, v samoupravnih organih, v znanstveno-raziskovalnih organizacijah, v umetniških ateljejih in na drugih umetniških področjih, vedno več je vključenih v kulturno, telesnokulturno in ostalo družbeno in družbenopolitično življenje in dejavnosti.

Letos mineva 96 let, ko so na ustanovnem kongresu Druge internacionale v Parizu delavske, socialdemokratske stranke sprejele izjavo, da morajo delavci šteti delavke za enakopravne sobojevnice in se tudi bojevati za to, da bodo delavke dobivale enako mezdno za enako delo. Letos pa mineva tudi natanko 75 let, ko so v Kjbenhavnu na Danskem zastopnice socialistice sprejele predlog Klare Zetkin in nekaterih njenih sodelavk, o »mednarodnem ženskem dnevu« - 8. marcu, ki naj bi ga odslej prirejale socialistke vsako leto in v vseh državah z zahtevo po ženski volilni pravici, »prikazani v zvezi s celotnim ženskim vprašanjem, in sicer tako, kakor ga razumejo socialistice«, torej kot del družbenega vprašanja in v znamenju skupnega boja vseh delovnih ljudi proti vsakršnemu izkoriščanju. Ta dan naj bi pomenil tudi pritegovanje v socialistične vrste vse tiste ženske, ki bi se hotele resnično osvoboditi, v okviru skupnega boja delavskega razreda.

S kapitalizmom se je namreč poleg drugih vprašanj, kot del velikega socialnega vprašanja, pojavilo tudi žensko vprašanje. V vseh razrednih družbah - suženstvu, fevdalizmu, kapitalizmu - razen praskupnosti, ko so bile ženske moškim enakovredne in enakopravne, kot matere novih rodov pa celo mnogo bolj cenjene, je bila ženska dvojno zatirana, kot ženska in kot pripadnica zatiranega razreda. Pri nas na Slovenskem je že leta 1871 in 1876 v Ljubljani in Trbovljah prišlo do prvih ženskih stavk, leta 1889 ob prvi veliki stavki v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju pa so poleg moških in otrok (!) zaprli tudi nad 50 žensk. Organizirano žensko gibanje pa je v okviru delavskega razrednega boja dobilo veliko širino po letu 1919, po zmagi oktobrske revolucije in z ustanovitvijo Socialistične delavske stranke Jugoslavije (komunistov), oziroma Komunistične stranke Jugoslavije.

S tem kratkim sprehodom v zgodovino smo hoteli le poudariti in osvetliti dejstvo, da bi nam 8. marec - mednarodni dan žensk moral pomeniti spoznanje, da so se ženske pri nas v Sloveniji in Jugoslaviji s svojim sodelovanjem v naprednem delavskem gibanju med obema vojnoma, z enakopravnimi in enakovrednimi sodelovanjem v narodnoosvobodilnem boju in socialistični revoluciji osvobodile z lastnimi silami in si v novi državi pridobile vse pravice enakopravnih državljanek - enakost v pravicah in dolžnostih. Zmaga v narodnoosvobodilnem boju in socialistična revolucija sta omogočila enakopravnost in enakovrednost žensk in ravno zato ima pri nas praznovanje osmega marca drugačno obeležje, kot mnogokje drugje po svetu. To naj bi bil predvsem dan, ko bi vsaj enkrat na leto ocenili, kako se s socialistično revolucijo ustvarjeni pogoji uresničujejo v praksi, v življenju.

Vsega tega bi se morali tudi ob praznovanju osmega marca spomniti, ker so vse te revolucionarne pridobitve tudi izročilo osmega marca in ker vse preveč pozabljamo na hude čase in na dolgoletni boj, da smo si izbojevali svobodo, neodvisnost, izbojevali pogoje, da delavski razred, ki ga v velikem številu sestavljajo tudi ženske, ki jih je v naši občini zaposlenih čez 40 %, zagospodari nad pogoji in rezultati svojega dela, da se uresniči geslo pod katerim je potekal boj delavskega razreda: DELU ČAST IN OBLAST. Spomniti in oceniti bi morali tudi politično emancipacijo nezaposlenih žensk in vse kar je s tem povezano.

Zal smo v zadnjem času marsikje 8. marec spremenili v veseljačenje, oziroma dan, ko nekoliko več pozornosti namenjamo ženskam, najsibo z darili, različnimi prireditvami, sprejemi, večerjami in podobno. Celotno šolah tu in tam zasledimo malomeščanski prizvok 8. marca, kot da smo pozabili na njegovo revolucionarno izročilo in sporočila.

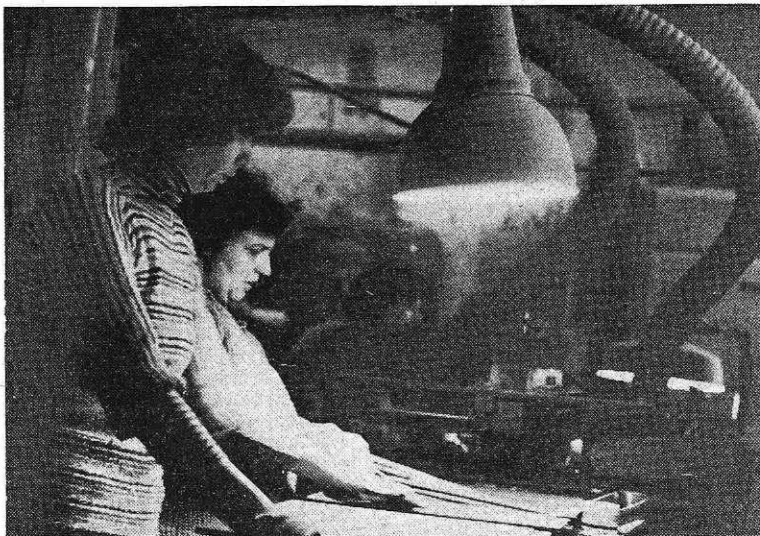
Cepav smo pri nas z ustavo ženskam zagotovili popolno enakopravnost in enakovrednost na gospodarskem, političnem in kulturnem področju, oziroma ustvarili pogoje za to, se marsikje v praksi, še bolj pa v miselnosti razhajamo s tem. In najlepša čestitka ženskam ob njihovem prazniku bi bila, če bi bilo vsako leto manj teh razhajanj.

Ob vsem tem pa bi nam moral pogled uhajati tudi v prihodnost, predvsem z vidika vloge družine pri vzgoji in razvoju otrok, glede na to, da na otrokov razvoj najbolj vpliva individualna družinska vzgoja in toplo družinsko vzdušje. Ob visoki stopnji zaposlenosti žensk, tudi v naši občini, ob dvo- in celo triizmenskem delu, ob vedno večji organizirani skrbi za otroka - predšolska vzgoja, malo šole, celodnevna osnovna šola, se je družinsko življenje zelo skrcilo in zato tudi ni več tesnih medsebojnih povezav njenih članov, kar je pogoj za primarno socializacijo otroka, kar bi družina morala biti. Če samo v teh ugotovitvah je vrsta problemov s katerimi se bomo morali v naslednjem planskem obdobju soočiti, če bomo hoteli, in to bomo morali, da bo družina v večji meri odigrala vlogo primarnega socializatorja otrok.

Lahko bi navedli še več problemov v zvezi z žensko in njeno vlogo v družbi, vendar smo s temi navodbami hoteli le poudariti, da osmi marec tudi v naši socialistični samoupravni družbi odpira še vrsto neresenih vprašanj in da zato njegove revolucionarne vsebine ne bi smeli omejit le na enodnevno pozornost do žensk, temveč na trajno skrb, oziroma reševanje problemov, ki se povezujejo z njihovo vlogo v družbi v okviru prizadevanj in aktivnosti za dosledno uresničevanje določil naše ustave.

Joža Varl

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z ordenom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mhe Crnovič, tehnični urednik - novinar Dare Bradašnja, lektorica - novinarka Cvetka Martinčič, novinarka Lilijana Kos. Naslov: Uredništvo Železarnice, SOZD SZ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, novinarji - administracija 2619 in 2621. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Sodelavki pri kontroliranju elektrod (foto I. Kučina)

DRUŽBENE OBVEZNOSTI ŽELEZARNE V LETU 1984

V letu 1984 so družbene obveznosti Železarnice Jesenice znašale 2.299,9 milijonov dinarjev, kar je za 54 % oziroma 803,2 milijona dinarjev več kot v letu 1983. Prispevki iz osebnega dohodka so znašali 744,1 milijon dinarjev, 885,2 milijona dinarjev so znašali prispevki iz dohodka, 670,6 milijonov dinarjev družbenih obveznosti pa smo financirali iz akumulacije oziroma lastnih sredstev.

ANALIZA POSAMEZNIH SKUPIN PRISPEVKOV

Prispevki iz osebnega dohodka so se glede na leto 1983 povečali za 34 % oziroma za 189,5 milijonov dinarjev.

Glede na leto 1983 se je povečala prispevna stopnja republiškega davka iz OD za dopolnilno delo. S 1.1.1984 je začela veljati precej višja prispevna stopnja (povečala se je od 18,33 % na 25 %).

V poprečju so se zmanjšale prispevne stopnje skupnosti otroškega var-

stva SRS, skupnosti zdravstvenega varstva, skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS, občinske skupnosti otroškega varstva (po delovnem mestu), prispevna stopnja prispevka solidarnosti za Črno goro (po delovnem mestu) ter stopnje prispevkov, ki so zajete v zbirni prispevni stopnji.

Nespremenjena pa je ostala prispevna stopnja davka za pogodbeno delo.

Prispevki iz dohodka oziroma čistega dohodka so se povečali za 65 % oziroma za 613,7 milijonov dinarjev.

Prispevki za splošne družbene potrebe (pod točko 1 v tabeli 1) so se glede na enako lansko obdobje povečali za 43 %.

Davek iz dohodka republikli je za 41 % oziroma 8,6 milijonov dinarjev višji kot v letu 1983. Stopnja za izračun davka se je zmanjšala od 2,6 %

(Nadaljevanje na 8. strani)

PODPREDSEDNIK IZVRŠNEGA SVETA SLOVENIJE O DOLGOROČNIH USMERITVAH SOZD SZ

Med gosti druge problemske konference ZK SOZD SZ je bil prisoten tudi podpredsednik izvršnega sveta Slovenije Janez Bohorič. Iznesel je nekaj kritičnih mnenj o dolgoročnih usmeritvah SOZD SZ v razdobju 1986-2000 na osnovi ocene zavoda Slovenije za družbeno planiranje.

Pripombe so bile podane z željo in v smislu dograjevanja osnove za razmišljanja o dolgoročnem načrtovanju.

Po oceni že omenjenega zavoda je osnutek dolgoročnih usmeritev SOZD SZ dokaj splošen. V proizvodnem delu so podane osnove količine proizvodnje izdelkov in nabave surovin, v finančnem in industrijskem delu pa usmeritve niso ustrezno podprte z vrednostnimi pokazatelji, zlasti na industrijskem, energetskem delu in prometu. To predstavlja tudi težavo pri uporabi tega dokumenta

in pri usklajevanju splošnih dolgoročnih usmeritev z vsemi tistimi dejavnostmi, s katerimi bo potrebno te usmeritve uskladiti - s kovinsko predelovalno industrijo, z razvojem infrastrukture, skratka predvsem s sistemi izven SOZD. Po drugi strani pa predstavlja tudi oviro za tehtnejšo presojo splošnih dolgoročnih usmeritev s tehničnega in narodnogospodarskega vidika.

Planerji zavoda Slovenije za družbeno planiranje opozarjajo, da so največji porabniki izdelkov črne me-

(Nadaljevanje na 2. strani)

DELO SEKTORJA ZA SPLOŠNE ZADEVE IN CPSI V LETU 1984

V peti in šesti številki Železarnice smo predstavili kadrovske probleme Železarnice v lanskem letu. V tej številki predstavljamo še del ostalih dveh sektorjev v delovni skupnosti za kadrovske, splošne zadeve in informiranje, sektorja za splošne zadeve in Centra za proučevanje samoupravljanja in informiranja. Najprej predstavljamo del oddelkov v sektorju za splošne zadeve:

PRAVNI ODDELEK

Delavci pravnega oddelka so svoje aktivnosti usmerjali v urejanje samoupravnih splošnih aktov in družbenoekonomskih odnosov še iz prejšnjih obdobj. Opravili so tudi

pregled pravilnikov, specifičnih za posamezno TOZD. Zaradi sprememb pri vodjih TOZD in vodjih sektorjev so bili opravljeni tudi vpisi teh sprememb v sodni register.

(Nadaljevanje na 4. strani)

IZHODIŠČNE OSNOVE RAZVOJA ČRNE METALURGIJE DO LETA 1990

Pri Splošnem združenju črne metalurgije Jugoslavije je septembra lansko leto izšla publikacija pod gornjim naslovom, ki jo je pripravila grupa avtorjev. Gradivo ima za cilj, kakor je tudi poudarjeno v uvodu, da osvetli razvoj črne metalurgije do leta 1990, izhajajoč iz dolgoročnih programov razvoja železarn oziroma članic splošnega združenja. Program razvoja do leta 1990 vsebuje pet poglavij in dokumentarno prilogo.

V prvem poglavju Ocena porabe jekla do leta 1990 je obdelano verjetnostno tržno povpraševanje do leta 1990 s pregledom tudi za letošnje leto. Ocena je izdelana avtonomno glede na to, da avtorji niso imeli na voljo dolgoročnih načrtov osnovnih porabnikov. Po oceni naj bi letna pora-

ba gotovih jeklarskih izdelkov narasčala po stopnji od 3,2 do 4,1 %. Na osnovi teh globalnih ocen, dosedanjih izkušenj in usmerjenosti, ki se pričakujejo v perspektivi, je izdelana tudi osnovna asortimentska struktura porabe.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sodelavkam v TOZD in delovnih skupnostih Železarnice ob njihovem prazniku

8. marcu - mednarodnemu dnevu žensk iskreno čestitamo

samoupravni in poslovodni organi ter družbenopolitične organizacije TOZD, delovnih skupnosti in Železarnice

ŠTIRI TOZD NISO DOSEGLE OPERATIVNEGA PROGRAMA

Po prvih še nedokončanih podatkih statistične službe v Železarni smo v februarju izdelali 111.886 ton skupne proizvodnje, kar je 97,8 % operativnega programa. Operativni program niso dosegli štiri temeljne organizacije: Jeklarna (96,4 %), Valjarna blumingštel (96,1 %), Valjarna žice in profilov (99,3 %) in Valjarna debele pločevine (81,5 %).

V TOZD Plavž so proizvedli 13.531,7 tone grodlja, kar je 104 % družbenega plana, ki je enak operativnemu programu.

V februarju so v TOZD Jeklarna vliili 34.015,5 tone jekla, kar je 93,5 % družbenega plana in 96,4 % znižanega operativnega programa.

V februarju smo odpremili 32.681,9 tone gotovih izdelkov in storitev in tako operativni program presegli za 0,4 %. Nekoliko pod planom sta le TOZD Profilarna in Elektrode.

Končni podatki o skupni proizvodnji in odpremi bodo objavljeni v naslednji številki Železarnice.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV: OB ISTIH KOLIČINAH ZAHTEVNEJŠI ASORTIMENT

V TOZD Valjarna žice in profilov letos načrtujejo isto količino proizvodnje kot lani. Z nekaj čez 100.000 ton izvaljane žice in profilov bodo zadostili vsem potrebam Železarnice po teh izdelkih, okoli 20.000 ton žice pa bo namenjene za prodajo. V prvih dveh mesecih sicer nekoliko zaostajajo za načrtovanimi količinami; zaradi zmrzali je bilo več zastojev kot sicer, nekaj pa je tudi subjektivnih vzrokov, vendar pokazatelj uspešnosti gospodarjenja kažejo, da je ta temeljna organizacija po doseženih poslovnih rezultatih na drugem mestu v Železarni, takoj za Hladno valjarno Bela.

Načrtovane kapacitete za to temeljno organizacijo so 135.000 ton izvaljane žice in profilov. Pred leti so se temu rezultatu že precej približali z izvaljanimi 118.000 tonami. To je bila tudi najvišja dosežena proizvodnja v osemnajstih letih, kar TOZD Valjarna žice in profilov obstaja, pri tem pa je potrebno poudariti, da se asortiment žice, ki so jo takrat valjali, niti približno ne more primerjati z današnjim programom valjanja.

Lani so v TOZD Valjarna žice in profilov dosegli 101.752 ton proizvodnje, kar je sicer za 0,3 % več kot leto poprej, a le 96,9 % planirane količine. O proizvodni problematiki, rezultatih in težavah, ki jih imajo pri delu, smo se pogovarjali z vodjo TOZD Valjarna žice in profilov DRAGOM FIŽGARJEM.

»Lanskoletni plan 105.000 ton proizvodnje ni bil dosežen predvsem zaradi prepogostih zastojev elektro in mehanske narave pred remontom in zaradi pomanjkanja delavcev, zlasti v vročih valjarnah.

Na področju kadrov se je stanje sicer nekoliko izboljšalo in se planu zaposlenih po številu približujemo, vendar izobrazbena struktura zaposlenih ni najboljša. Opraviti imamo skorajda izključno le z dvema generacijama, s starejšimi delavci, ki odhajajo v pokoj, in z mladimi, ki so komaj prišli.

Vsako leto odide v pokoj okoli deset naših delavcev in če k temu številu prištejemo še fluktuacijo, nas vsako leto zapusti 17 ljudi. V dveh letih je to več kot ena izmena. Če torej letno izgubimo toliko ljudi, to pomeni, da pride k nam delat prav toliko novih delavcev, med katerimi je veliko mlajših od 18 let in jih ne moremo vključiti v sistem dela 4+1.

Stanje na področju kadrov se je zadnje čase sicer popravilo, vendar še ni dokončno rešeno. Do polne zaposelbe delovnih mest nam manjka še pet vročih valjavcev. Imamo tudi ne-

kaj takih, ki so pri nas samo na spisku, pa iz kakršnegakoli razloga ne delajo. Izvedli smo tudi precej kadrovskih premikov, polovica izmenjskih vodij in delovodij je na novo imenovan. Sedaj se pripravljamo tečaj za valjavce, ki se ga bo udeležilo šest delavcev iz naše temeljne organizacije. To bo za nas pomembna kvaliteta pridobitev.

Zastoji so tudi letos previsoki; pojavili sta se dve novi vrsti zastojev, ki pogosto presegata normalne okvire. Prva so zmrzali, torej višja sila. Zaradi izredno nizkih temperatur v letošnji zimi je zmrzoval kondens v pnevmatskih cilindrih in ventilih. Posledica tega je ne samo nizek izplen, ampak tudi slabši proizvodni pokazatelj. Do zastojev je pogosto prihajalo tudi zaradi pomanjkanja naročil za TOZD Jeklovlek. Program valjanja je treba pogosto sestavljati glede na naročila, ker pa je teh manj kot ponavadi in ker so razdrobljena, prihaja do nezasedenosti kapacitet, pa tudi prehodov iz dimenzije na dimenzijo je veliko preveč. Zaradi spreminjanja dimenzij so tehnološki zastoji narasli skoraj za 20 %.

Poleg visokih zastojev in kadrovskih težav je na nižjo proizvodnjo vplival tudi zahtevnejši asortiment proizvodnje, ki ima zahtevnejšo tehnološko pot in terja več časa. Več je preizkušanja med valjanjem, več odvzema probnih vzorcev. Pogostejše je treba prekinjati valjanje zaradi raznih posegov, odstranjevanja napak in podobno.

Veliko časa porabimo tudi za menjave programov. Pri »lekarniških« količinah posameznih programov je težko obdržati kvaliteten nivo. Povečuje se količina izmečka, še posebej velja to za tretjo žilo (profilni del), pa tudi za debelejši program žičnega dela valjarne.

Kljub težavam, ki nas pestijo, smo uspeli zadržati kvaliteto valjanja žice na doseženi ravni, o čemer pričajo tudi kazalci uspešnosti poslovanja. Nov pravilnik o internih reklamacijah, ki ga v Železarni uporabljamo od oktobra lani, nam te uspehe zmanjšuje. Pripisuje nam namreč tudi napake, ki jih ni povzročila naša temeljna organizacija. Pri tem mislim na precejšnjo količino materiala, ki se je nabral v TOZD Jeklovlek. Gre za material, za katerega kljub dodatni predelavi ne uspeemo najti kupca, ker kvaliteto ne ustreza zahtevam. Glede na tehnološke možnosti predelave napak materiala med predelavo ni bilo mogoče opaziti in neustrezen material izločiti. Zato so bile napake odkrite šele v končni fazi predelave, predvsem pri

elektronski kontroli. TOZD Jeklovlek je izstavila zahtevo po interni reklamaciji nam kot predhodni temeljni organizaciji v tehnološki verigi, tako kot določa interni pravilnik. Ker napak nismo povzročili v naši TOZD, menimo, da kot dobavitelj teh proizvodov ne moremo nositi celotnega bremena reklamacije, še posebej, ker glede na obstoječo tehnologijo neustreznega materiala ni bilo mogoče prej izločiti.

V lanskem letu so v TOZD Valjarna žice in profilov izvaljali kar 1.800 ton gredic 52 kvadrat v betonsko železo. Taka gredica nastane, ko pride do zastoja v prvi fazi valjanja in se material toliko ohladi, da ni več primeren za nadaljnje valjanje. Kljub nizki ceni je problem najti kupca za ta proizvod, zato so se odločili, da teh gredic ne bodo več predelovali v betonsko železo.

Delavski svet TOZD je sprejel sklep, da se 800 ton teh gredic, ki jih imajo še na zalogi, kot nekorantno robo vrne v ponovno predelavo. To so gredice vseh mogočih kvalitet in bi jih bilo potrebno sortirati in potem prevajati v najrazličnejše dimenzije, kar bi zelo povečalo stroške valjanja.

Da bi te gredice v bodoče tekoče prevajali v namenski asortiment, so sklenili uresničiti inovacijski predlog, ki je nastal že pred več kot desetimi leti. Gre za teoretično izvedljivo elektrokonduktivno ogrevanje gredic. Tehnična izvedba projekta še ni znana, čeprav so že opravili nekatere praktične preizkuse, ki so dali ugodne rezultate. Če jim bo uspelo rešiti problem konduktivnega ogrevanja gredic, bodo povsem odpravili velik del izmeta, ki nastaja kot nujen stranski produkt zaradi zastojev med valjanji.

»Naš plan ostaja isti kot preteklo leto, le da bo asortiment izdelkov še zahtevnejši. Pripravljamo se na predelavo večjih količin kromovih žic. To je valjarsko izredno zahteven material. Nekaj te žice, sicer manj kot smo načrtovali, smo že izdelali, vendar v TOZD Žičarna z njeno kvaliteto še niso povsem zadovoljni, predvsem zaradi površine, prask in podobno. Zato bomo nabavili novo armaturo, ki bo zagotavljala tudi boljše površino te žice.

V prihodnosti načrtujemo še druge posodobitve. Predvsem bomo morali posodobiti del proge, kjer prihaja do vleke valjanca med posameznimi ogrodji, kar neugodno vpliva na kvaliteto površine in toleranco izvaljane žice.

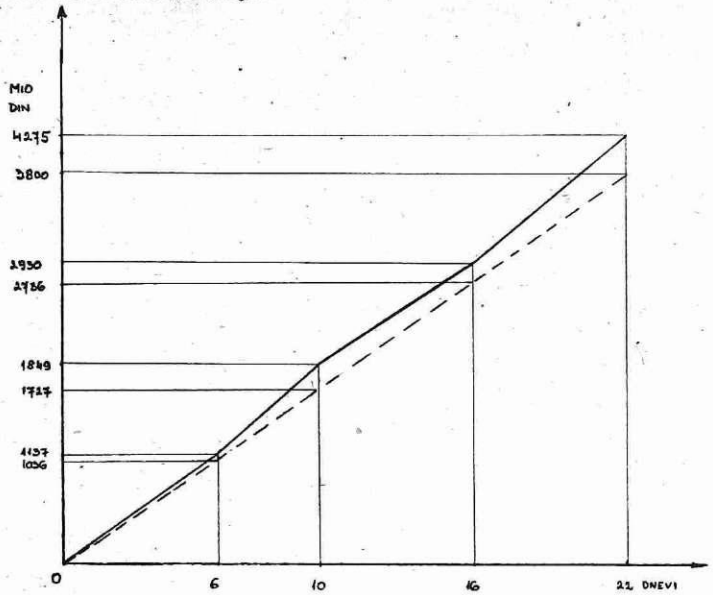
Potrebno bo odpraviti tudi ozka grla, ki nam omejujejo količinsko višjo proizvodnjo, to pa so zastarele proge 250, 270 in 300.

Posodobitev teh prog in uvedba kontroliranega ohlajanja izvaljane žice sta predvideni v prihodnjem dolgoročnem obdobju, vsekakor pa bo realizacija teh načrtov možna šele po uspešnem začetku dela Jeklarne 2.

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA V FEBRUARJU

V mesecu februarju smo dosegli 4275 mio din realizacije — povprečno 194,3 mio din na dan (plan 172,7 mio din).

Dnevna realizacija je presežena za 112,5 %, kar zadošča za izplačilo 7000 din stimulacije.

Sodelavke med malico v Hladni valjarni Jesenice (foto I. Kučina)

IZHODIŠČNE OSNOVE RAZVOJA ČRNE METALURGIJE DO LETA 1990

(Nadaljevanje s 1. strani)

V drugem poglavju Razvoj črne metalurgije v letih 1976—1983 je prikazana analiza načrtovanega in uresničene razvoja v tem obdobju. Ugotovljeno je, da načrtovani razvoj kapacitet za leto 1980 ni bil uresničen niti do leta 1983. Še posebno je zaostal razvoj rudnikov železove rude. Predelovalne zmogljivosti so se v tem obdobju razvijale hitreje od načrtovanih, kar je še povečalo obstoječo neskladnost v razvitosti primarnih in zaključnih faz proizvodnje.

Tretje poglavje Tehnološko razvojni kazalci v svetu in Jugoslaviji daje krajši pregled tehnoloških kazalcev v svetu in pri nas, stanje razvoja in možnosti za naslednje obdobje. S 4,1 milij. ton izdelanega jekla v letu 1983 je Jugoslavija na 27. mestu svetovne razpredelnice proizvajalcev jekla. Obdelane so tudi vse proizvodne faze, kakor tudi nekateri drugi kazalci, kot so poraba energije, produktivnost po posameznih fazah in drugo.

Četrto poglavje Možnosti razvoja kapacitet in proizvodnje do leta 1990 obravnava načrt kapacitet in proizvodnje v dveh variantah. Po prvi varianti so izvršene ocene, kako bi se gibal razvoj, če bi se naslonili samo na lastna sredstva železarn in sredstva združevanj, oziroma na osnovi že zagotovljenih sredstev iz katerekoli osnove. Ta varianta razvoja zagotavlja tudi v dolgoročni perspektivi sedanji nivo proizvodnje ob neznatnih korekturah šele okrog leta 1990. S tem načrtom je predviden samo razvoj rudnikov železove rude in zaključevanje naložb v že začete objekte.

Po drugi varianti se načrtuje razvoj metalurških zmogljivosti s ciljem, da se zagotovi tržno povpraševanje oziroma zahteve tržišča po jeklu okrog devetdesetih let. Po tej varianti je predvideno pomembnejše povečanje zmogljivosti in proizvodnje. Glede na čas, ki je na voljo, bi se celotni rezultati po tej varianti zagotovili šele po letu 1990. V tem poglavju so obdelane tudi materialne bilance po obeh variantah, posebno za surovine iz uvoza.

V petem poglavju Ekonomsko-finančne predpostavke za realizacijo razvoja do leta 1990 so obdelani ekonomsko-finančni pogoji, ki so nujno potrebni za uresničitev obdelanih variant razvoja. Višina naložb je opredeljena na osnovi cen iz leta 1982 in kursa dinarja v odnosu na konvertibilne valute, ki je veljal v tem času. Čeprav so bili po prvi varianti razvoja prvi financiranja, ko se je pričelo s pripravi tega gradiva, v glavnem zagotovljeni, železarne niso računale, da jim bo primanjlovalo investicijskih sredstev za to mi-

nimalno varianto, zaradi inflacijskih gibanj, ki so bila močno izražena. Zato avtorji poudarjajo, da je odprto celotno problem za te minimalne variante razvoja.

Po drugi varianti razvoja so investicijska sredstva samo za razvoj železarn do leta 1990 ob koncu leta 1982 ocenjena na blizu 400 milijard dinarjev. Ob tem avtorji v gradivu navajajo, da se bodo po njihovi oceni septembra 1984 leta zaradi spreminjenega kursa in visoke stopnje inflacije ta sredstva skoraj podvojila. V gradivu so tudi obdelani možni viri financiranja po obdobjih 1981—1985 in 1986—1990. Prikazan je tudi predračun amortizacije za obstoječa in novoaktivirana sredstva, glede na predvidena vlaganja.

Zaključna razmišljanja v dokumentu so v bistvu strnjena zaključki posameznih poglavij.

»Izhodiščne osnove razvoja črne metalurgije do leta 1990« nedvomno predstavljajo pomemben prispevek k številnim gradivom, ki so namenjena izdelavi dolgoročnega programa razvoja naše črne metalurgije, pa tudi širšega — industrijsko kovinskega kompleksa. Glede na to, da osnovo tega dokumenta predstavljajo načrti železarn, bo gradivo še posebej prišlo prav pri oblikovanju srednjeročnih načrtov za obdobje, ki je pred nami.

Izhajajoč iz uporabljene tehnologije, ki ni mogla spreminjati načrtov temeljnih organizacij združenega dela, je ta dokument v bistvu zbir teh načrtov. Avtorji so lahko, kar so tudi naredili, pri večjih neusklajenostih opozorili na probleme, ki bi nastopili, v kolikor bi se stvari razvijale popolno po individualnih načrtih organizacij združenega dela. Očitno je, da so te neusklajenosti osredotočene predvsem v zaključnih fazah proizvodnje, kjer so proizvajalci težili k maksimalizaciji kapacitet s ciljem ekonomske optimalizacije.

Avtorji tega dokumenta bi v tem trenutku težko dali kaj drugega, oziroma kaj več. Soočeni s številnimi problemi, ki izhajajo iz dejstva, da vrsta globalnih sistemskih postavk iz programa ekonomske stabilizacije še ni institucionaliziranih in da se vrsta nakopičenih problemov v črni metalurgiji, ki so predvsem posledica neskladnosti ekonomskih mer v preteklem obdobju, ni začela bistveno spreminjati, so bili brez zanesljive opore za nadaljni razvoj, pa četudi bi iz tega razmišljanja izvzeli težave tekočega poslovanja. V zaključnem razmišljanju so avtorji zato tudi poudarili, da se mora za bodoči, učinkovitejši razvoj črne metalurgije družbeno verificirati, kašen program razvoja želimo: skupen ali enoten — ker ima vsak svojo ceno.

(M. Stefanović, ČELIK, štev. 110)

PODPREDSEDNIK IZVRŠNEGA SVETA SLOVENIJE O DOLGOROČNIH USMERITVAH SOZD SŽ

(Nadaljevanje s 1. strani)

talurgije predelovalni kompleks, strojna industrija in drugi. Poraba izdelkov črne metalurgije v teh panogah je v letih 1975 do leta 1980 razmeroma naraščala, in sicer od 412.000 ton do 683.000 ton, od leta 1980 do leta 1984 pa je s 655.000 ton poraba stagnirala oz. se je celo zmanjšala. Z ozirom na to ne pričakuje bistvenih sprememb v količinah porabe pri teh glavnih uporabnikih jekel, pač pa pričakujejo velike spremembe pri kakovosti, kar je razvidno tudi iz dokumenta. Nadalje poudarjajo, da je to treba upoštevati pri načrtovanju dolgoročnega razvoja, predvsem pa opozarjajo, da je treba že pri načrtovanju dolgoročnega razvoja upoštevati tudi stroške pri proizvodnji izdelkov črne metalurgije in pri splošni panogi, saj stroški predstavljajo osnovo za oblikovanje cen. Ni dileme, ali jeklo da ali jeklo ne, dilema je v tem, koliko jekla, kakšne kvalitete in pa predvsem po kakšni ceni, tako da se bo potem to jeklo planiralo za višje izdelke višje vrednosti in tako plasiralo na zunanji trgih.

Dalje planerji opozarjajo, da bi pri dolgoročnih razvojih črne metalurgije bilo bolj potrebno upoštevati nekatere probleme povezane s tem razvojem. Črna metalurgija je edina panoga, ki potrebuje za svojo proizvodno infrastrukturo veliko prostora. S tem je povezana skrb za varstvo okolja, kar v teh dolgoročnih usmerit-

vah ni zadosti obdelano. Poudarjena je tudi kadrovska in tehnološka problematika, vendar ni zadosti samo vprašanje, potrebno je dati tudi odgovore na posamezna vprašanja. Tudi problem porabe energije, prometa, vzdrževanja bi kazalo natančneje opredeliti. Z ozirom na to bo potrebno verjetno odgovore na ta vprašanja še iskati in to predvsem na relaciji SOZD z ostalimi sistemi, s katerimi je SOZD reprodukcijsko povezana.

Z ozirom na investicije, ki so v teku, bi se bilo potrebno še bolj angažirati in storiti vse, da bi bile vse v čim krajšem času in na čim bolj racionalen način zaključene. Glede nadaljnjih investicijskih naložb bi morali pri presoji in usklajevanju posamičnih interesov posameznih delovnih organizacij dajati prednost predvsem naložbam, ki so usmerjene v dvig kakovosti, odpravljanje ozkih grl, ki dajejo z majhnimi vlaganji velike rezultate in pri tem pozabiti, ali je to naložba naše ali sosednje TOZD. Samo na ta način nam bo ustvarjeni dohodek omogočal realizirati pomembnejše smernice in dokumente.

V nadaljevanju razprave je podpredsednik izvršnega sveta Slovenije podal nekaj podatkov o uresničevanju letošnjih resolucijskih ciljev. Na kratko povedano (kakor nam kaže januar in februar) resolucijskih ciljev ne uresničujemo.

Diana

MILE CRNOVIĆ GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK »ŽELEZARJA«

S 1. marcem je prevzel dela in opravila glavnega in odgovornega urednika našega tednika Železar Mile CRNOVIĆ, ki je zamenjal Joža Varla, ki odhaja v pokoj.

Mile Crnović je bil rojen 10. marca 1958 na Jesenicah, kjer je uspešno končal osnovno šolo Tone Cufar in gimnazijo. Leta 1982 je diplomiral na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo — politične vede in se takoj kot štipendist zaposlil v naši Železarni, in sicer na Centru za proučevanje samoupravljanja in informiranje. Med tem je že odslužil vojaški rok.

Že od gimnazije dalje deluje v organizaciji ZSMS, trenutno pa je predsednik koordinacijskega sveta ZSMS Železarne in član predsedstva občinskega komiteja ZKS Jesenice. Več let deluje tudi na kulturnem področju, zadnja leta pa predvsem kot igralec v amaterskem gledališču Tone Cufar Jesenice.

ZDRAVSTVENA VZGOJA ZMANJŠUJE INVALIDNOST DELAVCEV

Črna metalurgija je znana kot gospodarska dejavnost s težkimi pogoji dela in strogimi psiho-fizičnimi zahtevami izvrševalcev del in nalog. Proizvodnja v tej dejavnosti redno spremlja visoko tveganje pred poškodbami in poklicnimi obolenji, kakor tudi pred drugimi škodljivimi vplivi na prezgodnje skrajšanje delovnega in življenjskega obdobja in zmanjšanje delovne sposobnosti.

Dolgoročno kontinuirano merjenje vplivov Zavoda za medicino dela Železarnice Zenica kaže, da so delavci zaposleni v proizvodnih in uslužnostih temeljnih organizacijah združene dela nepretrgano izpostavljeni hrupu, prahu, metalurškim plinom, vibracijam, intenzivni toploti, na nekaterih delovnih mestih pa tudi svinčevim hlapom, žveplodioksidu, žveplovodiku in benзолu. Na mnogih delovnih mestih so odkrili nove povzročitelje profesionalnih obolenj (mangan, arzen, kobalt, cink itd.). Glede na to, da več negativnih vplivov deluje istočasno, še niso definirani integralni učinki povzročiteljev poklicnih bolezni. To se predvsem nanaša na zmesi plavžnega in koksne plina, hrup, vibracije, delovanje infrardečega sevanja na delavce, ki so poleg tega izpostavljeni tudi težkemu fizičnemu naporu (topilci, kovači, rezalci, varilci, delavci v livnih jamah, ključavničarji idr.).

Poleg uresničevanja ukrepov zaščite dela, preventivne zdravstvene zaščite in socialne zaščite zaposlenih delavcev v Železarni Zenica več let izpopolnjuje sistem zdravstvene vzgoje in obveščanja delavcev o vseh faktorjih, ki vplivajo na zdravje in delovno sposobnost. Sistem preventivnega delovanja je pokazal izredne rezultate.

NORMATIVNO UREJANJE ZDRAVSTVENE VZGOJE DELAVCEV

Železarna Zenica je politiko izobraževanja in v okviru tega zdravstvene vzgoje normativno uredila v samoupravnem sporazumu o združevanju delavcev v delovno organizacijo, TOZD in delovno skupnost, obveze, način in oblike izobraževanja in združevanja finančnih sredstev za te potrebe pa je uredila s samoupravnim sporazumom o izobraževanju delavcev v delovni organizaciji Železarnice Zenica. Poleg tega imajo zdravstveno vzgojo za preprečevanje invalidnosti podrobno opredeljeno v pravilnikih o delovni zaščiti v TOZD in delovni skupnosti, samoupravnih sporazumih: o socialni politiki delavcev; o uresničevanju kadrovske politike in o informiranju delavcev v delovni organizaciji.

OBVEZNO IZOBRAŽEVANJE NOVOSPREJETIH DELAVCEV IZ MEDICINE DELA

Vsi novosprejeti delavci morajo predno odidejo na delovna mesta, obvezno obiskovati tečaj, na katerem spoznajo proizvodni proces in pogoje dela v temeljni organizaciji. Na tečaju se s pomočjo filmov in drugih avdio-vizualnih sredstev spoznajo s celotnim tehnološkim postopkom v Železarni in možnimi nevarnostmi, na katere naletijo delavci v neposredni proizvodnji. Posebej usposobljeni instruktorji jim dajejo navodila in nasvete, kako bodo naj-

bolj učinkovito zaščitili svoje zdravje, ohranili delovno sposobnost in podaljšali delovno dobo. Na predavanjih so opozorjeni na morebitna žarišča ali izvore nevarnosti, fizičnokemične škodljivosti, vplive temperature zraka, vlage, kroženja in toplotnih sprememb zraka, plinov, pare, virov zastrupljanja in mikroklimatskih pogojev nevarnih za zdravje. Ob tem delavci dobivajo ustrezne informacije h komu se lahko obrnejo za nadaljna navodila glede dela in zaščite pri delu in katere seminarje in tečaje morajo opraviti iz zaščite pri delu in požarnovarnostne zaščite in obvezno opravljanje izpitov. Te tečaje letno opravi več kot 2.000 novosprejetih delavcev.

OBVEZNI PROGRAMI ZDRAVSTVENE VZGOJE

Glede zdravstvene vzgoje zaposlenih imajo v Železarni Zenica poseben in splošen program. Delavci zaposleni na delih in opravilih, kjer je povečana nevarnost za poškodbe pri delu ali večji škodljivi vplivi na zdravje, imajo poseben program zdravstvene vzgoje. Taki delavci morajo obvezno v določenem času opraviti posebne seminarje, na katerih so seznanjeni z ukrepi za samozaščito, zaščito pri delu, požarno zaščito, kakor tudi z zdravstveno preventivo.

Delavci zaposleni na delih s prekomernim hrupom, pri katerih obstoji nevarnost zastrupitve s svinčevimi spojinami, nevarnost udara električnega toka, zastrupitve s plinom, kakor tudi, ki imajo opravka s skladiščenjem eksplozivnih in lahko vnetljivih materialov ali delajo s kemičnimi sredstvi (kislina, lužnina idr.) obvezno morajo polagati kontrolne izpite iz zaščite pri delu. V kolikor to ne naredijo izgubijo pravico opravljati taka dela.

Preverjanje znanja iz zaščite pri delu morajo opraviti vsi delavci, ki:

- vodijo proces dela (na dve leti enkrat),
- delajo na delih in nalogah v posebnih pogojih dela (vsako leto),
- ostali delavci, glede na plan in program dela na svojem področju, ki ga opredeljuje vsaka TOZD.

Z obvladovanjem posebnih programov zdravstvene vzgoje se povečuje zanesljivost pri delu in zmanjšuje število poškodb pri delu. Največkrat se dopolnilno izobraževanje odvija na tečajih in seminarjih. Predvideni so izpiti za preverjanje znanja iz zaščite pri delu in požarnovarnostne zaščite za delavce, ki delajo na posodah pod pritiskom, ki delajo na napravah »S« izvedbe, za delavce, ki delajo v četi za reševanje in delavce v železniškem in avtomobilskem prometu.

Te oblike izobraževanja je v letu 1983 opravilo blizu 17.000 delavcev. Za delavce, ki se večkrat poškodujejo pri delu, ki pogosto prihajajo v spore s posamezniki ali z delovno

grupo so vpeljeni posebni razgovori, opozarja se jih na nepravilnosti, vzroke in posledice njihovega ponajanja. Psihologi in socialni delavci, ki opravljajo take posvetovalne razgovore, neposredno vplivajo na odpravljanje slabih medčloveških odnosov, s čimer se ustvarja boljše ozračje pri delu in preventivno deluje na ohranjanje mentalnega zdravja

OBVEŠČANJE DELAVCEV O NEVARNOSTIH ZA ZDRAVJE IN ŽIVLJENJE

Rezultati raziskovanj, proučevanj, diagnosticiranja in prognoziranja na področju zdravstvene preventive in socialne medicine se posredujejo delavcem z informacijami. To je ena najučinkovitejših oblik permanentnega zdravstvenega vzgajanja delavcev za preprečevanje invalidnosti. Pri izdelavi takih strokovnih informacij sodelujejo Zavod za medicino dela Železarnice Zenica, Institut Hasan Brkić, oddelek za psihologijo in sociologijo dela, oddelek za socialno delo in zaščito pri delu, kadrovska služba in služba za splošne zadeve. Mnogi raziskovalni projekti se uresničujejo tudi s sodelovanjem z drugimi znanstvenimi institucijami v Sarajevu, Beogradu, Zagrebu in Nišu (meritve, certifikati idr.).

Največ informacij za te namene so doslej dobili na osnovi raziskovanja in znanstveno-teoretičnega proučevanja iz letne analize zdravstvenega stanja delavcev Železarnice Zenica, ki se oblikuje po dogovorjeni metodi in vsebini z obdelavo zdravstvenih kartonov vseh delavcev.

Na osnovi te analize se podrobno opredeljujejo pogoji dela na osnovi različnih poklicnih škodljivosti. Poseben poudarek se daje kazalcem iz predhodnih in periodičnih zdravstvenih pregledov delavcev (po strukturi 17 grup bolezni) o naslednjem: analiza vodilnih bolezni; vzroki trajne aličasne nesposobnosti za delo; vplivi specifičnih poklicnih bolezni na skrajšanje delovne dobe; vzroki invalidnosti; korelacijske povezave med invalidskimi in starostnimi upokojenci itd.

Na osnovi analize ekološke kontrole dobivajo potrebne informacije o odpanih materialih in plinih, ki odhajajo v ozračje, vodo ali zemljo in tako ogrožajo človekovo okolje. Informacije s tega področja omogočajo spoznavanje rezultatov laboratorijskega raziskovanja strukture goščavice in zračne zapašenosti, še zlasti v proizvodnih TOZD. S primerjalnimi kazalci o stanju škodljivih in strupenih materialov, v odnosu na dovoljene norme, so seznanjeni delavci, kakor tudi s tem, kako se eventualno te negativnosti v okolju odražajo na zdravju delavcev.

Pri tem je treba poudariti tudi analizo o alkoholizmu, ki je prav tako posredovana delavcem zaradi preventive glede invalidnosti. Vsi delavci Železarnice, pri katerih je ugotovljeno pitje alkohola, se morajo obvezno udeleževati predavanj s področja alkoholizma, kjer spoznajo nevarnosti zaradi prekomernega pitja alkohola in kjer dobijo tudi nasvete za lažje osvoboditev od odvisnosti od alkohola.

POTREBA ZA ENOTEN PROGRAM ZDRAVSTVENE VZGOJE

Rezultati vseh raziskovanj v Železarni Zenica kažejo, da je razvito zdravstveno prosvetljevanje delavcev in usposabljanje za zaščito zdravja prispevalo k podaljševanju delovne dobe in k ohranjanju delovne sposobnosti. Te oblike zdravstvenega prosvetljevanja, zaradi preprečevanja invalidnosti, so bile parcialno obdelane na več načinov, kar je opozorilo na to, da program zdravstvene vzgoje ni izdiferenciran. To ne zmanjšuje vrednosti tega sistema izobraževanja, vendar pa opozarja, da vedno bolj narašča potreba po izpopolnjevanju in združevanju programa zdravstvene vzgoje delavcev v celoto, kakor tudi na izpopolnjevanje sistema pravočasnega informiranja delavcev o nevarnostih, ki lahko ogrozijo zdravje delavcev.

Strokovni krogi, še posebno pedagogi in zdravniki, vse bolj spoznavajo pomen zdravstvenega prosvetljevanja in se zato resno razmišlja o izdelavi posebnega priročnika za te namene. Leta 1978 je bil že izdelan podoben priročnik o zaščiti pri delu, v katerem so bili, poleg drugega, navedeni tudi pravni nasveti, kako koristiti dane pravice za ohranitev delovne sposobnosti.

V vsakem primeru ima ta priročnik doslej velik pomen za zdravstveno prosvetljevanje in pogledu preprečevanja invalidnosti.

(Milan Mitrović, ČELIK št. 110)

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 11. DO 17. MARCA

11. marca, Sašo KAVČIČ, vodja TOZD HV Jesenice, Jesenice, Titova 85, tel. št. 81-413.
12. marca, Janez KOMEL, vodja marketinga, Jesenice, Janševa 6, tel. št. 81-026.
13. marca, Jože KRAMAR, vodja TOZD Energetika, Mojstrana, Dovje 112.
14. marca, Oskar KÜRNER, vodja TKR, Jesenice, Tavčarjeva 9, tel. št. 81-214.
15. marca, Sašo MANDELJC, vodja TOZD Bluming štekel, Jesenice, Tomšičeva 88, 82-054.
16. marca, Tina MARKEŽ, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, Cesta talcev 4/a, tel. št. 83-345.
17. marca, Jakob MEDJA, vodja OTK, Jesenice, Titova 1/a, tel. št. 81-117.
Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 6. ure zjutraj naslednjega dne in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.
V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja za-
pažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 11. 3.	BERTI KRAPEŽ	IGOR MEŽEK
TOREK – 12. 3.	VOJKO MENCINGER	BRANE CEPIC
SREDA – 13. 3.	RADO LEGAT	FRANC NEČIMER
ČETRTEK – 14. 3.	DUŠAN POLAJNAR	PAVEL ZUPAN
PETEK – 15. 3.	BRANKO GERČAR	ZDENKO CUND
SOBOTA – 16. 3.	SAŠO DOLŽAN	JANEZ ARH
NEDELJA – 17. 3.	MITJA BENEDIČIČ	MARJAN TRONTELJ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v železarni je: 3551
vezni telefon je: 2317

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14. do 18. ure
nočni pa od 18. do 06. ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: od 16. do 18. ure
dnevni dežurni od 18. do 06. ure
nočni pa

Predaja poslov se izvede na vodstvu TOZD Vzdrževanje oziroma v sobi de-
žurnega vzdrževanja.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 11. do 16. marca bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta – dr. Janez Zaletel in III. obratna
ambulanta – dr. Bernarda Benedik.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta – dr. Metod Rešek in IV. obratna
ambulanta – dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: dr. Ivica Vreš.
V soboto, 16. marca, samo dopoldne: I. obratna ambulanta – dr. Metod
Rešek in IV. obratna ambulanta – dr. Ivica Vreš.

ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta ne bo delala; II. zobna ambulanta –
dr. Alojz Smolej.

Za borce od 11. do 12. ure.
POPOLDNE: III. zobna ambulanta – mag. dr. Bela Gazafi.
Za Vatrostalno od 13.30 do 16.30.

V soboto, 16. marca, samo dopoldne: III. zobna ambulanta – mag.
dr. Bela Gazafi.

DEŽURSTVO V VATROSTALNI ZENICA TOZD JESENICE

9. in 10. marca, Tomaž ZALOKAR, Titova 22, Jesenice, tel. št. 81-213.
Dežurstvo Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure v Vatrostalni,
tel. št. 81-743, oziroma telefon Železarnice 34-65.

V preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv
doma.

OBVESTILO DELAVCEM ŽELEZARNE

Po zakonu o oblikovanju sredstev solidarnosti za odpravljanje posledic elementarnih nesreč mora vsak zaposleni plačati prispevek solidarnosti iz svojega osebnega dohodka v višini povprečnega enodnevnega neto osebnega dohodka, doseženega v juliju. V TOZD, ki ustvarja dohodek po načelih gospodarskega poslovanja, se lahko dodatno organizira delo preko 42-urnega delovnega tedna in tako doseženi dohodek se v celoti plača kot prispevek solidarnosti.

V Železarni smo se s sprejemom planov dogovorili, da bomo 9. marca organizirali dodatno delo, in sicer bi glede na določila zakona in dosedanje prakso delali v neposredni proizvodnji, ostali pa bi pisali dopust na prosto soboto. Tistim, ki v tem času bolujejo ali še nimajo dopusta, se bo obračunal enodnevni poprečni neto osebni dohodek, dosežen v juliju, prav tako pa tudi tistim, ki bodo na ta dan opravičeno odsotni.

Kadrovski sektor

SODELOVANJE PRI IZVEDBI NARAVOSLOVNEGA DNEVA

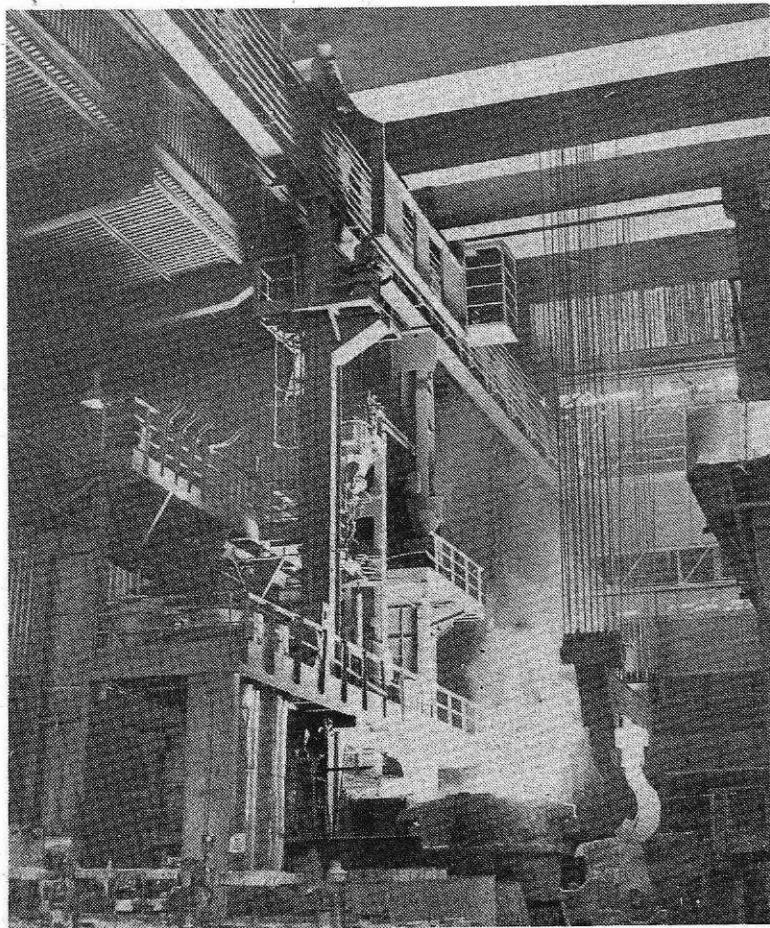
V sredo, 20. februarja, so si učenci našega centra v okviru naravoslovnih dejavnosti ogledali tudi vašo delovno organizacijo in s tem obogatili svoje znanje. Obisk, ki ste nam ga prijazno omogočili, je prispeval, da smo dosegli zastavljene cilje, poleg tega je tudi omogočil, da so naši učenci spoznali napore, ki so vtakani v vaše vsakdanje delo.

Zavedamo se, da takšen obisk zahteva nemalo naporov – predstavljajo določeno motnjo v ustaljenem ritmu proizvodnega procesa in tudi odgovornost tistega, ki takšen obisk vodi. Prav tem tovarišem bi se želeli še posebej zahvaliti.

Ceprav te vrstice ne odtehtajo vsega, kar ste vložili, se vam zahvaljujemo za vašo naklonjenost in hkrati izražamo upanje, da nas boste še sprejeli.

Lepo pozdravljeni!

Profesor Branko Jelen,
ravnatelj Tehniškega srednješolskega centra
Branko Brelj Nova Gorica

Na kontilivu (foto I. Kučina)

DELO SEKTORJA ZA SPLOŠNE ZADEVE IN CPSI V LETU 1984

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na rednem sodišču je Železarna vložila 20 tožb in sicer: za odpoved stanovanjskega razmerja in izpraznitev stanovanja, za vrnitev štipendije ter za vrnitev napačno izplačanega honorarja. Poleg tega sta bili vloženi 2 izvršbi na prisilno izselitev iz stanovanja. Zoper Železarno sta bili vloženi dve tožbi za izplačilo odškodnine zaradi nesreč pri delu v višini 2,7 milijona dinarjev.

Na gospodarskem področju je Železarna vložila 38 mandatnih tožb v skupnem znesku 84,5 milijona dinarjev, sedem izvršilnih predlogov v skupnem znesku 21,4 milijone dinarjev, eno nasprotno tožbo zoper Ferimort zaradi parnega kotla in pet izvršilnih predlogov na podlagi plačilnih nalogov v skupnem znesku 15,8 milijona dinarjev.

Zoper Železarno so bili vloženi trije izvršilni predlogi v skupnem znesku dva milijona dinarjev in deset mandatnih tožb v skupnem znesku 9,5 milijona dinarjev.

S področja delovnih razmerij so bili zoper temeljne organizacije in delovne skupnosti začeti pred sodiščem združenega dela spori v desetih primerih.

Železarna je vložila zoper delavce tri predloge za vrnitev štipendije, dva predloga za vrnitev gradbenega posojila in tri predloge za vrnitev preveč izplačanih dnevnice.

Vloženih je bilo 18 predlogov za plačilo odškodnine. Pred sodiščem združenega dela SPIZ so bile opravljene štiri stranske intervencije v zvezi s pravicami iz invalidskega in pokojninskega zavarovanja.

Na odškodninskem področju je bilo vloženo 78 zahtevkov delavcev za povrnitev škode v zvezi z nesrečo pri delu v skupnem znesku 18 milijonov dinarjev, en odškodninski zahtevek za povrnitev škode v zvezi z zemljiščem za HE Javornik, en zahtevek za povrnitev škode na tovornem vozilu ter 17 zahtevkov regionalne zdravstvene skupnosti v skupnem znesku 500 tisoč din.

Na pravno-poslovnem področju so potekale aktivnosti v zvezi s sodelovanjem pri sklepanju pogodb in sestavi sporazumov, vezanih za Jeklarno 2, sodelovanjem v razpisnih komisijah, oblikovanjem in pregledu posameznih pogodb in samoupravnih sporazumov o združevanju sredstev, aktivnosti v zvezi z licenčno pogodbo — Plužine in v zvezi z reklamacijami.

Med gospodarskimi prestopki in prekrški je bilo pet prijav zveznega delovnega inšpektorja, vendar obtožbe v zvezi s temi prijavami še niso bile vložene. Poleg tega pa je bil še en prekršek po zakonu o varnosti cestnega prometa.

V reševanju je bilo 24 zemljiško-knjižnih zadev. Na kazenskem področju pa je bilo evidentiranih 135 zadev.

Poleg tega so delavci pravnega oddelka opravljali še ostale zadeve, ki niso posebej evidentirane, obsegajo pa razna mnenja iz tolmačenja strokovnih služb, samoupravnim organom in delavcem, pomoč pri izpeljavi posameznih nalog in sodelovanje na raznih samoupravnih organih.

POKLICNA GASILSKA IN REŠEVALNA ČETA

Poklicna gasilska in reševalna četa je sodelovala: — pri gašenju požarov v ŽJ (51-krat) ter v občini Jesenice

(49-krat) s skupno ocenjeno škodo 2,2 milijona dinarjev,

— opravili so 588 reševalnih akcij ter nudili pomoč pri sedmih prometnih nesrečah,

— 194-krat so opravili varnostna spremljanja na plinovodih in visokih peceh ter 81 požarno varnostnih spremljanj,

— 336-krat so opravili meritve CO plina, štirikrat zemeljskega plina in petkrat meritve za eksplozimetrom,

— pregledali so 9.232 ročnih gasilnih aparatov v občini Jesenice in 3.319 ročnih gasilnih aparatov v Železarni Jesenice.

SPLOŠNA VARNOSTNA SLUŽBA

Delavci splošne varnostne službe so kot redne delovne naloge opravljali spremljanja pri prevozu denarja ter spremljanje in varovanje posameznih oseb in skupin pri obisku Železarne. Poostri so kontrolo med prvomajskimi in novoletnimi prazniki.

Delavci splošne varnostne službe so ugotovili 86 primerov kraje materiala, 60 primerov predačnih in nedovoljenih izhodov, 22 primerov višenosti, nekaj primerov donosa alkohola, fizičnih obračunov, nedovoljenega vhoda v Železarno in podobno.

Splošna varnostna služba se srečuje s problemom pomanjkanja kadra (služba ne more zavarovati celotnega področja Železarne).

ODDELEK SPLOŠNE ADMINISTRACIJE

V letu 1983 so za frankaturo, odpisane brzojavke, pristojbine in koleke porabili 1,5 milijona dinarjev, kar je za 30 % več kot v enakem obdobju lani.

Za opravljene storitve (slikanje, telefonski pogovori, kopiranje) so prejeli 23 tisoč dinarjev, za fakturirane storitve drugim pa 257 tisoč dinarjev.

Za telefonske in teleprinterske storitve so porabili 7 milijonov dinarjev. Za razmnoževanje in fotokopiranje so porabili 6 milijonov dinarjev, to je za 19 % več kot v letu 1983. Stroški servisiranja fotokopirnih strojev so bili 89 tisoč dinarjev.

V arhiv so sprejeli 276 tekočih metrov gradiva in izločili 14 ton gradiva. Opravili so urejevalna dela zgodovinskega arhiva (zbiranje in evidentiranje gradiva KID 1938—1945, odbiranje zgodovinskega gradiva iz arhiva ŽJ 1945—1975, dokončana je bila arhivistična in tehnična ureditev zapisnikov Upravnega sveta KID, Glavne skupščine delničarjev KID in izvršnega komiteja KID 1869—1941). Izdelali so več popisov arhiva in pripravili gradivo za mikrofilinge.

TEHNIČNI MUZEJ

V letu 1984 je bilo zaključenih največ nalog na oddelku za zgodovino delavskega gibanja in NOB. Zaključena je bila prva ureditev stalne razstave v Kosovi graščini, kjer so uredili tri prostore, medtem ko je ureditev stalne razstave za poveljno obdobje v planu za leto 1985/86.

Na mednarodni razstavi v Trzinu so 12. in 13. maja predstavili najnovejšo gradivo paleontoloških najdb iz jeseniške občine.

Iz narodnega muzeja so prevzeli bogato gradivo iz zgodovine železarstva v okolici Stične.

CENTER ZA PROUČEVANJE SAMOUPRAVLJANJA IN INFORMIRANJE

Na CPSI so opravljali naloge iz različnih področij:

Informiranje: Trudili so se, da bi delavce informirali o najpomembnejših vprašanjih, zlasti o pogojih poslovanja svoje temeljne organizacije (delovne skupnosti) ter delovne organizacije Železarne, pa tudi o drugih vprašanjih ožje in širše družbenopolitične skupnosti. Pri pripravi informacij so sodelovali strokovni službeniki ter se odločali za različne oblike informiranja.

Največ informacij so delavci dobili v Železarni. V letu 1984 je izšlo 51 števil s povprečno 16,5 strani. Redno so pripravljali informacije za program samoupravnih aktivnosti ter izdelali štiri posebne informacije z najbolj aktualnimi temami. Posluževali so se tudi neposrednih oblik informiranja — sestanki, razgovori, javne tribune, okrogle mize.

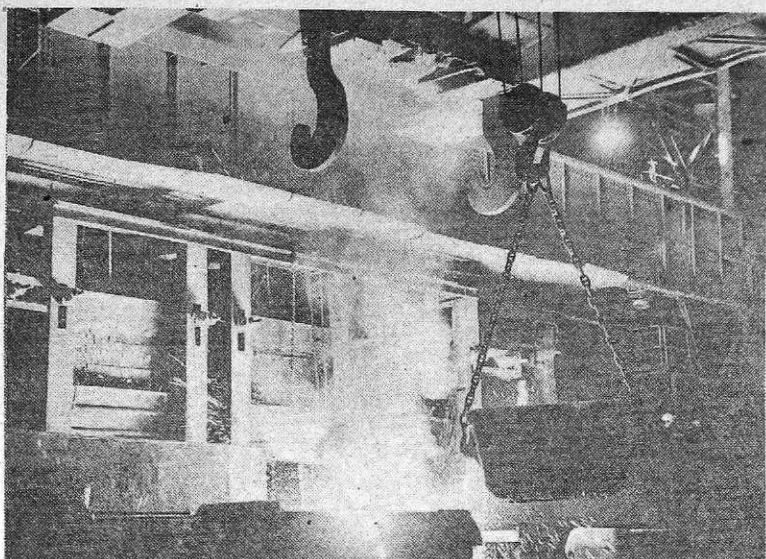
Povratno informiranje so uskladjali s samoupravnimi akti in tako so pripombe in predloge usklajevali v TOZD (delovnih skupnostih) oziroma na nivoju delovne organizacije. CPSI je poskrbel za odgovore in z njimi seznanil vso delovno organizacijo, kadar je bilo vprašanje v širšem interesu delavcev. Vse premalo pa so delegati obveščali delavce, ki so jih izvolili, o svojem delu in delu organov, kjer delujejo (SOZD, ZSD, SIS, KS...).

Samoupravljanje: Kot strokovna služba samoupravljanja za TOZD (delovnih skupnosti) in delovno organizacijo Železarno so se seje samoupravnih organov urejali in pripravljali informacije o zadevah, ki so širšega družbenega pomena ter opravili vsa tehnična in administrativna dela. Pristojovali so sejem samoupravnih organov Železarne ter redno obveščali delavce o delovanju in sklepih teh organov. O delovanju samoupravnih delovnih skupin so delavce sproti obveščali v Železarni. Analizirali so 2.495 zapisnikov samoupravnih delovnih skupin in 311 zapisnikov delavskih svetov. Pripravili so vsa dela za izvedbo volitev in dveh referendumov.

Delegatski sistem: Opravili so organizacijska, tehnična in strokovna dela za seje konference delegacij za skupščine SIS ter za ostale organizacije in skupnosti. Povezali so se s strokovnimi službami Železarne, da so pripravljale mnenja o posameznih zadevah. Delovanje delegacij in delegatov se je letos še poslabšalo, saj je bila le ena desetina sej konference delegacij sklepna (lani ena tretjina).

Analize — raziskave: Opravili so analizo o uveljavljanju samoupravnih in sindikalnih vlog SDS, zbrali mnenja bralcev Železarja o bralnosti Železarja in jih analizirali ter pričeli z delom podprojekta Događevanje delegatskega sistema. S posameznimi članki so sodelovali tudi na srečanjih oziroma seminarjih.

Samoupravno pravo: Na področju samoupravnega prava so izdelali pregled veljavnih samoupravnih aktov v TOZD (delovnih skupnostih) in delovni organizaciji. Sodelovali so pri pripravi za objavo osnutkov, predlogov samoupravnih aktov, pripravili 12 samoupravnih aktov za register, skrbeli za pravilen postopek sprejemanja odločitev in se vključevali v delo podprojektnih skupin.

Prebod martinovke (foto I. Kučina)

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

V petek, prvega marca, je odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne obravnaval pregled sklepov prejšnje seje, oceno izvajanja programa proizvodnje v februarju ter predlog programa proizvodnje za marec, poslovno poročilo delovne organizacije za preteklo leto, popravek gospodarskega načrta delovne organizacije ter prošnje za odpis razlik pri poslovanju s tujino.

Po pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so se člani odbora seznanili z oceno izvajanja programa proizvodnje v preteklem mesecu in ugotovili, da temeljne organizacije Jeklarna, Valjarna bluming štel, Valjarna žice in profilov ter Valjarna debele pločevine ne bodo dosegle z operativnim programom načrtovane skupne proizvodnje. V februarju temeljne organizacije niso izvozile planirane količine proizvodnje predvsem zaradi pomanjkanja vagonov.

Potrdili so predlog programa proizvodnje za marec ter predloga dveh temeljnih organizacij za znižanje operativnega programa za februar.

Po obširni obrazložitvi doseženih poslovnih rezultatov Železarne v preteklem letu, ki jih je podala predstavica finančno-računovodskega sektorja, so člani odbora sprejeli ugotovitvene sklepe o doseženih skupni in blagovni proizvodnji ter vrednostni realizaciji. Ko bodo zbrane pripombe delavskih svetov TOZD in delovnih skupnosti na poslovno poročilo, jih bo odbor obravnaval in uskladjal ter pripravil zaključke in stališča za delavski svet Železarne.

Pri obravnavanju in sprejemanju

gospodarskega načrta Železarne Jesenice je na priporočilo tega odbora delavski svet Železarne sprejel pripombo TOZD Jeklarna in zadolžil sektor za ekonomiko in organizacijo, da preveri možnosti za popravek plana, ki naj upošteva štiripečno obratovanje. Na osnovi tega sklepa je oddelek za planiranje in ekonomske analize izdelal analizo vplivov zmanjšanja planirane proizvodnje TOZD Jeklarna na poslovne rezultate Železarne. Analiza je pokazala, da to zmanjšanje v globalu omogoča izboljšati poslovni uspeh, vendar pa je za to potrebno zagotoviti izpolnjevanje nekaterih ciljev. Vodja tega oddelka je odboru za gospodarstvo obrazložila te cilje in predlog popravka. Odbor se je z njim strinjal ter sklenil, naj delavski svet Železarne potrdi predlog popravka gospodarskega načrta delovne organizacije za to leto. Predlog rebalansa obravnavajo tudi delavski sveti TOZD in delovnih skupnosti, njihove pripombe pa bo odbor uskladjal še pred sejo delavskega sveta Železarne.

Odbor je v skladu z navodili uradnega lista potrdil še odpise razlik pri poslovanju s tujino. CPSI — Z. V.

DRAGI UČENCI!

Čez nekaj mesecev boste zapustili šolske klopi. Toda še preden se boste poslovili od šole, v kateri ste dobili osnovno učenost za življenje od učiteljev, ki so morali razumeti vaše odraščanje od otroka do mladostnika, se boste morali odločiti:

KAJ in KAM po osnovni šoli?

Vabimo vas, da si ogledate Center srednjega usmerjenega izobraževanja na Jesenicah (CSUI) in se posebej pozanimajte za metalurško in kovinarsko usmeritev, programe, značilne poklice ter dela in naloge, ki jih boste lahko opravljali po končanem izobraževanju.

ŽELEZARNA JESENICE vam nudi štipendijo in še druge ugodnosti, po končanem šolanju pa zaposlitev v svojih temeljnih organizacijah. Razpis za štipendije bo objavljen v Delu, večkrat pa ga bomo ponovili v mesecih marec, april in maj v Železarni.

Podrobne informacije dobite vsak dan na kadrovskem sektorju Železarne Jesenice, kjer lahko dvignete tudi prijavnico za štipendijo. Pridite s svojimi starši in vsi skupaj vam bomo pomagali izbrati pravi poklic.

PREGLED SESTANKOV SDS

V nekaj nadaljevanjih bomo povzeli razpravo o programu samoupravnih aktivnosti za januar. Poleg tako pomembnih tem, kot so zaključni račun za leto 1984, dolgoročne usmeritve razvoja slovenskih železarn in železarne Jesenice ter poročilo o delu SIS v lanskem letu, so SDS obravnavale še sporazum o združitvi v Jugobanko — TB Ljubljana, seznanile so se tudi s pripravami na volitve v samoupravne organe. Ponekod so k tej tako obširnemu programu dodali še razpravo o proizvodni in kvalitetni problematiki, tako da se v že tako skopu odmerjenem času za sestanek, kot je razvidno iz marsikaterega zapisnika, razprava o problemih niti ni mogla razviti. Kljub temu številne pripombe kažejo, da delavcem ni vseeno, kako se gospodari, v kakšnih pogojih in kako se ustvarja in deli dohodek in kakšna bo naša prihodnost.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, aglomeracija 1,2 in 3 ter plavž 1, 2, 3 in 4. SDS vodstvo TOZD opozarja na tabelo v zaključnem računu (stran 59), iz katere je razvidno, da je TOZD Plavž po zvišanju osebnih dohodkov v obdobju 1983—1984 šele na 19. mestu v železarni in pod njenim povprečjem. Osebnih dohodki so glede na SM peti in elektropeči v jeklarni prenikli (razlika je skoraj 4000 din), če primerjamo težavnost svojega dela z njihovim delom. Zato se vprašujejo — in to ne prvič — kdaj bo tudi njihovo delo tako cenjeno kot jeklarsko. Ker je v okviru dolgoročnega razvoja predvidena ukinitve plavžev, se jim poraja cela vrsta vprašanj. Zanima jih, do kakšne višine nam je uspelo združevanje deviz s kupci (posebej z ozirom na izgradnjo jeklarn 2). Zanima jih — glede na potrebe in razvoj drugih republik — če je realno planirati tako veliko dobavo jekla v prihodnjih letih — in po kakšnih cenah glede na svetovni trg. (Ali ne bo naraščala naša odvisnost od uvoza?). Glede tehnološkega in organizacijskega znanja, na katerega se sklicujemo (vedno in povsod), si bomo enkrat za vselej na jasnem, poudarjajo, da so nas druge Železarne

v SFRJ prehiteli. Nadalje vprašujejo, ali se kaj razmišlja o obdelavi livarskih izdelkov, s katerimi se dosegajo okrog 80 % višje cene na trgu. V Livarni je treba po njihovem mnenju na vsak način povečati proizvodnjo. Predelavi jekel se je treba v SOZD izenačiti, ne pa jo prepuščati drugim, če hočemo biti finančno močni (primeri iz Bosne in Hercegovine — RMK Zenica, Šipad, Energoinvest, itd.). Vprašujejo, kaj naj ni obrazložitve razvoja transporta, saj v tem vidimo ključni problem normalnega dela obratov, ki so vezani na velik pretok materialov (TO Plavž okrog 4000 ali 5000 ton dnevno). Moti jih, ker v gradivu ni nobenega poudarka na izkoriščanju odpadnih energij metalurških procesov. Zanima jih projekt za izdelavo železove gobe v Bakru (Proizvodnja gobe v celoti sloni na uvozu energije in surovini. Kakšna bo cena?). »Visok uvoz starega železa! Odkod in po kakšni ceni?« Kdo garantira 100 — 120 tisoč ton grodja iz RMK Zenica, ko pa vemo, da je samoupravni sporazum z RMK Zenica navaden papir. Kakšna je cena grodja iz RMK Zenica? Koliko bo potrebno devizne participacije? Skorajda neverjetno se jim zdi, da bi bili plavži, aglomeracija in SM jeklarna tako visoki porabniki električne energije, da bi njuna poraba na tono jekla z izgradnjo nove jeklarn padla. Zanima jih, kakšno prodajno mrežo mislimo oblikovati in kje. Za inženiring pravijo, da bi moral biti sestavljen iz vrhunskih strokovnjakov ter da se ne bi smel izroditi v dobro plačano službo. Nikjer ne opažajo investiranja v posodobitev valjarn, čeprav so že vse jeseniške valjarne, z izjemo HVB, zastarele. Omenjajo, da programi razvoja Železarne in občine Jesenice niso usklajeni. SDS aglomeracija 1, 2 in 3 se pritožuje, da še niso prejela pojasnila glede pomanjkanja delavcev. Takole pravijo: »Začasna pomoč delavcev «Kovinarja» ni prava rešitev. SDS zahteva konkreten odgovor kadrovske službe, kdaj bomo dobili dovolj ljudi, da bomo delali varno in po popisu del in nalog. Tudi te tri SDS imajo pomisleke glede možnosti nabave grodja (50 000 — 60 000 ton) pri domačih železarnah (Zenica, Smederevo) po ukinitvi plavža na Jesenicah. Ali so oni to količino grodja vključili v svoje dolgoročne usmeritve? Vemo, da je bil do sedaj problem že pri manjših količinah. Moti jih — podobno kot precej drugih SDS — da morajo o sporazumu z Jugobanko razpravljati na SDS, saj nihče v skupini ni strokovnjak za bančništvo. »To naj bo delo strokovne službe v Železarni, pravijo, »služba pa naj nas o spremembah le obvesti. SDS plavž 1 opozarja, da je treba

poiskati možnost za delitev vročega mleka v zimskem času. Tudi njim ni bilo odgovorjeno na vprašanje s prejšnjega sestanka, prav tako pa tudi ne delavcem SDS plavž 3.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS SM peti 1, 2, 3 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, elektropeči 1, 2, 3 in 4, BBC peč, kontiliv 1 in 2, priprava fero legur, predelava talinskih odpadkov, kamnolom Trebež ter ponovno gospodarstvo 1, 2 in 3. SDS SM peti 1 in livna jama 1 menita, da osebnih dohodki v oddelku kontiliv zaradi doseganja planskih obveznosti ne bi smeli biti bistveno višji kot v ostalih oddelkih. Kontiliv ima namreč po njihovi oceni zaradi prekinjenega obratovanja boljše pogoje za doseganje plana, ki jih drugi oddelki, ki obratujejo neprekinjeno, nimajo. SDS SM peti 2 in livna jama 2 nista zadovoljni s stimulacijo za izdelavo šarž za kontiliv, ker je v te šarže treba vložiti več dela in ker je za njihovo izdelavo potrebno več časa, zaradi česar se zmanjšuje skupno število vseh izdelanih šarž. SDS livna jama 4 želi analizo neuspeha referendumov o skupnih osnovah in merilih delitve sredstev za osebne dohodke... kakor je bilo objavljeno v informaciji. SDS priprava ferolegur je na prejšnjem sestanku opozorila na vrsto težav, s katerimi se srečuje pri svojem delu. Na sestanku 25. februarja je ugotovila: »Pri pregledu sklepov prejšnjega sestanka smo na sestanku SDS ugotovili, da težave, ki smo jih omenili v prejšnjem zapisniku, niso rešene, niti nam ni nihče odgovoril, da se na tem kaj dela. Zato smo na SDS sprejeli sklep, da jih ponovno navedemo: 1) Nimamo kam skladiščiti legur — še posebej tistih, ki so namenjene za VOD. 2) Vsi trije žerjavi, s katerimi se poslužujemo, so v dotrajanem stanju in ne ustrezajo varnostnim predpisom. 3) Nujno bi potrebovali svojega vilicarja, ker vilicar, ki je namenjen za SM, težko vse podela oziroma včasih sploh ne opravi dela do konca. 4) Glede razkladanja kamionov, vagonov itd. smo predlagali, da bi nam to delo plačevali vsak teuen posebej in ne ob rednih mesečnih prejemkih. Naj omenimo, da v TOZD Transport dobijo za to oziroma podobno delo delavci izplačilo vsak petek. 5) Najbolj nas tare, da je vozilo BOBCAT pokvarjeno in imamo velike težave z razkladanjem. SDS predelava talinskih odpadkov v zvezi s poslovnim poročilom vprašuje: »Zakaj kljub vsakoletnim uspešnim rezultatom v PTO prejemajo najnižji osebni dohodek v TOZD Jeklarna. Radi bi odgovorili! Opozarjajo, da bo potrebno njihovo železo v pripravi vložka bolj sproti upora-

AKTIVNOSTI TA MESEC

Poleg plesa bodo v marcu še naslednje aktivnosti:

- lokalne mladinske delovne akcije, ki se bodo letos začele že ta teden, glavni razmah pa naj bi bil že 1. aprila z DNEVOM BRIGADIRJEV;
- športno tekmovanje med mladimi iz Železarne, CSUI in pripadniki JLA v malem nogometu, streljanju, šahu in odbojki. Tekmovanje bo 22. marca;
- ob koncu meseca bo predvidoma tudi konferenca koordinacijskega sveta ZSMS Železarne, na kateri bi sprejemali finančno poročilo in finančni plan koordinacijskega sveta ter analizirali aktivnost osnovnih organizacij ZSMS v Železnici Jesenice;
- okrogla miza s področja ekonomskih odnosov. Tema okroglega mize bodo dolgoročne usmeritve Železarne Jesenice do leta 2000. Datum okroglega mize bo objavljen kasneje.

OO ZSMS...

V osnovni organizaciji ZSMS TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE so ugotavljali vzroke neuspeha referenduma. Menijo, da je bila aktivnost vseh družbenopolitičnih organizacij pred referendumom velika, vendar je vzrokov za neuspeh referenduma več.

Največji negativni vpliv je bil znano vrednotenje del in nalog in da je bilo veliko informacij z ulice, ki so govorile, da delavci z nižjimi kategorijami izgubijo ali ostanejo na istem, veliko pa pridobijo od delovodij navzgor. Tega prepričanja ni mogla spremeniti nobena razprava, posebno še, kar so se širile govorice, da so v nekaterih TOZD že naredili izračune za osebni dohodek po novem samoupravnem sporazumu.

Na sestankih SDS ni bilo veliko vprašanj in ocenjevanje, da je na delavce zelo vplivalo neresnično govorjenje in potvarjanje izjav. Posebno je bilo to prisotno pri delavcih, ki so prišli v stik z ostalimi delavci izven Železarne (prevozi z vlakom, avtobusi, samski dom itd.).

GLASBENA MLADINA JESENICE JE DOBILA SVOJE PROSTORE

Po desetih letih je tudi Glasbena mladina Jesenice dobila lastne prostore v isti zgradbi, kot je razstavljal salon DOLIK in Klub študentov jeseniške občine. Oblikovali so tudi nov izvršni odbor, katerega predsednik je Rudi Reichmann, ki bo skušal po svojih močeh in načrtih popestriti glasbeno življenje na Jesenicah.

Delo Glasbene mladine je doslej zajemalo večinoma le organizacijo koncertov klasične glasbe po šolah, to pa seveda ni vse, kar ta klub lahko ponudi. Bistvo delovanja Glasbene mladine je zblizati vse tiste mlade glasbenike in ljubitelje, ki jim glasba ni samo pester pripomoček pri likanju ali pranju avtomobila, ampak še kaj več, zato že sam ta koncept kliče k sodelovanju čim širši krog mladih. Za svetel vzor nam je lahko delovanje kluba Glasbene mladine iz Nove Gorice, ki prireja številne koncerte, tematske večere, sessione, izmenjavo plošč, časopisov, glasbene literature.

Ob otvoritvi novih prostorov Glasbene mladine smo v petek, 22. februarja, poslušali jeseniško skupino Preja in luč. Pred njihovim nastopom je Veronika Osredkar najprej prebrala pozdravni govor, potem pa se nam je skupina predstavila s pestrim enournim programom, ki bi ga lahko označili kot spajanje besedne in glasbene ustvarjalnosti, saj v njihovi glasbi najdemo mesto tudi pesmi Ketteja in Minatija. Fantje in eno dekle na treh akustičnih kitarah, flavti in tolkalih vedo, kaj hočejo, že zdaj pa napovedujejo popestritev zasedbe s pozavno in še eno flavto.

M. Z.

TEKMOVANJE MLADI IN KMETIJSTVO

Marec. Mnogi pravijo, da je to že spomladanski mesec. Seveda, pa še kako pomemben je za vse kmetijce, ki se skrbno pripravljajo na spomladansko setev in druga dela.

Prvo nedeljsko popoldne v marcu so se mladi kmetijci iz vse Gorenjske zbrali v Žirovnici, da so se pomerili v znanju iz kmetijstva. Mladi kmetovalci in dijaki kmetijskih šol so odgovarjali na vrsto zapletenih vprašanj o poljedelstvu. Učenci COŠ Gorenjskega odreda smo poskrbeli, kakor je dejal vodja tekmovanja tov. Stare, da je imelo srečanje tudi kulturni značaj. Brali smo pesmi, ki pripovedujejo o zemlji in delu, zapeli nekaj narodnih pesmi in zaplesali po gorenjsko. Z venčkom hudomušnih narodnih pesmi sta igralca Bernarda Gašperčič in Rado Mužan tekmovalcem uspešno preganjala tremo in skrbela za dobro voljo gledalcev.

Na tekmovanju je sodelovalo 15 tričlanskih ekip, največ naslednj. Tekmovalci so bili v znanju dobro podkovani, zato je bil boj za prvo mesto zelo razburljiv in odločen šele po dodatnih vprašanjih. Zmagala je ekipa Škofja Loka II.

Med kvizom sem premišljevala, koliko znanja je pravzaprav potrebno za dobro delo na polju. Marsikdo namreč misli, da so zato dovolj le pridne roke. Mislim, da tako tekmovanje daje kmetijstvu pravo vrednost in vzpodbuja mlade tekmovalce k še večjim uspehom.

Nataša Drolc, 6. b
COŠ Gorenjskega odreda
Žirovnica

ZA DAN ŽENA OBČINSKA PIONIRSKA FOTO RAZSTAVA

V četrtek, 7. marca, bo v osnovni šoli Jeseniško-bohinjskega odreda v Kranjski gori v počastitev dneva žena in v spodbudo mladim fotografom otvoritev občinske pionirske foto razstave. Razstavo bodo odprli ob 16. uri s kulturnim programom in podelitvijo nagrad in diplom avtorjem najboljših posameznih fotografij in kolekcij. Razstavo sta pripravila foto klub Andrej Prešeren Jesenice in šolsko kulturno društvo Josip Vandot osnovne šole Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora.

Na razpis je 51 avtorjev iz petih osnovnih šol jeseniške občine poslalo 266 fotografij. Za razstavo je bilo izbranih 133 fotografij vseh avtorjev. Fotografije je izbral Vito Pretnar, fotoamater I. stopnje, ki je tudi razvr-

stil krožke in podelil priznanja in nagrade za kolekcije in posamezne fotografije. Nagrade za kolekcije treh fotografij: 1. Mitja Žvokelj, OŠ Tone Čufar Jesenice za fotografije: Cevi I, Cevi III in Cevi IV; 2. Andrej Muhar, OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela za: Peter, Žena s košem in Lesena oblika; 3. Peter Zupan, OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela za fotografije: Složnost, O veselje in Ho-ruk. Diplom pa prejmeta Klemen More, OŠ Prežihov Voranc Jesenice za fotografije: Vsakdanji kruh, Žena in stroj in Mladi vrtnar ter Peter Muhar, OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela za fotografije: Marko, Kipar Jaka in Devize.

Nagrade za posamezne fotografije so prejeli: 1. Polona Malenšek, OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška

Bela (Užitek I); 2. Damjan Hrovat, OŠ Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora (Portret Berte Golob) in Marij Trojar, OŠ Prežihov Voranc Jesenice (Skozi zimsko okno); 3. Katja Vidmar, OŠ Prežihov Voranc Jesenice (V liniji), Tomaž Legat, OŠ Gorenjskega odreda Žirovnica (Sošolke) in Rudi Welte, OŠ Tone Čufar Jesenice (Tomaž). Diplome za posamezne fotografije so prejeli: Tomaž Iskra, OŠ Tone Čufar Jesenice (Mozaik I), Dušan Lavtizar, OŠ Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora (Pogled iz rova), Aleš Morič, OŠ Gorenjskega odreda Žirovnica (Možje) in Grega Suljanović, OŠ Tone Čufar Jesenice (Cevi II).

Nagrado trgovskega podjetja MERKUR Jesenice je prejela Alenka Peternel iz osnovne šole Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora za najbolj uspešen posnetek iz pionirskega življenja Prijateljice.

Razstava bo odprta v avli osnovne šole Jeseniško-bohinjskega odreda v Kranjski gori do nedelje, 31. marca letos.

A. Kerštan

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

IRAŠKA ARMADA JE V VOJNI PROTI IRANCEM PREKRŠILA ŽENEVSKI PROTOKOL

ZDA so v začetku šestdesetih let opustile izdelovanje kemičnega orožja. Toda takrat so že imele na zalogi okrog 150.000 ton živčnih strupov, ki so neprimerno nevarnejši kot mehurjevci. Leta 1982 so Američani pričeli ponovno izdelovati kemično orožje, češ da to zahteva nacionalni interes. Argumentacija je bila običajna — nasprotna stran si je pridobila veliko premoč.

MEHURJEVCI SE PREDSTAVIJO

V skupino mehurjavcev spadajo trije predstavniki: iperit, dušikov iperit in luizit.

To je skupina vojnih strupov, ki povzročajo razmeroma težke posledice nezaščitenemu prebivalstvu ter so izjemoma primerni za presenečenje na bojnem polju. Njihova proizvodnja in pridobivanje sta v nekaj razmeroma razvite kemijske industrije napadalca. Zato bi se v tem sestavku seznanili z iperitom, dušikovim iperitom in luizitom. Vsak za sebe je izjemno nevaren za odkrite dele človeškega telesa (koža), za oči in predvsem za dihalne ter prebavne organe.

V trenutku uporabe ti vojni strupi nastopajo kot kapljice (razpršeni aerosoli), strupena megla in para. Uporabljajo odnosno lansirajo se s pomočjo kemijskih avionskih bomb, artilerijskih zrn, min, kemijskih min in fugas. V zadnjem času pa tudi preko prostih in vodenih raket zemlja-zrak ali pa s polivanjem iz avionskih cistern in posebnih priborov za razprševanje na zemlji.

Glavni cilj takšnega nehumanega napada je uničevanje žive sile (vojaki in zaledno prebivalstvo), kontaminacija (okužitev) zemljišča, vozil in tehničnih sredstev.

Zaradi dolgotrajne obstojnosti mehurjavcev na zemljišču so ti s svojim strupenim učinkom potencialni kandidati v primeru uporabe v bodoči vojni. Torej so se predvidevanja o njihovi uporabi žal uresničila.

Za uspešno zaščito pred mehurjevci ne zadošča samo osebna zaščitna maska, temveč tudi vsebina iz torbice zaščitnega kompleta, o kateri smo vas že seznanili. Nujno bomo uporabili iz torbice zaščitnega kompleta za zaščito telesa zaščitno ogrinjalo in zavoj prve pomoči ter osebni pribor za samodekontaminacijo (samorazkuževanje). Če bomo sposobni v prvih treh minutah odstraniti kapljice mehurjavcev iz lastnih odkritih delov telesa, bomo preživeli. Zaščitno masko pa si namestimo na obraz takoj ob znaku radiološko-biološko-kemijske nevarnosti.

VEČINA VOJNIH STRUPOV JE V ZDA

Podatki o vrstah in zalogah vojnih strupov v posameznih državah so precej nezanesljivi, nepopolni in protislovni. To je razumljivo, podarjajo naši jugoslovanski strokovnjaki, saj vemo, da so informacije o tem državna skrivnost povsod tam, kjer imajo takšno orožje. Po nekaterih podatkih sklepamo, da so v ZDA imeli ob koncu druge svetovne vojne 135 tisoč ton vojnih strupov. Po podatkih SIPRI (Stockholmski inštitut za mirovne raziskave) imajo ZDA 350.000 ton vojnih strupov (iperita in živčnih vojnih strupov), od tega 40 odstotkov sarina in 15 odstotkov strupa meskalina. Od navedene množine vojnih strupov jih je polovica vdelanih v strelivo, kar pomeni, da imajo 150—200 tisoč ton kemičnega streliva. Drugo polovico hranijo v rezervuarjih skladiščnih centrov. Del streliva z živčnimi vojnimi strupi (ca. 4.500 ton) Američani hranijo v svojih vojaških oporiščih Zahodne Evrope in na Pacifiku. Navedeni podatki veljajo večinoma za skupino smrtno nevarnih vojnih strupov — iperit, sarin in meskalin. Iz povedanega lahko sklepamo, da ima ta skupina taktično-tehnične lastnosti, ki po ameriški koncepciji ustrezajo vsem potrebam po tovrstnem orožju.

Ameriška vojska ima na zalogi več kot 120 vrst kemičnih vojnih sredstev. Izbira je ogromna, saj usmrtijo živa bitja z neposrednim delovanjem kapljic in hlapov. Za krajši čas okužijo zemljišče in objekte (sarin) ali pa z neposrednim ali posrednim delovanjem usmrtijo živalski svet. To je le del arzenala.

Podatki o kemičnem orožju, ki ga ima sovjetska armada, večinoma izvirajo iz nasprotnega tabora. Navajajo, da je Sovjetska zveza vodilna na tem področju. To bi bil seveda tehten razlog za še večje ustvarjanje tovrstnih zalog v ZDA. Po teh trditvah so sovjetske zaloge sedemkrat do desetkrat večje od ameriških. K tem zalogam pristevamo zaloge novih vojnih strupov. Sovjeti uvrščajo v svojo kemično oborožitev poleg iperita še živčne vojne strupe. To so: tabun, soman, vojni strupi z oznako VR-55, ki veljajo za viskozno različico somana.

Nadaljevanje

V PETEK PLES

Komisija za kulturo pri koordinacijskem svetu ZSMS Železarne Jesenice prireja v petek, 8. marca, v spodnjih prostorih Kazine v počastitev dneva ŽENA. Začetek plesa bo ob 19. uri, vstopnina 100 din plačajo samo moški. Ženske imajo vstop prost! Med plesom bo tudi humoriistično-zabavni program. VABLJENI!

bljati, sicer ga morajo deponirati na haldi. S tem pa izgublja ceno, ker ga morajo ponovno naložiti in odpeljati v pripravo vložka. Temu se pridružuje še ta težava, da v pripravi vložka razen »MH 6« ni drugega ustreznega stroja, da bi lahko nakladali na deponijo. Pa še »MH 6« je pogosto v okvari, ali pa se z njim opravlja kako drugo delo. SDS ponovno gospodarstvo 2 ugotavlja, da vsi sklepi prejšnjega sestanka SDS niso bili izpolnjeni: še vedno ni vode in kabel za mešalec še ni zamenjan. V zvezi z zaključnim računom opozarjajo, da je indeks povečanja osebnih dohodkov v železnici višji kot v TOZD Jeklarna. Sprašujejo, kako je to možno, če se stalno govori, da bi v jeklarni morali zaslužiti največ. Postavljeno je bilo vprašanje, če je možno urediti prostor za rezervne dele, ker so sedaj razmetani po celi železarni, od Soko hale do Plavža. »To je tudi denar«, poudarjajo, pa tudi, zakaj ključavničarji ne dostavljajo zidarjem pravočasno vrat za obzidavo. Pogovarjali so se na kakšen način bodo razreševali vprašanje točkovanja delavcev v ponovnem gospodarstvu. SDS ponovno gospodarstvo 3 se pritožuje, da na podestu pri ponovnem gospodarstvu in v kopalnicah še vedno nimajo vode (posredovali smo pri gospodarstvu in vzdrževalcih, pa nič). Pravijo, da iz grape še vedno prihajajo polomljeni in preobremenjeni kontejnerji in da se zato lomijo cofi za zapenjanje.

Iz TOZD VALJARNA BLUMING STEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža štekel 1 in 2 ter adjustaža in lužilnica Javornik. Ugotovitev SDS vodstva TOZD glede izvajanja sklepov prejšnjega sestanka je: »Na zadnjem sestanku SDS smo obravnavali samo problematiko v zvezi s samoupravnim sporazumom o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za OD. Ker na tem področju trenutno ne potekajo nobene aktivnosti, tudi na naše pobude nič ne podal odgovora oziroma pojasnila.« V zvezi z dolgoročnimi usmeritvami SOZD SZ, v katerih se železarna Jesenice opredeljuje za čisto metalurgijo, se vprašujejo, če takšna opredelitev zagotavlja rentabilno poslovanje brez izgub. Tudi o razvoju železarne, oziroma o vlogi njhove temeljne organizacije v tem razvoju imajo pripombe. Menijo namreč, da bo glede na usmeritve razvoja železarne treba pospešeno delati na rekonstrukciji valjarne bluming-štekel, da bo pravočasno pripravljena sprejeti obveze, ki so predvidene v dolgoročnem planu in ki od njihove TOZD zahtevajo veliko

sprememb. cih upada, vani razvoj lo povedan šega asorti bo, ki ga t SDS blumi vljena vpre klarno, ker pa se jima rezultatih, kaj so najv v zvezi z d problemu z ne bo mog. »Vse te tež navajamo, blemov, pa justaža blu le prvi dve TOZD pa č urejeni.« N pomb na d ureditve d staža blum samo prvi e TOZD v proizvodni verigi (Jeklarna in Bluming-štekel) delata z izgubo, vse ostale, ki so za nami in jih oskrbujemo z vložkom, pa delajo brez izgube oziroma z ostanom dohodka? Usmeritve razvoja SOZD SZ skupina zavrača, »ker menijo, da je splošna ekonomska situacija taka, da se težko kaj planira za leto vnaprej, ne pa, da bi planirali za 15 let.« Sicer pa je to delo strokovnjakov, meni SDS, »in zato člani SDS menimo, da je take stvari nesmiselno dajati v razpravo SDS, ker izgleda, kot da se nekdo od odgovornih hoče vnaprej zavarovati za morebitno zgrešeno investicijo.« Isto menijo glede dolgoročnih usmeritev razvoja železarne, kjer posebej opozarjajo, da bi šel v bodoče ves izdelek jeklarn skozi njihovo halo in bi bilo zato treba čimprej narediti novo halo za adjustiranje gredic (»naša hala naj ostane le za slabše«).

SDS adjustaža bluming 4 v zvezi s poslovnim poročilom ponovno elektricne energije in salovnih vprašanje gredic. »Kako so urejeni dohodkovni odnosi v železnici, če je TOZD v proizvodni verigi (Jeklarna in Bluming-štekel) delata z izgubo, vse ostale, ki so za nami in jih oskrbujemo z vložkom, pa delajo brez izgube oziroma z ostanom dohodka?« Usmeritve razvoja SOZD SZ skupina zavrača, »ker menijo, da je splošna ekonomska situacija taka, da se težko kaj planira za leto vnaprej, ne pa, da bi planirali za 15 let.« Sicer pa je to delo strokovnjakov, meni SDS, »in zato člani SDS menimo, da je take stvari nesmiselno dajati v razpravo SDS, ker izgleda, kot da se nekdo od odgovornih hoče vnaprej zavarovati za morebitno zgrešeno investicijo.« Isto menijo glede dolgoročnih usmeritev razvoja železarne, kjer posebej opozarjajo, da bi šel v bodoče ves izdelek jeklarn skozi njihovo halo in bi bilo zato treba čimprej narediti novo halo za adjustiranje gredic (»naša hala naj ostane le za slabše«).

ede kontinuirnih gredic: koliko časa bo to še Valjarne Žice in profilov in koliko nam ta ku?« Opozarja, da je nadomestilo osebnega dalj časa boluje, zelo majhno, sindikalna o skromna. SDS adjustaža štekel 1 in 2 na h točk nista imeli bistvenih pripomb, kar pa razprave ni bilo. Takole pravijo: »Pripombe sestankovanje, saj se vsak mesec sestajalo večkrat, vidnih rezultatov pa ni. Rešitevne sestankovanje, pravijo prisotni.

e pogovarjamo samo o izgubah zaradi tega o ni čudno, da ljudje vpijejo: to smo že zad izgubljam čas, ko bi lahko nekaj naredili je prisostvovalo 51 delavcev. Podobno ne zapisnika sestanka SDS adjustaža in lužil je prisostvovalo 43 delavcev: »Pripominjajo, bravnale samo tista gradiva, ki se tičejo ali oddelka oziroma TOZD. Ostalo gradivo pri oziroma delavski sveti. Pri obravnavi ina meni, da je delitev nepravilna in da se mo, kako naj bi največ pridobili tisti z viš na skupina je nezadovoljna, ker se sestanki izvajajo, zapisnik napiše (s tem tudi predlogi), toda od tega ostane samo prazne besede. Delovna skupina meni, da se od njih zahteva, da čimveč naredijo, a ko je treba deliti osebni dohodek, se gleda in kombinira, da čimmanj dobijo. Pripomnili so, da se je nabrlo toliko nepravilnosti, da jih bo težko razrešiti. Delovna skupina meni, da bi sindikat moral začeti delati in da bi moral odigrati svojo vlogo.

(nadaljevanje prihodnjic)

Center za proučevanje samoupravljanja ter informiranje — Božidar Lakota

KOMUNISTI SOZD O DOLGOROČNIH USMERITVAH

(Nadaljevanje s 1. strani)

tiste, ki so s svojimi razpravami dopolnili osnutek dolgoročnih usmeritev sestavljene organizacije.

RAZVOJ VZDRŽEVALNE DEJAVNOSTI NI OPREDELJEN

Delegat iz Železarne Ravne je govoril o usmeritvah in razvoju vzdrževalne dejavnosti. Menil je, da je ta dejavnost v osnutku premalo obdelana, njen razvoj pa neopredeljen. Za boljše delo vzdrževalcev SOZD je predlagal, da bi se na raznih oblikah strokovnega usposabljanja letno sestajali. Tako bi bili organizacijsko bolj povezani in strokovno bolj usklajeni.

RAZISKOVALNO DELO IN METALURGIJA

Delegat Metalurškega inštituta iz Ljubljane je razpravljal o usklajenosti raziskovalnega dela s potrebami metalurgije in usmeritvami SOZD. Poudaril je, da je povezovanje z raziskovalnimi oddelki v delovnih organizacijah edina perspektiva za doseganje razvojnih ciljev in večjo izkoriščenost investicij.

Med štiriindvajsetimi razpravljalci je bila delegatka iz Tovila Ljubljana ena redkih svetlih točk. Njihova osnovna organizacija zveze komunistov je namreč podala konkretne dopolnitve osnutka dolgoročnih usmeritev SOZD.

Tako so dopolnili dolgoročne cilje Slovenskih železarn glede vrednosti izvoza, ki mora zadoščati tudi za financiranje novih tehnologij in znanj, pri dohodkovnih usmeritvah pa so dodali, da mora biti osebni dohodek vspodbujevalni element tudi za kreativno in ustvarjalno delo in ne le za delo v težjih delovnih pogojih.

Menili so, da je smiselno in potrebno, da koordinacijo razvoja opredeli projektna študija, podkrepljena s analizo tržnih možnosti. Poudarili so pomen povezanosti komercialne poslovne funkcije s proizvodno funkcijo, ki bosta imeli ob prehodu na računalniško podprt informacijski sistem novo vlogo.

Delegat TOZD Elektrode naše Železarne je podal zanimiv predlog, da bi v SOZD Slovenske železarne vključili tudi Varilski inštitut iz Ljubljane.

POVEZANOST INVESTICIJSKE DEJAVNOSTI JE SLABA

O možnostih razvoja investicijske dejavnosti je govoril delegat iz Železarne Štore. Poudaril je, da je povezanost na tem področju v sestavljeni organizaciji zelo slaba, saj so skupni program investicijske dejavnosti zamenjali posamezni. Informiranje je omejeno samo na tovarniška glasila, analize in njihovi rezultati pa so zaradi različnih kriterijev in metodologije slabo primerljivi.

Večjo povezanost investicijske dejavnosti v SOZD bi dosegli z enotnim informacijskim sistemom, z enotnim in usklajenim planiranjem in vodenjem te dejavnosti ter skupnim vplivom članic SOZD na družbene dejavnike, ki vplivajo na razvoj in sprejem investicij.

ENERGIJA, KADRI, NAGRAJEVANJE...

Delegati so spregovorili še o usklajevanju porabe energije, kadrovskih usmeritev in nagrajevanja, nabave in računalniških usmeritev. Glede energije so menili, da je treba v osnutku dolgoročnih usmeritev bolj podrobno opredeliti vire financiranja energije, znižanje stroškov energije pa mora biti usmeritev in zadolžitev in ne samo usmeritev. Tudi na tem področju je nujno uvajanje avtomatizacije in računalništva, SOZD pa mora nastopati kot enoten odjemalec energije.

Kadrovska problematika je najmanj usklajeno področje sestavljene organizacije, zato je treba opredeliti skupne cilje in poti za reševanje kadrovskih problemov. Nujno je potreben enoten kadrovski sistem, skupno načrtovanje in izobraževanje kadrov ter usposabljanje strokovnjakov in enoten sistem njihovega nagrajevanja.

Uskladiti je treba nabavo in izenačiti nabavne pogoje za jekleni odpadki, da si železarne med seboj ne bodo konkurirale, saj to izkorišča le dobavitelj v našo škodo.

V usmeritvah dolgoročnega razvoja sestavljene organizacije je računalniška usmeritev zelo skromna. To področje se je v posameznih organizacijah različno in neusklajeno razvijalo, zato je bilo odločanje v SOZD večinoma zelo težko. V smernicah dolgoročnega razvoja SOZD bi

za to področje računalništva morali podrobneje opredeliti v posebnem poglavju.

REPUBLIŠKI PLANERJI O NAŠEM OSNUTKU

Mnenje o osnutku dolgoročnih usmeritev je podal tudi Janez Bohorič, podpredsednik Izvršnega sveta Slovenije. Omenil je, da so osnutek pregledali planerji na republiškem zavodu za družbeno planiranje in ocenili, da je osnutek predvsem v finančnem in investicijskem delu preveč splošen, ker usmeritve niso finančne oziroma ekonomsko podprte.

V osnutku usmeritev bi morali bolj upoštevati stroške, ker ti oblikujejo ceno. Znano bi moralo biti, koliko jekla bomo naredili, kakšne kvalitete in po kakšni ceni. Bolj je treba upoštevati probleme, povezane z razvojem črne metalurgije, ker je to prostorsko zelo zahtevna dejavnost. Pri kadrovski problematiki bi morali poznati tudi odgovore na odprta vprašanja, bolj podrobno pa bi bilo treba razdelati tudi problem energije in prometa.

Ocenil je, da strateške usmeritve in želje, da ostanemo izdelovalci najbolj kvalitetnih in zahtevnih jekel, niso zgrešene, vendar imajo podobne želje tudi druge, zato je nujno potrebno usklajevanje proizvodnih programov jugoslovanskih železarn.

Problemsko konferenco komunistov SOZD Slovenske železarne o osnutku dolgoročnih usmeritev sestavljene organizacije sta zelo dobro ocenila predsednika poslovnega odbora SOZD Slovenske železarne Igor Uršič in sekretar predsedstva centralnega komiteja ZKS Miha Ravnik.

SMO PRIPRAVLJENI SKUPNO REŠEVATI PROBLEME?

Igor Uršič je pričakoval, da bodo imeli delegati več pripomb na poročilo o izvajanju stališč prve problemske konference, ker je dala izhodišča za reševanje vseh osnovnih problemov, večina nalog pa ni uresničena.

V razpravi bi morali bolj krepiti pravo partijsko diskusijo in pozabiti tozidovske in tovarniške plotove ter zajeti celovitost problemov sestavljene organizacije.

Komunisti bi morali biti bolj sposobni pokazati, zakaj nam določene stvari ne gredo od rok in iz odprtih vprašanj izluščiti tiste smeri in takšno akcijo, ki bodo ta vprašanja rešile. Neučinkovitost komunistov je pogojena tudi s tem, da smo v resnici zelo malo pripravljeni skupno reševati skupne dolgoročne probleme, ker veliko raje »vsak obdela svoj vrtiček«. Ne izpolnjujemo skupnih dogovorov in to 1800 komunistov SOZD niti malo ne skrbi.

Ocenil je, da je osnutek usmeritev preveč tehnološko in proizvodno usmerjen, premalo pa je opredeljen razvoj drugih področij (energija, promet, komerciala, kadri...). Kljub pomanjkljivosti se moramo komunisti do teh usmeritev opredeliti in idejnopolično poenotiti, kar pomeni, ali smo pripravljeni te usmeritve sprejeti za svoje in vsak na svojem delovnem mestu delati tako, da jih bomo čim bolj uresničili. Vodilo pri našem delu pa mora biti, da bomo iz našega dragega jekla vedno naredili take izdelke, ki nam zagotavljajo, da bomo dohodkovno čim bolj uspešni in s tem tudi socialno varni.

POTREBNI STA AKCIJA IN ZNANJE

Miha Ravnik je dodal, da nam morajo biti jasna predvsem stališča do posameznih razvojnih opredelitev, vse navedene pomanjkljivosti in dopolnitve pa pomenijo obveznost, da dogovorjeno izpolnjujemo in ne pogrevamo že rešene in dogovorjene stvari.

Menil je, da je skrajni čas, da komunisti nehajo govoriti moramo, ampak kako moramo in kdo. Potrebna je torej akcija, ki pa ne more biti učinkovita brez znanja oziroma stalnega usposabljanja komunistov. Pri ocenjevanju svojega in tujega dela pa moramo biti bolj konkretni ter problemom dati tudi imena, vendar pri tem ne smemo pozabiti pohvaliti dobre in grajati slabe.

Lilijana Kos

Priprava livnega polja na plavžu (foto I. Kučina)

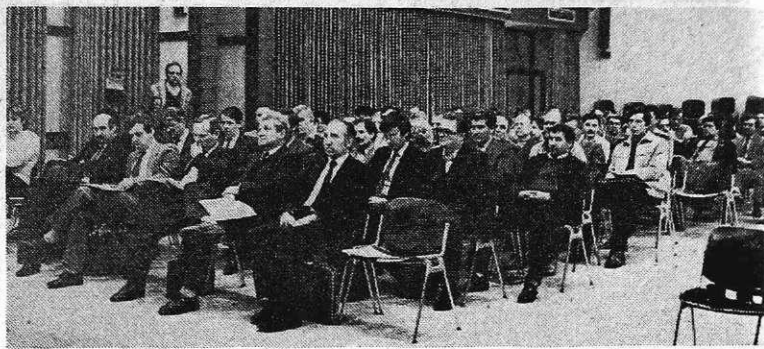
Železarski globus

JAPONSKA

Izvoz japonskih železarn je dosegel v letu 1984 32,5 mil. ton, kar je za 1,5 % več kot prejšnje leto. Vrednost izvoza je bila 14,25 milijarde dolarjev. Na Kitajsko so izvozili 15,9 mil. ton. Izvoz v Južno Azijo je padel za 8,2 %, medtem ko se je izvoz na Srednji vzhod zmanjšal za 38 %. Izvoz navadnejših vrst jekel je narasel za 39,5 % ali za 63 mil. ton.

JAPONSKA

Petim največjim japonskim železarskim družbam je uspelo dobiti naročilo v vrednosti 20 milijard jenov za dobavo 300.000 ton debele pločevine za Sovjetsko zvezo. Največji delež so dobile železarske družbe Nippon Steel, Sumitomo Steel in Kawasaki Steel in sicer bodo od aprila do septembra dobavile cevi z velikim premerom.

Problemska konferenca ZK SOZD Slovenske železarne (foto I. Kučina)

LETNA SKUPŠČINA KRAJEVNE ORGANIZACIJE ZB NOV SAVA O SVOJEM DELU IN PRIHODNIH NALOGAH

V sredo, 27. februarja, je bila v prostorih doma društva upokojencev na Jesenicah redna letna delovna skupščina krajevne organizacije ZB NOV SAVA, na kateri so pregledali opravljeno delo in sprejeli načrte za nadaljnje delo.

Borce je pozdravila skupina pionirjev iz osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice, ki je pod vodstvom mentorice Bartljeve izvedla prisrčen glasbeno-literarni recital.

Prisotne borke in borce ter predstavnike družbenopolitičnih organizacij Jesenic je pozdravil predsednik odbora Ivo Arzenšek. Orisal je sedanjo notranjo in zunanjepolično situacijo. Poudaril je, da živimo v času zaostritve, ki v svetu spodbujajo oboroževalno tekmo, politična in gospodarska dogajanja pa neposredno vplivajo na naše razmere. Vzroke sednjega stanja v naši skupnosti moramo reševati sami, z boljšim delom, gospodarjenjem, ter z manjšo skupno in osebno porabo. Sedanja gospodarska situacija, ki zahteva razne stabilizacijske ukrepe, povzroča tudi razna nezadovoljstva, ki so plodna tla za naše nasprotnike doma in na tujem, nacionalizem pa je njihovo skupno izhodišče za delovanje proti naši samoupravni ureditvi. V zelo obširni analizi splošnega gospodarskega in političnega stanja doma in v svetu je predsednik nakazal dovolj smernic za delovanje vseh članov zveze borcev na vseh področjih družbenopolitičnega življenja v okolju, kjer borci delajo in živijo.

Poročilo o delu odbora v preteklem letu je podal tajnik Ciril Šoberl. Povedal je, da ima organizacija 129 članov in da je v preteklem letu umrlo kar 8 članov organizacije. Tajnik je predložil v počastitev umrlih enominutni molk.

Ce smo bili v zadnjih petnajstih letih preveč samozadovoljni in pasivni, nas morata sedanja politična in gospodarska situacija prebuditi, saj ne moremo dovoliti, da bi stali ob strani, ko hočejo izničiti s krvjo pridobljene nacionalne, socialne in demokratske pridobitve. Zato morajo borci po svojih močeh podpreti revolucionarna prizadevanja delovnih ljudi.

Odbor se je med obema skupščinama sestal sedemkrat. Vse seje so bile sklepne, neopravičenih izostankov ni bilo. Delo 13-članskega odbora je bilo razdeljeno na komisije za ohranjanje in negovanje tradicije NOB, socialno-zdravstvena vprašanja, kadrovska vprašanja, priznanja in odlikovanja ter področje SLO in družbene samozasčite. Komisije so sproti reševale naloge, vendar bi bilo potrebno posamezne komisije okrepiti (posebno komisijo za SLO in DS) z mlajšimi borci, ker je to področje za člane ZB NOV najpomembnejše. Na področju ohranjanja in negovanja tradicije NOB je odbor le delno uspel; uspešno je sodeloval z mentorji na osnovnih šolah, torej z najmlajšimi. Prav na tem področju bo potrebno storiti več in k delu pritegniti tudi mlade v krajevni skupnosti, centru srednjega izobraževanja in delovnih organizacijah.

Na območju KS Sava je en spomenik, 11 obeležij, in 12 spominskih obeležij. Skrb za vzdrževanje teh obeležij ni organizirana, organizacija Zveze borcev pa bo vedno manj fizično in materialno sposobna vzdrževati oziroma obnavljati spominska obeležja. Zato naj bi skrb za vzdrževanje in obnavljanje spomenikov in obeležij prevzela krajevna skupnost, družbenopolitične organizacije in društva.

V preteklem obdobju so se člani Zveze borcev udeležili že tradicionalnih prireditev: komemoracije v Svečah, srečanja gorenjskih aktivistov, proslave mrtvega bataljona na Poljuki, spomina na Dražgoško bitko in drugih prireditev ob praznovanju krajevnega, občinskega in državnih praznikov. Ker v letošnjem letu praznujemo 40 obletnico svobode, se bo potrebno dovolj zgodaj pripraviti na razne pohode, srečanja borcev z mladimi in ostalimi krajanji.

Socialnozdravstvene zadeve so reševali v sodelovanju z dispanzerjem

za borce in z ustreznimi službami skupščine občine. Obravnavali so družbeni dogovor in občinski odlok o priznavalninah. Obiskovali so bolne in osamele borke in borce na domovih, posebno za 8. marec in za novo leto.

Komisija za kadrovska vprašanja in priznanja je v preteklem letu predlagala več članov za priznanja in odlikovanja. Ugotovljeno je, da še vedno premalo upoštevamo prizadevanje nekaterih članov. Ena od nalog v tem letu naj bi bilo evidentiranje članov, ki bi ob naslednjih volitvah zamenjali tiste, ki so že več let v odboru.

Za področje SLO je odbor v preteklem letu izdelal kratek opomnik o nalogah organizacije v primeru izrednih ali vojnih razmer. S pomočjo komisije za SLO in DS pri občinskem odboru so izdelali mobilizacije in načrt dejavnosti organizacije v vojni.

V razpravi je Maks Dimnik, predstavnik krajevne samouprave poudaril, da smo priče ekstremnim pritiskom na našo politično in samoupravno ureditev in tudi na borčevske organizacije. Posamezniki zanikajo naše minulo delo (NOB), kritizirajo našo borbo, ustanovitve OF leta 1941. Do takih stališč borci ne smemo biti ravnodušni. Zavzemati moramo pravilna stališča in sodelovati, kjer je le mogoče. Ščititi moramo naše pravice, sodelovati pri izbiri novih organov v krajevno samoupravo, pri izdelavi programov za delo krajevnih skupnosti, vztrajati pri načelih socializma. Menil je, da je politična situacija po vsem svetu težka, zato moramo ohraniti bratstvo in enotnost, nujno pa je tudi boljše gospodarjenje. Zelo kritično je ocenil razne dezinformacije, ki se pojavljajo v časopisju. Objavljene resnice so lahko tudi boleče in jih moramo kot take jemati, proti neresnici pa se je na vsak način treba boriti. Tudi ob teh problemih borci ne smejo stati ob strani.

Rudi Humar je povedal, kako se posamezni tuji, ko pridejo kupovat na Jesenice, norčujejo z našim denarjem, da ni nič vreden itd. Tako početje tujcev je žalitev naše dežele, borce to zelo boli, vendar ne moremo pomagati.

Cilka Ščavničar je obrazložila prošnjo učencev osnovne šole Prežihov Voranc, ki so prosili za pomoč za prispevek pri nabavi pionirskega prapora, kar so navzoči odobrili. Drugih razprav na poročila ni bilo, zato sklepamo, da je odbor v preteklem letu dobro delal. Zanimivo je, da ni bilo pripomb na delo za socialno-zdravstveno področje, kar je za odbor in člane organizacije zelo pozitivno.

Na podlagi poročil in razprave je delovni predsednik Ivo Ščavničar zaključil razpravo z ugotovitvijo, da je najpomembnejše, da se vsi borci zaveda o svojih nalogah. Osnovne naloge za letošnje leto naj bi bile:

— Predvsem mladim pojasniti namere in akcije, ki se pojavljajo proti naši ureditvi, pospeševati utrjevanje tradicij NOB na šolah, pospešiti pridobivanje krajanov za sodelovanje na spominskih pohodih, tekmovalnih, urediti vzdrževanje spomenikov in obeležij NOB, izpopolniti pregled socialnega stanja članov in aktivnejše reševati oblike pomoči, krepiti aktivnost na področju informiranja in osveščanja članov, preprečevati delovanje reakcije in poskuse odmičanja pravic borcev NOB ter jih organizirano ščititi, sodelovati pri oblikovanju srednjeročnih načrtov krajevnih skupnosti.

Ker sedanji predsednik krajevne organizacije ZB NOV prevzema drugo dolžnost, je kandidacijska komisija za novega predsednika predlagala Karla Frančeskina. Predlog so navzoči enoglasno potrdili.

Franjo Ropret

SEJA ZBORA DELEGATOV ENOTE SPIZ JESENIŠKE OBČINE

Za sejo zbora delegatov skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja je predlagan zelo obširen dnevni red, in sicer: poročilo o poslovanju skupnosti in zaključni račun za leto 1984, aktualna vprašanja gmotnega položaja upokojencev in usklajevanje pokojnin, poročilo o poslovanju sklada za gradnjo domov in stanovanj za upokojence, poročilo o delu odbora samoupravne delavske kontrole v skupnosti, poročilo o delu strokovne službe skupnosti in poročilo o delu sodišča zruženega dela SPIZ v letu 1984, program dela skupščine v letu 1985, predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi in delu sklada za nagradjevanje inovacij na področju usposabljanja, življenja in dela invalidov, predlog sredstev SSV Jesenice po rebalansu za leto 1984 in izvolitev dveh delegatov za 15. sejo skupščine SPIZ Slovenije.

Tak dnevni red je predložen tudi za sejo republiške seje skupščine SPIZ. Zaradi obširnega gradiva bom bolj zgoščeno predstavil gradivo s poudarkom na oceni gmotnega položaja upokojencev.

SAMOUPRAVNA DEJAVNOST SKUPNOSTI

Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja je organizirana kot enotna samoupravna skupnost za območje Slovenije. V njej si zavarovanci in uživalci pravic po načelih vzajemnosti in solidarnosti ter glede na svoje minulo delo zagotavljajo pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter uresničujejo druge pravice in obveznosti.

Nekatera vprašanja s tega področja je mogoče ustrezneje reševati na ožjem območju, zato so v občinah oblikovane enote skupnosti kot deli skupnosti. V njih zavarovanci in uživalci pokojnin poleg splošnih vprašanj, ki so pomembna za vse zavarovance in uživalce pravic skupnosti, obravnavajo zlasti invalidsko zavarovanje v občini, stanovanjske potrebe, rekreativno dejavnost upokojencev in druge zadeve, ki so pomembne za zavarovance in uživalce pokojnin v občini.

Skupnost je organizirana po delegatskem sistemu. Organ upravljanja skupnosti v republiki je skupščina, ki jo sestavlja 90 zamenljivih delegatov enot skupnosti v občinah. Za normalni potek dela ima več samoupravnih organov oziroma teles, ki so bila izvoljena na prvem zasedanju skupščine skupnosti.

V letu 1984 je bilo pet sej skupščine delegatov, 11 sej odbora za plan in finance, osem sej odbora za sistem in organizacijo, tri seje odbora samoupravne delavske kontrole, štiri seje komisije za volitve in kadrovska vprašanja, šest sej odbora za varstvo invalidov, štiri seje odbora za vprašanje beneficirane delovne dobe, šest sej odbora za pokojninska in invalidska zavarovanja kmetov in trije posveti predsednikov zborov delegatov enot skupnosti.

S prvim januarjem 1984 je v Sloveniji v celoti začel veljati nov sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja, saj je s tem dnem začel veljati nov zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju kot tudi statut skupnosti. Skupnost je sprejela ostale splošne akte, ki so omogočili konkretno izvajanje posameznih zakonov in statutarnih določil. Formalno se je oblikovanje sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja v letu 1983 že končalo, vendar pa je pomenilo leto 1984 prelomno leto, saj so se tudi pri reševanju konkretnih zadev oblikovala stališča in praksa izvajanja pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

V skladu z zakonskimi določili je skupnost v sodelovanju z Izvršnim svetom Skupščine Slovenije, Zvezo sindikatov Slovenije in Gospodarsko zbornico Slovenije aktivno sodelovala pri pripravah za sprejetje družbenega dogovora o usklajevanju pokojnin, ki zaobsega usklajevanje pokojnin z gibanjem nominalnih osebnih dohodkov vseh delavcev, zaposlenih na območju republike, usklajevanje pokojnin z rasto družbene produktivnosti dela, izražene v realnem družbenem proizvodu, ter usklajevanje prej odmerjenih pokojnin s kasneje odmerjenimi pokojninami. Zaradi predloženih dopolnitev je skupščina na zadnji lanskajši seji odločila sprejem tega družbenega dogovora.

Skupnost je sprejela še sklep o uskladitvi pokojnin določenih kategorij rudarjev v premogovnikih v Sloveniji, s katerim je delno popravila gmotni položaj upokojencev rudarjev, katerih pokojnine so najbolj zastajale; o dokončni rešitvi vprašanja osnov in meril za obračunavanje in plačevanje prispevka za v tujini zaposlene delavce za leto 1983; o ustanovitvi, organizaciji in delovnem področju sodišča zruženega dela pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji; o premoženjskih pogojih, pri katerih se šteje, da je kmet zavarovanec socialno ogrožen; sklep o določitvi načina odmere in pobiranja prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zruženih kmetov od 1. julija do 31. decembra 1983 in še nekaj sklepov, ki so omogočili tekoče izvajanje zavarovanja.

Skupnost je v letu 1984 nadaljevala z delom pri nekaterih raziskovalnih nalogah, kot na primer usposabljanje in zaposlovanje invalidov v organizacijah zruženega dela, zaposlovanje nezaposlenih delovnih invalidov, ki prejemajočasno nadomestilo in drugo.

UŽIVALCI PRAVIC IZ POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

V skupnosti zavarovanci in upokojenci po načelu vzajemnosti in solidarnosti ter glede na svoje minulo delo zagotavljajo sebi in svojim družinskim članom socialno varnost v primeru starosti, zmanjšane ali izgubljene delovne zmogljivosti, telesne okvare ali smrti. Najpomembnejše pravice so pravica do starostne, invalidske, družinske in kmečke pokojnine, pravice zaradi invalidnosti, glede na preostalo delovno zmogljivost z ustreznimi denarnimi nadomestili, pravica do denarnega nadomestila za telesno okvaro, pravica do varstvenega dodatka za pomoč in postrežbo ter druge pravice, ki so opredeljene v zakonih in splošnih aktih.

V letu 1984 se je število uživalcev starostnih pokojnin v primerjavi s preteklim letom povečalo za 6,3 %. Poprečna štiriletna stopnja rasti v obdobju 1981-1984 je bila 4,3 %. Povečanje števila uživalcev starostnih pokojnin je odvisno od števila delavcev, ki izpolnjujejo pogoja starosti in pokojninske dobe.

Število uživalcev invalidskih pokojnin se je v letu 1984 povečalo za 4,4 %, število uživalcev družinskih pokojnin pa za 2,3 %.

V naslednji razpredelnici je prikazan porast varstvenega dodatka, nadomestila za telesno okvaro ter dodatka za tujo pomoč.

Značilno je, da varnostni dodatek najhitreje raste, vzporedno z vsako uskladitvijo pokojnin.

PREGLED GIBANJA POPREČNEGA ŠTEVILA UŽIVALCEV POKOJNIN 1980-1984

leto	star. pokojnine	invalidske	družinske	skupaj	kmečke
1980	108.239	55.213	60.733	224.185	42.153
1981	111.975	57.171	62.336	231.482	41.233
1982	115.181	59.884	64.603	239.668	40.016
1983	120.795	62.189	66.416	249.400	38.531
1984	128.347	64.947	67.912	261.206	37.396
poprečna stop. rasti	4,3 %	4,1 %	2,8 %	3,9 %	-3,0 %

Denarna nadomestila

leto	varstveni dodatek	nadomestilo za telesno okvaro	dodatek za pomoč in postrežbo
1980	25.506	26.928	10.827
1981	28.152	28.432	11.654
1982	33.161	30.254	12.886
1983	35.357	31.703	13.289
1984	37.709	33.071	14.254
stop. rasti	10,2 %	5,2 %	7,1 %

GMOTNI POLOŽAJ UPOKOJENCEV

Novi statut skupnosti, ki je začel veljati v letu 1984, določa, da se pokojnine med letom uskladijo najmanj trikrat, in sicer s 1. julijem, 1. oktobrom in 1. decembrom, vselej z veljavnostjo od 1. januarja dalje. Tako so bile pokojnine s 1. julijem usklajene za 7 %. Poleg tega je skupščina na novo določila znesek najnižje pokojninske osnove v višini 12.888,70 din in znesek najnižje pokojnine za polno delovno dobo v višini 10.955,39, prav tako z veljavnostjo od 1. januarja dalje.

S 1. oktobrom so pokojnine uskladili še za nadaljnjih 11 %, s 1. decembrom še za 4 %, vse z veljavnostjo od 1. januarja 1984. Tako so se v letu 1984 pokojnine povečale od 34,13 % do 23,53 %. Povečanje pokojnin je ustrezalo predvidenemu porastu poprečnih osebnih dohodkov zaposlenih v Sloveniji.

V letu 1984 je kar polovica upokojencev prejemala nižjo pokojnino od 15.000 dinarjev, od tega 33,7 % starostnih, 58,9 % invalidskih in 77,6 % družinskih upokojencev. Pokojnino do 20.000 dinarjev je prejemalo 72,2 % vseh upokojencev, od 20.000 do 28.000 dinarjev 21,4 % upokojencev, od 28.000 do 38.000 dinarjev pa le 4,7 % upokojencev.

DOKONČNA USKLADITEV POKOJNIN V LETU 1984 IN DOLOČITEV NEKATERIH DENARNIH NADOMESTIL ZA LETO 1985

Po uradnih podatkih zavoda za statistiko Slovenije je bil poprečni nominalni osebni dohodek v letu 1984 27.762 din ali 52 % več kot v letu 1984. Dosedanji poročila oziroma uskladitve pokojnin so bili namenjeni na osnovi predvidenega porasta nominalnih osebnih dohodkov, dejanski porast pa je za 5 % večji. Tako je pokojnine za leto 1984 potrebno uskladiti še za manjkajoči del. Najprej je bilo predvideno, da se pokojnine uskladijo še za 4 %. Odbor za plan in finance pa predlaga, da se pokojnine uskladijo za 6,1 %, kar je 2,019 % na mesec. Uskladitev bi se računala za leto 1984, obračunala pa bi se pri izplačilu pokojnine v aprilu. S tem bi se pokojnine v letu 1984 skupno s povečanjem s 1. januarjem 1985 povečale za 52 %. Torej toliko, kot so se povečali tudi poprečni nominalni osebni dohodki zaposlenih v Sloveniji v letu 1984.

Upoštevajoč predlagano dokončno uskladitev pokojnin in poračun obveznosti za leto 1984 bodo upokojenci dobili s pokojnino za april 1985 za 7 % večjo pokojnino kot za marec in razliko od 1. januarja 1985 dalje ter znesek razlike za leto 1984, ki ustreja 24,23 % pokojnine za december 1984.

Seveda se s tem spremenijo tudi najnižja pokojnina, denarna nadomestila za telesno okvaro ter dodatek za pomoč in postrežbo.

Najnižjo pokojninsko osnovo je po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju pooblaščen določiti skupnost, vendar ne sme biti nižja kot 65 % poprečnega nominalnega osebnega dohodka zaposlenih delavcev v Sloveniji.

Zaradi predlaganega poročila uskladitve za leto 1984 se bo spremenila raven najnižje pokojninske osnove v letu 1984 in bo namesto 15.920 dinarjev 16.241,65 dinarjev. Upoštevajoč dokončno uskladitev pokojnin po spremenjenem sklepu o uskladitvi pokojnin od 1. januarja 1985 v višini 20,62 %, pa bi morala biti 19.590,68 din. Na ta način bi predstavljala 70,6 % poprečnega minimalnega osebnega dohodka iz leta 1984, kar je za 8,6 % več kot je zakonski minimum.

Odbor za finance in plan predlaga, da bi bila najnižja pokojninska osnova od 1. januarja 1985 20.500 dinarjev. Na ta način bi bila najnižja pokojninska osnova 74,4 % poprečnega minimalnega osebnega dohodka iz leta 1984, ali za 14,5 % več kot določa zakon kot spodnjo mejo.

Najnižjo pokojnino za polno pokojninsko dobo, ki je 85 % najnižje pokojninske osnove, ima v novem sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja pomembno funkcijo. Z njeno pomočjo določajo osnovo za odmero varstvenega dodatka, osnove za zavarovanje, predstavlja pa tudi zajamčeno pokojnino kmetov - borcev NOV pred 9. septembrom oz. 13. oktobrom 1943.

Denarna nadomestila za telesno okvaro po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju določa skupnost in se lahko na začetku koledarskega leta uskladijo glede na porast nominalnih osebnih dohodkov zaposlenih delavcev v Sloveniji. Odbor za plan in finance predlaga, da skupščina skupnosti določi zneske denarnih nadomestil za telesno okvaro za leto 1985 tako, da zneske, ki so veljali v letu 1984, poveča za 52 %, za kolikor so se povečali nominalni osebni dohodki zaposlenih v letu 1984.

Dodatek za pomoč in postrežbo v dveh višinah prav tako določa in usklajuje skupnost. Kateri znesek pripada upokojencu ali zavarovancu, je

odvisno od ugotovitve, ali mu pripada tuja neka pomoč za opravljanje vseh ali večine življenjskih potreb. Ta dodatek je bil v letu 1984 5.609 dinarjev za pomoč pri opravljanju vseh življenjskih potreb, ali 3.559 za puščico in postrežbo za opravljanje večine življenjskih potreb.

Uživalec pokojnine ima pravico do varstvenega dodatka, če njegovi dohodki, skupaj z dohodki družinskih članov na posameznega člana ne presegajo zneska, ki ga določi skupnost. Skupnost določi tudi način šteta posameznih dohodkov. Pri določanju zneska premoženjskega cenusa od leta 1982 upošteva usmeritev, da naj upokojenec, ki živi skupaj z zakoncem, ki ima nizko pokojnino, oziroma večjim številom družinskih članov, ki jih preživlja, pridobi pravico do varstvenega dodatka pod enakimi pogoji kot upokojenec, ki živi sam. To pa v bistvu pomeni, da so pogoji za upokojenca, ki živi skupaj z družinskimi člani, milejši. Odbor za plan in finance predlaga, da takšno usmeritev obdržimo tudi v prihodnje, saj se je v minulih letih pokazala za dobro.

Premoženjski cenusa za pridobitev pravice do varstvenega dodatka v letu 1984 bi moral biti najmanj 13.805,40 dinarjev poprečnih mesečnih dohodkov na družinskega člana.

Skupščina skupnosti bo v skladu z določbami zveznega zakona in statuta skupnosti določila tudi valorizacijske količine za preračunavanje osebnih dohodkov oziroma osnov zavarovanja iz prejšnjih let dela na raven leta 1984. Pri tem bo upoštevala uradne statistične podatke o porastu nominalnih osebnih dohodkov delavcev, zaposlenih v Sloveniji v letu 1984.

SOVLAGANJA V PROIZVODNJO HRANE IN BLAGOVNE REZERVE

V torek, 5. marca, je bila 82. seja Izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice. Iz gradiva za sejo posebej predstavljamo informacijo o sovlaganjih v proizvodnjo hrane in blagovne rezerve.

Preskrba prebivalstva je kot eden najpomembnejših dejavnikov družbenega standarda dobila večjo vlogo v srednjeročnih planskih in letnih aktih o ekonomski politiki.

Na preskrbo prebivalstva z osnovnimi živili in drugimi pomenskimi izdelki vsakdanje rabe vpliva v veliki meri razvitost lastne primarne proizvodnje, ki je v naši občini izredno nizka. Neugodni pogoji za razvoj kmetijstva in močan razmah industrije so povzročili, da se je delež kmečkega prebivalstva močno zmanjšal, s tem pa tudi sposobnost samooskrbe.

Zagotavljanje nemotene preskrbe je izredno kompleksna in zapletena naloga, še posebej v razmerah, ko se soočamo s številnimi gospodarskimi težavami v proizvodnji, s prizadevanji za povečanje izvoza ob zaostrenih gospodarskih razmerah v svetu, z visoko inflacijo.

Izvršni svet je v preteklosti, posebno pa v preteklem letu, preskrbi namenil posebno pozornost in sprejel več ukrepov. To delovanje je bilo izrazito predvsem na področju sovlaganj in blagovnih rezerv.

SOVLAGANJA

V letu 1981 je bil podpisan samoupravni sporazum o sovlaganju v farmo prašičev v Stični in o dobavi prašičev za oskrbo občine Jesenice. V skladu s tem sporazumom je občina Jesenice sodelovala pri rekonstrukciji farme s 5.000 din nepovratnih sredstev, TOZD Stična pa se je obvezala, da bo dobavljala 7.000 prašičev letno. To svojo obveznost je TOZD Stična redno izpolnjevala. Nekaj odstopanj je sicer bilo, vendar so nastala zaradi nesorazmerij v ceni in manjše potrošnje v začetku leta, zato je Klavnicna Jesenice naročala manjše količine. Za naslednjih dvanajset let nam TOZD Stična zagotavlja letno količino 7.000 prašičev. Na podlagi sporazuma pa bo sklad za intervencije v kmetijstvu nakazal 24.500.000 din (do septembra 1986).

Na podlagi samoupravnega sporazuma o sovlaganju v rekonstrukcijo farme Bled je občina Jesenice v letu 1982 nakazala 2.000.000 din nepovratnih sredstev. TOZD Kooperacija Radovljica se je obvezala, da bo na naše tržišče usmerjala vso povečano letno proizvodnjo mleka (od 993.000 l na 1.125.000 l) in klavne govede (od 32 na 36 ton). Dobave po tem sporazumu so redne.

Sklenjen samoupravni sporazum o dolgoročnem poslovnem sodelovanju in združevanju dela z ABC Pomurka - perutinarstvo in transport »Agromerkur« Murska Sobota nam zagotavlja 100 ton piščančjega mesa letno za dobo 10 let. Občina Jesenice je kot udeleženka navedenega sporazuma sodelovala z 2 % finančne udeležbe pri rekonstrukciji klavnice za perutnino in v ta namen nakazala 3.300.000 din. Po zagotovitvi klavnice Jesenice je dobava zadovoljiva. Meso je pri nekaterih dobavah zmrznjeno, zato je manjša po-

V skladu z določili samoupravnega sporazuma o temeljnih plana skupnosti za obdobje 1981-85 skupnost v navedenem obdobju skrbi za pospeševanje rekreacije upokojencev, tako da v ta namen vsako leto zagotovi sredstva v višini do 1,5 % planiranih sredstev za odhodke za vse tri vrste pokojnin in varstvenega dodatka v posameznem letu. Razdelitev teh sredstev opravi v skladu z določili statuta skupnosti skupščina skupnosti.

Enkratni znesek za rekreacijo v letu 1985 bo 3.500 dinarjev. Planirana sredstva za rekreacijo skupnega pomena za vse upokojence bi razdelili takole:

1. Za rekreativno dejavnost skupnega pomena za upokojence v občinah in jo organizirajo društva upokojencev, se namenijo 35,7 milijona dinarjev, in sicer tako, da pride na vsakega upokojenca po 140 dinarjev; pri tem se upošteva število upokojencev v posameznih občinah 31. decembra 1984.

Za regresiranje bivanja v domovih skupnega pomena se namenijo 26,5 milijona dinarjev, na osnovi enotnih kriterijev in meril za regresiranje.

Za dejavnost Zveze društev upokojencev Slovenije se namenijo 8 milijonov, za dejavnost Zveze društev invalidov 5,9 milijona dinarjev.

Skupščina skupnosti je 14. decembra lani sprejela finančni načrt za leto 1985 ter ugotovitevni sklep o stopnjah prispevkov za financiranje skupnosti v letu 1985. Na seji skupščine 15. marca 1985 pa bo sprejela rebalans finančnega načrta.

Gradivo pripravil
Stane Torkar

trošnja, Klavnicna Jesenice pa predlaga spremembo sporazuma s tem, da bi bila dinamika dobave preciznejše obdelana (višje dobave po 15. v mesecu in v sezoni).

Sporazum o skupnem nastopu za pridobitev novih kapacitet proizvodnje perutninskega mesa in jajc z delovno organizacijo Jata Ljubljana je bil podpisan v juniju 1984. Izvršni svet in sklad za intervencije v kmetijstvu sta vsak s polovično finančno obveznostjo skupaj nakazala 800.000 din, TDO Golica Jesenice pa 200.000 din. Na ta način Jata Ljubljana našo občino letno oskrbuje s 34.000 kg perutninskega mesa in 4 milijoni konzumnih jajc za dobo 10 let.

Kmetijska zadruga Ljubljana je na podlagi sklenjenih pogodb s Klavnicno Jesenice dobavljala naši občini 500 kom. goveje klavne živine. Ta pogodbeni količina je bila v letu 1984 presežena za 22 %. Sporazum, ki je v pripravi, predvideva poleg redne oskrbe dobavo dodatnih 200 kom. goveje živine - osnova je realizacija 1984. Sredstva za nakup telet, farma Dobrunje - v višini 8.000.000 din bo prispeval sklad za intervencije v kmetijstvu in porabi hrane v občini Jesenice.

Prav tako smo si v sodelovanju s skladom za intervencije v kmetijstvu naše občine zagotovili redno oskrbo z morskimi ribami, ki jih TDO Golica dobavlja Ribog Portorož TOZD Riba Izola. Na podlagi sklenjenega samoupravnega sporazuma smo skupaj nakazali 692.000 din, ki jih je Riba Izola vložila v nakup dveh ribiških ladij. Dobave so redne, količina se ujema z naročilom, izbira pa je skromna.

Dosedanja sovlaganja so pokazala, da je to pravzaprav edini možni način zagotavljanja dolgoročne preskrbe z osnovnimi živilskimi artikli. Zato smo se z nosilci preskrbe in s skladom za intervencije v kmetijstvu v naši občini dogovorili, da bomo pripravili program sovlaganj za vsako leto. S takim načinom si bomo še izboljšali količinsko in kakovostno preskrbo, obenem pa bo omogočen pregled nad potrošenimi sredstvi in zagotovljena evidenca dobave.

BLAGOVNE REZERVE

V skladu z zakonodajo s področja blagovnih rezerv te pomenijo tudi zaloge živil, ki jih izvršni svet lahko sprosti ob izrednih razmerah oziroma pomanjkanju določenih artiklov na tržišču. To hkrati pomeni tudi izboljšanje preskrbe v najkrajšem možnem času, saj do pomanjkanja blaga prihaja največkrat zaradi pretranih nakupov, slabo organizirane transportne mreže in premajhnih skladišč, v katerih posamezne trgovine lahko skladiščijo le blago, ki za- došča za pet do deset dni.

DRUŽBENE OBVEZNOSTI ŽELEZARNE V LETU 1984

(Nadaljevanje s 1. strani)

na 1,8 %. Za TOZD Energetika pa velja nižja prispevna stopnja, in sicer 0,6 % (panoga elektrogospodarstva). Osnova za izračun davka pa je večja. Po 13. členu Zakona o oblikovanju sredstev solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč so gospodarske temeljne organizacije sicer zavezane za obračunavanje in plačevanje prispevka solidarnosti iz dohodka. Z zadnjo spremembo tega zakona pa so oproščene obračunavanja in plačevanja tega prispevka v letu 1984.

Prispevek samoupravnih skupnosti za ekonomske odnose s tujino je za 7 % višji kot v letu 1983. Prispevna stopnja se je spremenila in sicer od 0,03 % na 0,01 % (do konca maja 1984 je bila prispevna stopnja 0,02 %). Prispevek se obračunava od vrednosti uvoženega blaga, plačila za storitve, oziroma drugega odliva deviz v določenem obdobju.

Posojilo skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin obračunavajo temeljne organizacije od poslovnega sklada po prispevnih stopnjah 1,3 %, 2,1 %, 4,2 % oziroma 4,8 %. Obračunana obveznost v letu 1984 je znašala 209,3 milijone dinarjev, ki pa je bila zmanjšana za 10 %, zaradi že izpolnjenih obveznosti do sklada federacije v letu 1984. Zmanjšana obveznost je znašala 188,4 milijone dinarjev, kar je 45 % več kot v letu 1983 in je bila financirana iz lastnih sredstev akumulacije.

Prispevki za skupno potrošnjo na področju socialne varnosti (pod točko 2 v tabeli) so višji za 56 % oziroma za 107,9 milijonov dinarjev.

Prispevek iz dohodka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje (nesreče pri delu in poklicne bolezni), ki ga obračunavamo iz bruto OD, se je povečal za 148 % zaradi povečanja prispevne stopnje (s 1. januarjem 1984 se je povečala prispevna stopnja od 0,80 % na 1,50 %) in višje osnove za obračun. S 1. januarjem 1984 je tudi prenehal veljati prispevek za starostno zavarovanje kmetov, ki smo ga lani obračunavali po 0,58 % prispevni stopnji od osnove bruto OD.

Za 266 % se je povečal prispevek za komunalno dejavnost iz čistega dohodka za ostale namene.

Prispevki za skupno potrošnjo v SIS družbenih dejavnosti (pod točko 3 v tabeli) so se povečali za 55 % oziroma za 138,7 milijonov dinarjev.

Prispevni stopnji prispevka iz dohodka republiški izobraževalni skupnosti sta ostali nespremenjeni. Pri prispevku iz dohodka republiške in občinske raziskovalne skupnosti so se prispevne stopnje nekoliko spremenile. Oba prispevka sta višja, ker je višja osnova za obračun (dopisni dohodek). Prispevek iz dohodka za zdravstvo, ki ga obračunavamo od bruto OD je višji za 52 % zaradi višje osnove za obracun (bruto OD) in višje prispevne stopnje (povečala se je od 8,62 % na 10,16 %).

Pri financiranju družbene reprodukcije na področju gospodarske infrastrukture (pod točko 4 v tabeli) smo skupno združili 142 % več sredstev kot v letu 1984. Obveznost je znašala 347,9 milijonov dinarjev, poravnali pa smo jo iz lastnih sredstev akumulacije.

Pri združevanju sredstev za vzdrževanje in izgradnjo magistralnih in

regionalnih cest SRS smo združili 9,7 milijonov dinarjev, pri financiranju luške infrastrukture smo združili 2,6 milijonov dinarjev, za razvoj železniškega gospodarstva 6 milijonov dinarjev in za razvoj naftnoprisknega gospodarstva 5,2 milijona dinarjev. Prispevne stopnje omenjenih prispevkov so ostale nespremenjene.

Za financiranje gradnje elektroenergetskih objektov smo skupno namenili 323,3 milijona dinarjev, kar je za 156 % več kot v letu 1983.

Z 18. majem 1984 so se povečale prispevne stopnje in sicer za odjem na 110 Kv od 20 % na 30 %, za odjem na 35 Kv od 35 % na 52 % in za posebni odjem od 48 % na 72 %.

Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na drugih področjih (pod točko 5 v tabeli) so znašali 158,5 milijonov dinarjev, kar je za 54 % več kot v letu 1983.

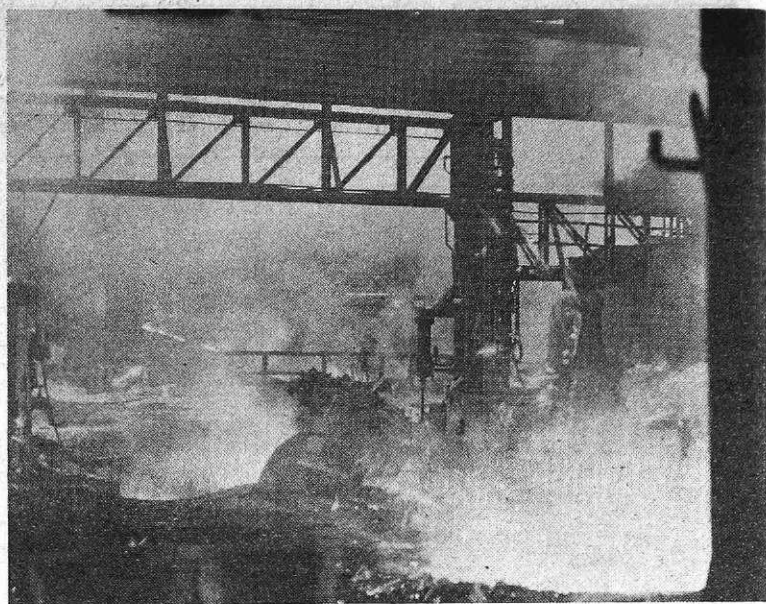
V letu 1984 so vse območne vodne skupnosti sprejele sklepe o zmanjšanju obveznosti za plačilo splošnega vodnega prispevka na 90 %.

Vodni prispevek za onesnaženo vodo je višji za 76 % zaradi višjih tarif. Prispevek za usposabljanje zemljišč za družbeno organizirano kmetijsko proizvodnjo je višji za 61 %, prispevek za pokritje dela stroškov enostavne reprodukcije železniškega gospodarstva Ljubljana pa za 32 %.

Skupščina SRS je 23. aprila 1984 sprejela zakon o določitvi obveznosti plačevanja prispevka iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela za pokrivanje dela stroškov enostavne reprodukcije elektrogospodarstva in premoženja. Zakon je bil sprejet, da bi preprečili motnje pri oskrbi z električno energijo in premoženjem. Zavezanke za ta prispevek so temeljne organizacije združenega dela s področja gospodarstva. Prispevek se obračunava po 0,7 % prispevni stopnji od osnove za izračun davka. Konec septembra pa je SIS za elektrogospodarstvo in premoženje SRS sprejela sklep, po katerem je v skladu z možnostjo iz 153. člena zakona o združenem delu oprostila plačevanje tega prispevka vse TOZD, ki poslujejo z izgubo.

Povečal se je tudi prispevek za požarno varnost občine Jesenice in sicer za 41 %.

Prispevek za SIS komunala Jesenice (pod točko 6 v tabeli) je višji za 42 % oziroma za 11,3 milijona dinarjev zaradi večje osnove za obračun prispevka. Prispevna stopnja pa se je zmanjšala od 1,48 % na 1,35 %.

Prebod na plavžu (foto I. Kučina)

ševice, Veselica, V soboto zvečer, Človek ni ptica, Licem u lice, Ples v dežju, Ljubezenski primer, Novinar, Ludi dani in Vdovstvo Karoline Žalsler.

Zelo bogat bo tudi TV program za mladino in otroke. Že prve oddaje za mlade bodo pritegnile najbrž tudi odrasle. Omenimo naj oddajo Portret dr. Josipa Rusa, rojaka z Bleda, oddajo Rodovi o ljubljanskih gimnazijah med okupacijo, Pavle Lešnjak, Rdeči cvet — Slovensko literarno glasilo taboriščnikov 1943. leta, Vlaci in postaje. Ni manj zanimive bodo ponovljene oddaje: Z Borisom Kobetom, Po poti Gubčeve brigade, Partizanski obrazi Božidarja Jakca, Titova portretista — Jakac in Avguštinčič, Partizansko lutkovno gledališče. V ta program sodijo tudi oddaje za otroke po literarnih predlogah Branke Jurca, Branka Čopića, Karla Grabeljska itd.

Kot vse kaže, se naši televizijski delavci resnično trudijo, da bi nam

ustregli, zavedajoč se, da je to sili-fov posel. Kolikor ljudi, toliko okusov, pravi pogovor. Vendar smemo upati, da se bo kljub kritičnemu razpoloženju zaradi lanskoletnih napak, zlasti slabega noveletnega programa, našlo za vsakega nekaj. V opisu spredaj navedenih elementov programskih usmeritev TV smo izpustili glasbene oddaje, dnevnoinformativne in aktualnopolitične oddaje (te so najbolj cenjene), kulturnopolitične, telesnokulturno-sportne ter izobraževalne oddaje. Izpustili smo tudi otroški in mladinski program (letos bo bistveno obogaten), ker bi takšna razčlenitev terjala najmanj toliko dragocenega prostora oz. časa, kot dosedanja pregled, a bistveno novega ne bi razkrili.

V eni od prihodnjih števil bomo skušali zgoščeno podati glavne značilnosti radijskega programa oz. odgovore na predloge in pripombe na predlog radijskih programov RTV Ljubljana za leto 1985. JR

IZ TOVARNIŠKIH GLASIL

ŠTORSKI ŽELEZAR MLADENIČ PRI 121

V štorski železarni že 121 let koristno uporabljajo kovaško kladivo iz stare martinarne. Kako dobre stroje so nekoč izdelovali, dokazuje letnica izdelave 1864. Izdelala ga je tovarna strojev Aerzener Maschinenfabrik GmbH, Aerzen — Hameln in ima zaporedno številko 922. Kladivo, ki je bilo nameščeno pod podestom stare martinarne, so spoštovali rodovi kovačev in negovali rodovi vzdrževalcev. To kladivo je tudi eden redkih starih strojev, ki se je ohranil v Železarni Štore, saj so mnogokrat nepremišljeno zavrgli stare dokumente in pretopili stare stroje v hlantanju za novimi tehničnimi dosežki. Marsikateremu štorskemu železarju je danes žal za to izgubljeno dokumentacijo iz prejšnjega stoletja.

Od samega začetka obratovanja kladiva pa skoraj do likvidacije SM peči v letu 1978 je imelo kladivo vloga današnjih laboratorijev. Kovarji so »probo« iz peči pred dokončnim izlitjem taline skovali, preizkusili trdnost, lom, iskrenje in kovaško zavaritev. Vse to je opozoval mojster peči in kar je kovač ugotovil, tako je mojster dodajal ali odzimal legure in druge dodatke, da je dobil jeklo, ki ga je trg zahteval. Kladivo je bilo ob 120-letnici rojstva temeljito obnovljeno. S tem mu je bila podaljšana obratovalna in življenjska doba. Ker je kladivo še vedno uporabno in zanesljivo, bodo tega 121-letnega mladeniča štorski železarji še nekaj let pridno uporabljali in se hkrati zavedali njegove vedno večje muzejske vrednosti. Ta kovaški stroj naj bo tudi opozorilo, da je potrebno ohranjati stare stroje, ki imajo muzejsko vrednost in pozorno skrbeti tudi za tiste stroje, ki take vrednosti danes še nimajo, vendar jo bodo morda imeli že jutri ob hitrem razvoju tehnologije.

(Štorski železar štev. 1/XXIV, januar 1985)

PLAMEN

RAZVOJNE USMERITVE IN CILJI PLAMENA KROPA ZA OBDOBJE 1986 — 1990

Delovna organizacija Plamen Kropa spada danes med največje izdelovalce vijčnega blaga v Jugoslaviji s proizvodnjo 9.000 ton vijčnih izdelkov letno. Program obsega predvsem proizvodnjo šestoglatih in

sponskih vijakov, imbus vijakov, matic in kovič, večinoma po JUS standardu ter drugih standardih in različnih vijčnih izdelkov po posebnih naročilih in zahtevah kupcev (specialni vezni elementi in odkovki) predvsem za avtomobilsko, elektro, pohištveno in drugo industrijo. Celotna proizvodnja poteka na hitrotekočih strojih za hladno izdelavo vijakov in matic ter na večstopenjskih strojih za hladno preoblikovanje bolj zahtevnih vijčnih izdelkov. Celoten proizvodni program se giblje v dimenzijskem območju od M 3 do M 20 ob relativno stalnem številu zaposljenih 520 do 545.

Osnovni poudarek prihodnje razvojne usmeritve bo dan vlaganjem v povečanje produktivnosti in izboljšanje pogojev dela. Do konca srednjeročnega obdobja bosta ostali količina vijčnih izdelkov in število zaposlenih relativno nespremenjeni. V obstoječem proizvodnem programu bodo povečali delež termično obdelanih vijčnih izdelkov in specialnih veznih elementov in odkovk (izvenstandardni vijčni program). Z opuščanjem standardnega vijčnega programa bodo povečali delež kvalitativno zahtevnejših izdelkov, ki so obenem dohodkovno uspešnejši. Ob koncu srednjeročnega obdobja načrtujejo podvojitev zmogljivosti termično izdelanih vijčnih izdelkov. Bolj bodo razvijali tudi orodjarstvo, da bi zmanjšali odvisnost od uvoza. Skušali bodo izboljšati organizacijo dela, zaradi spremenjenega proizvodnega programa pa bodo potrebne tudi nekatere rekonstrukcije. Sprotno bodo dograjevali tudi notranji in zunanji transport in izboljševali mikroklimo v proizvodnih obratih, sanirali oljne odplake in hlape, zmanjševali težka fizična dela itd.

V Plamenu Kropa je bilo v zadnjih treh letih vloženih 24 inovacijskih predlogov, to je povprečno osem na leto. Poprečno je tako le vsak 66. delavec vložil inovacijski predlog, kar je malo. Sprašujejo se, kje je vzrok za tako slabo stanje inventivne dejavnosti. Je to nestimulativno nagrajevanje, neurejena zakonodaja, morda navadna nevoščljivost, ali pa so delavci Plamena tako popolnoma brezbrizni? Radi bi v inventivno dejavnost vključili vsaj 10 % zaposlenih, kar je še vedno malo v primerjavi z drugimi. Potreben pa bo precejšen organizacijski napor, ki pa je nujen, saj je rezultat vsake izboljšave čisti dohodek.

(Plamen, štev. 1/XII)

Vrsta prispevka	I.—XII. 1983 znesek	I.—XII. 1984 znesek	Indeks 84/83
I. PRISPEVKI IZ OSEBNEGA DOHODKA	554.550.279	744.070.220	134
II. PRISPEVKI IZ DOHODKA OZIROMA ČISTEGA DOHODKA	942.143.260	1.555.805.906	165
1. Prispevek za sploš. družb. potrebe	222.765.786	318.704.583	143
2. Prispevek za skupno potroš. na področju social. varstva	192.997.766	300.949.041	156
3. Prispevek za skupno potroš. v SIS družbenih dejavnosti	252.720.614	391.418.058	155
4. Prispevek za skupno družb. reprod. na področju infrastrukture	143.798.544	347.853.069	242
5. Prispevki za skupno družb. reprod. na drugih področjih	102.803.487	158.515.949	154
6. Prispevki za ostala financiranja	27.057.063	38.365.206	142
SKUPAJ DRUŽBENE OBVEZNOSTI	1.496.693.539	2.299.876.126	154

PROGRAMSKE USMERITVE RTV LJUBLJANA V LETU 1985

V prejšnji številki Železarja smo poročali o sedmi seji skupščine RTV Ljubljana, ki je bila 20. februarja. Tokrat predstavljamo programsko usmeritev RTV Ljubljana v letu 1985.

Precej pripomb in tehtnih vprašanj so televizijskim delavcem, ki skrbijo za programsko politiko, naročniki oz. gledalci TV programov namenili usklajevanju programskih zasnov in medsebojnemu sodelovanju TV centrov za praznične dni. Televizijski delavci odgovarjajo, da televizija ne more biti samo prenašalec proslav in drugih prireditve, ampak se mora ustvarjalno vključiti v programske zasnove teh manifestacij. Po dosedanjih izkušnjah se bo tudi TV Ljubljana v okviru JRT dogovorila za javne nastope na predvečer praznikov 1. maja in Dneva republike. Pripravljeni so posebni programi RTV Ljubljana ob 40-letnici osvoboditve. Izvedeni bodo neposredni prenosi, 11. maja bodo prenašali republiško proslavo ob koncu izgradnje Poti tovarišstva in spominov v Ljubljani. Zvezna obeležitev 40. obletnice osvoboditve in zmage nad fašizmom bo z neposrednim prenosom 18. maja iz Poljane. Reportažne oddaje bo TV pripravila 26. aprila iz Ljubljane za praznik OF, ki bo podeljena priznanja in znaki OF. Iz Ajdovščine bo 6. maja objavljen reportažni zapis ob 40-letnici prve slovenske vlade, 2. julija pa iz Ilirske Bistrice ob 40-letnici osvoboditve Istre in Primorja ter ob srečanju prekomorskih brigad. Neposredni prenosi bodo tudi z zveznih manifestacij v Jugoslaviji: 4. maja ob peti obletnici smrti tovariša Tita, 9. maja prenos vojaške parade, 4. julija proslava Dneva borca in 29. novembra proslava Dneva republike.

Razen naštetih oddaj oz. prenosov je letos pripravljenih sedem feljtonističnih oddaj z naslovom Pričevanja o Edvardu Kardelju. Te že tečejo od 22. februarja in bodo na sporedu vsak petek do 5. aprila. Od 12. aprila do 10. maja je na programu oddaja Ko se korenin zavemo — osrednji prispevek ob 40-letnici osvoboditve. Predvideno je 15 nadaljevanj. Zanimiva bo osrednja tema majske oddaje Omizje, ko se bodo pogovarjali o tem, kaj smo pričakovali po zmagi nad fašizmom in kaj je danes? Prav gotovo pa bo posebno pozornost gledalcev, predvsem pa udeležencev NOB, pritegnila oddaja Pot k svobodi, ki bo na sporedu 21. julija. Dokumentarno uredništvo RTV Ljubljana jo je zasnovalo skupaj z avstralsko TV SBS iz Sydneya o dogodkih, ki so jih zaznamovali zavezniški vojaki v naši NOB.

V znamenju jubilejnega leta RTV Ljubljana pripravlja ob dnevu republike 29. novembra oddajo »Slovenija«. To je prvi filmski in TV esej o kulturnozgodovinski in socialnogospodarski podobi Slovenije in Slovencev. Dokumentarno uredništvo TV objavlja v okviru medrepubliškega televizijskega sodelovanja še dva dokumentarna niza, ki bosta podrobno in v celoti zaznamovala dogodke in razplet ob koncu druge svetovne vojne na ozemlju Jugoslavije. V maju načrtujejo začetek prvega niza z naslovom Dnevi zmage. Drugi niz z naslovom Prvi dnevi miru bo v septembru. Ob koncu leta bo TV Sarajevo pripravila štiri nadaljevanja o osebnosti tovariša Tita z naslovom Tito ob blizu.

Med prilagojenimi oddajami ne kaže prezreti dokumentarno igrano

upodobitev velikega, vendar skoraj pozabljenega slovenskega kiparja Frana Bernikerja ob stoletnici njegovega rojstva. Uredništvo igranega programa bo v letu 1985 pripravilo TV igro S. Vuga: Rajni takrat (v marcu), F. Godina: Illegalček (v maju) in J. Vipotnik: Rodna letina, v treh nadaljevanjih (konec leta). Velja omeniti, da bodo do junija enkrat mesečno oddaje retrospektivnih dram o NOB.

Obeleževanju obletnice osvoboditve Jugoslavije in zmage nad fašizmom bodo prilagojeni tudi filmski sporedi na RTV Ljubljana. Izbor je bil dokaj težak, trdijo odgovorni za ta del TV programa. Po eni strani so se morali odločiti ob razmeroma bogati domači ponudbi, po drugi strani pa izbirati med dosegljivimi filmi iz svetovne filmske proizvodnje. Odločili so se za filme pod skupnim naslovom Velika retrospektiva Franceta Stiglica, nato za izbor svetovnih protinacističnih filmov, ki jih bodo predvajali od aprila do junija in še za tematske domače filme z naslovom Revolucija traja. Spored teh filmov je izredno pester, zato ni razloga, da ne bi pritegnil pozornosti večine gledalcev. Naj omenimo nekaj naslovov: Stiglic: Na svoji zemlji, Volčja noč, Dolina miru, Deveti krog, Balada o trobenti in oblaku, Tistega lepega dne, Ne joči Peter, Pastirci, Povest o dobrih ljudeh in Praznovanje pomladi. Iz svetovnega izbora: Poslednji metro, Noč svetega Lovrenca, Tudi krvniki umirajo, Kanak, Ivanovo otroštvo in Proti vetru. Filmi iz cikla Revolucija traja: Slav meduze, Svojega telesa gospodar, Kdo tam poje, Jutro, Tri, Pet minut raja, Samo jednom se ljubi, Tri četrtine sonca, Vlak brez voznega reda, Priča o fabrici, Predstava Hamleta v Mrduši Donjoj, Prometej z otoka Vi-

OB ANALIZI O URESNIČEVANJU SVOBODNE MENJAVE DELA V DRUŽBENIH DEJAVNOSTIH SLOVENIJE

Tudi v jeseniški občini smo se ob tej analizi, katere ugotovitve veljajo tudi za našo družbenopolitično skupnost, zadržali v prihodnost in izhod iz sedanjih težav pri uveljavljanju svobodne menjave dela. Ne kaže ponavljati ugotovitev o nekajletnem padanju deleža sredstev družbenih dejavnosti v družbenem proizvodu, ob tem pa o širjenju programov in pravic ter omejevanju sredstev na račun osebnih dohodkov izvajalcev, zniževanju amortizacije, ki jo le s težavo združujemo itd.

Dejstvo je, da je razvitost družbenih dejavnosti v obratnem sorazmerju z višino sredstev, ki jih za to namenimo. Dohodek pa je tista realna meja za pridobivanje dohodka tudi družbenih dejavnosti, čeprav v našo zavest še vedno ni prodrlo spoznanje o neločljivi povezanosti materialne proizvodnje in družbenih dejavnosti. Zaradi resnih gospodarskih težav in obveznosti, s katerimi se spopada materialna proizvodnja, je potrebno resno premisliti, če se želimo bolj optimistično zazreti v naslednje tisočletje, kako usmerjati naš razvoj na tem področju, da zaradi sedanjih težav morda ne bomo hoteli najti pravega izhoda.

Izhod prav gotovo je, a le v skupni akciji vseh, tudi z večjo mobilizacijsko akcijo (ki najde svoje mesto v tako imenovani »bazi«) družbenopolitičnih organizacij.

Na nekaj področjih bi rada opozorila:

1. Le celovito obravnavanje družbenih dejavnosti ali družbenega standarda v nekem okolju, recimo družbenopolitični skupnosti, je ena izmed poti, kako v zaostrenih razmerah gospodarjenja s skupnimi napori prebrodimo ta čas. Na področju družbenih dejavnosti gre praviloma za delovno intenzivne panoge, z visokim deležem zaposlenih (tudi strokovnjakov) in hitre, nepremišljene spremembe, ki trenutno rešijo situacijo, se nam bodo hitro maščevale. Zato ne kaže pozabiti Kardeljeve trditve, da ni mogoče kvalitetno odločiti o posameznosti, če ves čas in vsak trenutek nimaš pred očmi celote; vendar ne le od danes do jutri, ampak moramo imeti to celoto vpeto tudi v planske dokumente (ki jih sedaj snujemo), v samo izvajanje v skupščinah SIS, kjer poteka sporazumevanje med izvajalci in uporabniki.

2. S celovitim obravnavanjem družbenih dejavnosti kot sestavnega dela našega razvoja je povezana tudi solidarnost. Ta je ena izmed vrednot, na katero smo lahko po eni strani ponosni, po drugi pa kaže samo izvajanje na številne slabosti, ki zavirajo nadaljnji razvoj na tem področju.

Morda samo nekaj podatkov o sredstvih, ki smo jih v republiki v preteklem letu združili za štiri področja: zdravstvo, izobraževanje, otroško varstvo in socialno skrbstvo. Gre za več kot 1,963 milijarde din. Solidarnost za vsa štiri področja prejema 12 občin (Maribor je štet kot ena občina), daje jo deset občin, poleg vseh petih ljubljanskih še Kranj, Trbovlje, Velenje, Vrhnika in Jesenice. Le štiri slovenske občine se sploh ne pojavljajo niti med prejemnicami niti dajalkami solidarnosti, pet občin pa za nekatera področja solidarnost prejema, za druga pa jo daje.

Pri odločanju o solidarnosti gre v skupščinah SIS večkrat le za preglasovanje in ne za to, da bi področje oz. občino in njen družbeni standard obravnavali kot celoto. Zato je potrebno oblikovati taka merila, ki bodo to celovitost tudi upoštevala, hkrati z upoštevanjem najnujnejšega nivoja zadovoljevanja potreb, v odvisnosti od razvitosti gospodarstva posamezne občine. Gre tudi zato, da predvidimo možnosti, da se razmere med leti spreminjajo in da »pretekla« uspešnost in dobri rezultati niso edino merilo (ob vsej njihovi različnosti v posameznih SIS) za določanje obveznosti.

Hkrati pa je potrebno tudi opredeliti, kaj so najmanjši normativi in standardi, ki še omogočajo opravljanje določene dejavnosti in kaj je tako imenovani minimalni program — tudi zagotovljeni. Neusklajenost na tem področju ponuja prave absurde: iz zagotovljenega programa so v zdravstvu izključeni skoraj vsi aktivni prebivalci, v izobraževanju je tako imenovani dodatni program (kamor sodi tudi celodnevna šola, ki jo podpiramo) element za določanje višine solidarnosti. Izkušnje iz dolgotrajnih stabilizacijskih prizadevanj na področju vzgoje in izobraževanja ter zdravstva kažejo, da ta prizadevanja nagrajujemo z manj sredstvi in ponekod tudi večjimi obveznostmi na področju solidarnosti (na nekaterih področjih teh obveznosti ni mogoče izračunati).

Pri celovitem obravnavanju družbenih dejavnosti in nadaljnjega razvoja ter solidarnosti je potrebno upoštevati določene posebnosti občin, kot so obmejnost itd.

3. Ob celovitem obravnavanju tega področja je potrebno temeljito razmisliti tudi o uveljavitvi večjega vpliva ekonomskih zakonitosti v družbenih dejavnostih, še posebno virov financiranja. Iz dohodka naj se financira zadovoljevanje tistih skupnih potreb, ki vplivajo na proizvodnjo in delovno storilnost ter del skupnih potreb družbe (doslej le deloma uresničeno), iz osebnega dohodka pa tiste skupne potrebe, ki večinoma vplivajo na življenjski standard in krepitev socialne varnosti. S tem bi lahko v večji meri presegli še vedno prisotno preprekanje o višanju in nižanju prispevnih stopenj in preprečanje, da je to edina možnost in pravica vplivanja.

4. Ob uveljavitvi takih sprememb bi postalo tudi sporazumevanje v skupščinah SIS bolj vsebinsko in manj formalno. V skupščinah SIS se je potrebno odločati le o najpomembnejših odločitvah, ki izhajajo iz dolgoročne in srednjeročne opredeljenih razvojnih nalog, ostalo, kar izhaja iz tega, pa prenesti na druge organe skupščin.

5. Ko obravnavamo sporazumevanje v skupščinah SIS, ne moremo mimo vloge strokovnih služb in izvajalskih organizacij. Prav gotovo je, da ni strokovne službe, ki bi zmogla, četudi s pravo armado različnih strokovnjakov, celovito obravnavati to področje in predlagati »željene« rešitve. Izvajalci so tisti strokovnjaki, ki poznajo posamezno področje in tudi najbolj vedo, kako lahko razrešujemo posamezne probleme ali pa nakazujejo rešitve.

Naloga strokovnih služb je, da organizira sporazumevanje med izvajalci in uporabniki in da izvajalce ter ostale strokovnjake z različnih področij vključi v pripravo različnih gradiv za odločanje. Ker pa doslej izvajalci niso dovolj sodelovali pri predlaganju rešitev, niti nismo v pripravo gradiv vključevali dovolj ostalih strokovnjakov, so bile strokovne službe tiste, ki so največkrat predlagale določene rešitve (manevrski prostor pa je bil objektivno zelo ozeke).

6. Veliko razprav ob tej analizi je bilo o združevanju SIS, o delu delegacij in podobno. V jeseniški občini smo začeli akcijo, da temeljito pregledamo dosedanje delo in na podlagi ugotovitev v občini sprejemamo usmeritve za nadaljnje uspešno delo delegacij. Ena izmed pobud je, da bi ena delegacija obravnavala celovito eno področje — na primer vzgojo in izobraževanje, otroško varstvo, zaposlovanje, druga področje socialne politike, tretja morda celovito področje komunalno-stanovanjskega gospodarstva. Morda bi s tem presegli tudi dosedanje prakso ločenega obravnavanja posameznih področij, ki jih je zelo težko potem »spraviti«

omejeno rast sredstev »skupne porabe« in indeksiranje.

7. Eno najbolj perečih zadev na tem področju, s katero se srečujemo predvsem v zadnjem času, je slabšanje materialnega položaja delavcev v družbenih dejavnostih v primerjavi z delavci v materialni proizvodnji. Že sistem terja določen časovni zamik predvsem na področju osebnih dohodkov, zaradi težav, s katerimi se otepa gospodarstvo, pa sredstev ni na pretek. In če se je v preteklosti dogajalo, da je širitev dejavnosti pomenilo več sredstev, je to danes, ne da bi poskušali tudi znotraj »pomesti pred svojim pragom«, izredno pereč problem.

Ekstenzivni, neusklajeni razvoj, včasih nekritično širjenje pravic, ki jih je deklarativno veliko lažje izvajati kot pa v praksi, nas je seveda skorajda potisnil v kot. In izhod:

— da se vsako področje družbenih dejavnosti, torej izvajalci in uporabniki ožremo vase, vsak zase in skupaj v občini in se dogovorimo, kaj »prestrukturirati«, spremeniti, tudi opustiti;

— da združimo del sredstev (predvsem amortizacijo) ter takoj orobimo sredstev, s tem pa tudi v omejenih možnostih pustimo odprta vrata prodoru modernizacije dela in sredstev ne le v gospodarstvu, ampak tudi na področju družbenih dejavnosti;

— da preverimo vse stroške in naredimo selekcijo, kajti kljub velikim naporom na tem področju se da še kaj storiti, ne le reči: vse je že narejeno;

— da s skupnimi močmi v združenem delu, katerega sestavni del so družbene dejavnosti, končno začnemo spoznavati tisto medsebojno neločljivo soodvisnost, ki je doslej še nismo. Tu brez doslednega aktivnega sodelovanja družbenopolitičnih organizacij »preko« osnovnih organizacij ne gre.

8. Za konec pa še tole: v našem skupnem razvojnem interesu je, da končno spoznamo, da družbene dejavnosti niso neka poraba, neki sisi, kot radi stvari zavrtimo, neki »nebodigatrebas«, ki nam samo jemlje denar in nič, ali pa zelo malo daje. Da so družbene dejavnosti ali pa tisto, kar pod tem izrazom razumemo, pravzaprav sestavni del našega življenja — od rojstva do smrti — od babice v porodnišnici, vzgojiteljice v vrtcu, »tršice« v šoli in profesorja na fakulteti, pa tistega igralca ali športnika, ki ga občudujemo, novih dosežkov, katerih vrednost smo šele začeli spoznavati, novih zaposlitev, poklicev in snovanj o tem, kaj bi radi delali — do tiste strežnice v domu starostnikov, s katero preživljamo jesen življenja.

Vmes pa je naše delo, ki ustvarja in soustvarja novo vrednost, ki bi bila brez teh sopotnikov, ki spregovorijo takrat, ko je res hudo, zelo malo vredna in bo jutri še manj, če se ne bomo zavedli, da »zvoni nam vsem, ne le družbenim dejavnostim«.

Rina Klinar

ZAKLJUČENA USPEŠNA KULTURNA AKCIJA ZVEZE SINDIKATOV V OBČINI RADOVLJICA

Komisija za kulturo se je v tem mandatnem obdobju od maja 1982 sestala na enajstih sejah: v letu 1982 dvakrat, v letu 1983 štirikrat, v letu 1984 štirikrat in letos enkrat. V tem času se je trikrat sestala tudi v ožji sestavi za oblikovanje predloga programa dela kulturne akcije za leta 1983, 1984 in 1985.

Sprejeti program dela komisije za leto 1984 je bil v celoti realiziran, med letom pa so program kulturne akcije celo dopolnili in uvedli nekatere novosti. V izvajanju kulturnega programa so sodelovale domače amaterske skupine in polpoklicne in poklicne skupine iz drugih krajev. Program kulturne akcije je usklajevala komisija in se je izvajal po vseh krajih občine Radovljica, kjer je bilo to mogoče. Organizirane so bile naslednje kulturne prireditve:

— Radovljica: dve gledališki predstavi gledališča Tone Čufar Jesenice,

— Bled: folklorni nastop za delavce iz drugih republik — KUD KOSTOLAC iz Kostolca, dve likovni razstavi, koncert pihalnega orkestra DPD Svoboda in pihalnega orkestra iz Nemčije;

— Stara Fužina: planirana predstava ni bila izvedena;

— Lesce: dve likovni razstavi KPD Veriga;

— Bohinjska Češnjica: koncert mešanega pevskega zbora;

— Kropa: od načrtovanih štirih predstav je bila izvedena le ena;

— Ljubno: nastop folklorne skupine in mešanega pevskega zbora iz Lesc;

— Gorje: koncert pevskega zbora;

— Bohinjska Bistrica: šest gledaliških predstav z Jesenic in dve predstavi amaterskih gledališč;

— Brezje: zaradi pomanjkanja načrtnega kulturnega programa ni bila izvedena nobena predstava;

— Zasp: izvedena ena predstava;

— Ribno: izvedena ena predstava;

— Begunje: likovna razstava;

— Gorjuše: načrtovane predstave ni bilo zaradi pomanjkanja dram-skih del;

— Podnart: predstava ni bila izvedena iz neznanih vzrokov — pomanjkanje programa.

V programu so bile predvidene tudi predstave na Lancovem in v Mošnjah. V okviru kulturne akcije zveze sindikatov v radovljiški občini je bilo v posameznih krajih izvedeno devet predstav polpoklicnih igralcev, pet predstav poklicnih igralcev in en kombiniran nastop. Organizirana je bila foto razstava ter štiri likovne razstave. Organiziranih je bilo tudi pet obiskov z avtobusnimi prevozi v ljubljanski operi in gledališču. Obisk v Ljubljani je bil presenetljivo množičen, z odličnim ambientom, kakršnega si v radovljiški občini lahko samo želimo. S tako obliko obiskov bi v prihodnje kazalo še nadaljevati, morda v nekoliko dopolnjeni obliki.

V letu 1984 je bilo v okviru kulturne akcije organiziranih 30 predstav s 7959 obiskovalci. Poprečni obisk na posamezni predstavi je bil 265 oseb.

Finančna sredstva, zbrana po družbenem dogovoru organizacije združenega dela, občinskega sveta ZS Radovljica in Kulturne skupnosti Radovljica, so bila varčno porabljenaa, rekel bi, da celo na račun amaterskih izvajalcev. Poleg navedenih kulturnih obiskov v Ljubljani je OS ZSS Radovljica financiral ogled štirih predstav s 1261 obiskovalci.

Kulturna komisija je v letu 1984 hotela organizirati tudi posvet kulturnih animatorjev OO ZS v radovljiški občini, izveden pa je bil v mesecu februarju letos.

Za tako uspešno in obsežno delo komisije se moram poleg članov komisije zahvaliti še Mirku Rimahazi-ju, sekretarju OSZS, ki se je redno udeleževal sej, bil gonilna sila pri izvajanju programa kulturne akcije, prizadevno pa je pomagal tudi Julij Novak.

Jože Hozjan

NAGRADNI NATEČAJ

Turistično društvo Bled in Občinska konferenca ZSMS Radovljica razpisujeta nagradni natečaj za najbolj izviran spominek, ki bo simboliziral in predstavljal Gorenjsko, ožje območje Radovljiške občine ali Bled z okolico. Spominek mora biti odraz etnografskih ali naravnih znamenitosti Gorenjske, občine Radovljice ali Bleda. Oblika, velikost, izbira materialov in tehnične rešitve pri izdelavi spominka so prepuščene avtorjem, ki bodo sodelovali v natečaju.

Pri izbiri bodo imeli prednost spominki, ki bi bili primerni za široko prodajo, to pa pomeni:

- sorazmerno nizko ceno
- enostavne tehnične rešitve
- primerno velikost in obliko.

Vsi, ki bodo sodelovali v natečaju, morajo poslati prijave najkasneje do ponedeljka, 20. maja na naslov: Turistično društvo Bled, Ljubljanska 4, 64240 Bled.

Prijava mora vsebovati:

- točne podatke o avtorju oz. skupini avtorjev (priimek in ime, leto rojstva, naslov stalnega bivališča, poklic, zaposlitev),

- kratak in razumljiv opis poteka izdelave spominka s skicami in popisom materiala za izdelavo.

Posebna komisija, ki jo bosta imenovala Turistično društvo Bled in

OK ZSMS Radovljica, bo ocenila izvirnost in uporabnost posameznih izdelkov oz. predlogov ter upoštevala kriterije tega razpisa podelila naslednje nagrade:

1. nagrada 15.000,00 din
2. nagrada 10.000,00 din
3. nagrada 5.000,00 din

Z avtorji spominkov, ki bodo ocenjeni kot primerni za široko prodajo, bo sklenjen poseben dogovor o odkupu avtorskih pravic, če bo za spominek pri izdelovalcih spominkov dovolj zanimanja.

Vse prispele spominke bosta Turistično društvo Bled in OK ZSMS Radovljica namenili prodajni razstavi na Bledu. Izkupiček od prodaje bo namenjen za financiranje aktivnosti ZSMS v občini Radovljica.

IZPLAČILO PREMIJ ZA PRAVOČASNO SPRAVILO LESA PO VETROLÖMU

Na 12. seji delavskega sveta temeljne organizacije kooperantov gozdnega gospodarstva Bled, ki je bila 27. februarja na Bledu so delegati sprejeli zaključni račun TOZD za leto 1984 in finančni plan za leto 1985, razpisali volitve v samoupravne organe v mesecu maju in se dogovorili o kreditiranju zasebnega kmetijstva v okviru hranilno kreditne službe GG Bled za leto 1985.

V letu 1984 so temeljne organizacije gozdarstva in temeljna organizacija kooperantov prodale 156.887 kubičnih metrov lesa, kar je odstotek več od planiranega in 4.225 kubičnih metrov več kot v prejšnjem letu. Precej lesa pa je ostalo še neprodanega, zato bodo tudi v letošnjih prvih mesecih lahko dosegali plan prodaje. Finančni rezultati dela in poslovanja temeljnih organizacij so bili v letu 1984 slabši od načrtovanih predvsem zaradi težkih pogojev dela po vetrolömu. Zaradi škode v gozdovih so morali spremeniti tudi načrt

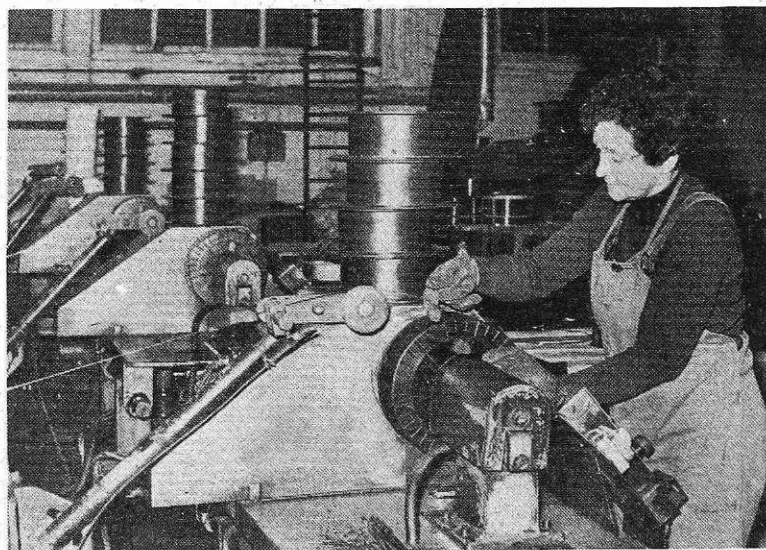
naložb, predvsem glede izgradnje gozdnih cest, saj se je povečal obseg vzdrževanja cest, izgradnjo novih pa so preložili na leto 1985. Delegati so bili na seji seznanjeni, da GG Bled pripravlja izplačilo obljubljenih premij za les, ki je bil po vetrolömu pripravljen do predpisanega roka za prevzem pri kamionskih cestah.

Ciril Rozman

Železarski globus

BRAZILIJA

Brazilska proizvodnja surovega jekla je dosegla lani rekordno proizvodnjo in sicer 18,38 mil. ali za 25,3 % več kot preteklo leto. K temu uspehu je pripomogel izvoz in pa večja domača poraba železarskih izdelkov. Doma so porabili skoraj 9 mil. ton valjanih izdelkov, kar je toliko kot v rekordnem letu 1976.

Sodelavka v žičarni (foto I. Kučina)

VELIKA BRITANIJA

Po podatkih Mednarodnega inštituta za železo in jeklo so v letu 1984 proizvedli v svetu 710 mil. ton surovega jekla kar je za 7 % več kot leta 1983. Na spodnji tabeli so države, ki so v tem letu proizvedle več kot 10 mil. ton surovega jekla in pa Jugoslavija. Kot primerjava je navedena tudi proizvedena količina v letu 1983 in pa v % izražena sprememba, ki je lahko pozitivna ali negativna.

OKUPACIJA JAVORNIKA

Verjetno pete kolone, o kateri sem še vedno mislil, da je to le ris črnih ščurkov, ki napadajo barako. Toda ob primeru te zastave sem se začel ovedati, da je biti petokolonaš, imeti pravzaprav drugačen obraz, kot ga imaš v resnici. Spodaj, pod vidnim ksihtom (obrazom), imajo petokolonaši še več ksihtov, če je treba tudi sto.

To sem spoznaval tudi tega dne doma. Nekdo od maminih se je spomnil, da smo Korošci, stara mama pa je privlekla na dan, da je iz samega svetega Bleiburga (ne Pliberka).

Sem in tja sta mama in oče, kakor stara papagaja, preskusila svojo zarjavelo nemščino, kakor recimo: Joža (to je bil moj ata), das Kind versteht ja alles (otrok ja razume vse); to se je tikalo mene, ker sem kakor divji konj vlekel na uho.

A jima je kar šlo. Nemščina se je začela oglašati. Vsak dan kak miligram več.

Groza pred bombardiranjem je tudi porasla. Vsak večer smo dobesedno tresoč se odhajali na borna ležišča, prisluskujoč grozeči temi, po kateri so se oglašali koraki oziroma pod njimi pesek.

Ljudje so se začeli ponoči sestajati. Kovali so dogovore.

Iz teme so me začele obiskovati spake, ki so potem vame izpraznile svojo žvepleno sapo.

V kuhinji in sobi smo imeli pripravljene več posod z vodo, celo škaf in banjo, če bi bila voda res zjutraj zastrupljena ali če bi ponoči baraka začela goreti.

Panike podnevi pa so prihajale in odhajale kakor šale. Tete recimo so me ostro prijemale, da ne bi kakega odvženelega predmeta pobral, zlasti ne nalivnih peres. Na Hrušici je baje deset otrok od nalivnih peres, ki so jih pobrali, oslepelo. To so Nemški peklenski stroji. (Ali jih izdelujejo v peklu?)

Blizu se je cvetna nedelja in stari, dobri Pajer s kurjim krofom je odšel na Obranco, kjer je rastel krampus (brinj) in še raznovrstni bršljani. Vse to je nas mukal, narezal in privlekel domov, šel še v graben po vrbovo šibje in začel plesti tri bogance in še dve igračkasti, veliki komaj za ped.

Na veliko smo potem navezali pomaranče, jabolka, fige in čisto na vrh, kot rep, zasadili oljčno vejico. Njeni lističi, sežgani skupaj s krampusom (brinjem) ter kadilom so bili odlično sredstvo proti viharjem in strelami. (Prec so poniknili.)

Na samo cvetno nedeljo, ko smo se zmigali iz svojih gnezd, smo kot prvo novico zvedeli, da smo v pravi vojni z Nemci in da je bilo glavno mesto kraljevine zgodaj davi bombardirano. In da ga še vedno, prav ta čas, zasipavajo z bombami.

To nam je prišlo povedati stara mama, pražnje oblečena. Zahtevala je od vseh nas, naj gremo z njo poslušati radio.

Odšli smo. Za sabo smo zaprli vrata, iz radia pa se je nekdo drl, da se je platno, kar trgalo. Slišala se je ena sama be-

se, dolga kot opičje sranje: Ausradien, ausradien... Temu blebetanju pa je sledil zvočni, lahki: Heil... heil... heil...

Začeli smo se spogledovati. Vedeli smo, da poslušamo Adolfa Hitlerja.

Ausradien je pomenilo zbrisati nas — mene, mamo, očeta, sestrico. Heil, heil, heil pa je pomenilo pri-trjevanje k temu dejanju.

Nato je stara mama obrnila gumb pri škafu in iz Ljubljane so začuvkali, da naj mirno pričakamo svojo nelahko usodo. Naj se ji ne upiramo, kakor se ji pred tisočletjem in pol ni sam Jezus. Prav v takem času je počakal, da so ga ubili. (Baje je bil celo vesel.)

Nič drugega naj ne storimo, kakor veselo čakamo.

Mama je začela jokati: O moja zlata Jugoslavija. O... o... o...! Gotovo so ubili kralja, ljubega Petčka II., ki ni še nič drugega storil, kot milo gledal svojo mamo kraljico.

Beligrad je bil torej stolčen.

Vojska je v teku.

Kam z boganco? sem vprašal. Samo zato, da bi kaj rekel.

Saj res, so se prebudili vsi. Ugasili veliko, črno bakelitno škaflo, rekoč: Z boganco pa v cerkev. Maše nam še niso bombardirali. Hvalabogu.

A v prvi svetovni vojski so italijanska letala preletela Pokljuko in le odrgla bombe, zadele pa so presvetega Albuina (to je našo cerkev) naravnost v zvonik. Svetnik v obliki cerkve je začel goreti, zvonovi so se zatrkali čez obzidje v vas.

Prežalostni in potrti smo nazadnje le pognali na vseh koncih Javornika iz tal in se pomikali »kurbelo«, kjer se je potem začela ena tistih dolgih maš, zavoljo katerih sem bil vsak četrtek ob treh popoldne križan z vzgojnimi napotki za nedeljo. Šele po maši sem počasi vstal od mrtvih, to je nazaj v svojo živo naravo radevednega otroka.

Cerkev je bila polna zelenja. Vse-povsod so drhtele oljčne vejice, ki so jih držale v rokah stare ženice, otroci pa se nismo mogli ogniti stari navadi, da ne bi drug drugega počegotali s krampusom (brinjem). Neredko pa smo se tudi stegli, tako da se je nakit sadija razvezal in se razletel po tleh, od koder ga ni bilo moči dobiti nazaj.

Mašo je imel stari župnik Žigante, iz žagrada pa je bled in neprespan pogledoval Ivan Dobrovoljec, naš katehet, še mlad fant, katerega so Nemci kot prvega pregnali v Srbijo, medtem ko jo je prevežani Žigante stisnil kot zasebnik na varno na svoj dom v okolici Lesc in se tu potuhnil za čela štiri leta.

Župnik nam je s prižnice povedal to, kar smo že vedeli, da smo namreč od danes zjutraj v vojni z močnimi sosedmi, da so prve žrtve že padle. Kri torej je bila že prelita. In se bo še prelivala, je nadaljeval, mi, kristjani, pa smo dolžni moliti in veliko potrpeti; vstajenje nas ne bo obšlo, če bomo pametni.

Se je čvekari, a med drugim je prosil, naj mu delavci odpuste trde besede, ki jih je na njihov rovaš tro-sil v preteklosti, češ da naj oboji

zdaj zakopljejo politiko, ali pa bo leta zakopala obojne.

Sledila je peta maša in obred žganja boganc, potem še ofer, pri katerem so zažvenketali srebrni novci.

Jaz sem najraje gledal starega Lorenza z belim metuljčkom pod vratom, ki je ob vsakem ofru dal Žigan-teju sto papirnatih din. Zato pa je malo dije lahko poljubljaj monštranko.

Zadnjič je bil to nedeljo zbran tudi ves učiteljski zbor, od naše Marije naprej do veličastnega Rabiča, ki je na koru dirigiral otroškemu pevskemu zboru, pa do skrivnostne gospe Kernove, ki je bila vsa v črnem, pa do moje drage Poldke Uhanove, ki je imela svojo klop ob obhajilni mizi. Bila je lepo oblečena, s svetlo sinjim klobučkom na glavi in z belo mrežico na očeh. Bila je velika, močna in temu primeren je imela tudi značaj.

Ko se je »kurbela« preimenovala v Karner Vellach in so se od nekdaj privlekli nove učiteljice iz samega Vaterlanda, je Poldka lepo postala krojačica v delavnici pri svojem bratu. Če si jo pozdravil, ti je sicer odzdravila, najbolj včas pa ji je bilo, če so otroci pozabili na to nekdajno prvo in sveto dolžnost — pozdravljanje učiteljic. Le to in samo to jo je obvarovalo pred izselitvijo.

Po maši smo se razgnili z boganci na vse strani. Mnogo nas je odšlo čez Zastrano pod Kresom proti domu. Od tam je bil namreč prekrasen razgled na pokopališče, šolo in tja dol do Soteske.

Zaslutili smo, da je s poukom in mašami konec, zavoljo tega smo bili nepopisno dobre volje.

Nemcev pa še ni bilo od nikoder.

Kako so mogli bombardirati Beligrad, če pa niso niti Jesenic, začne se menda na začetku in ne na sredi, sem premišljal sam zase in to nekaterim tudi povedal. A so se mi vsi smejali. Smejali so se mi tudi, ko sem jim povedal, da sem zjutraj slišal po radiu rjoveti Adolfa Hitlerja, kako nas bo vse zradiral.

A vsele poti je bilo prekmalu konec. Ven smo prišli za Sedejevim mlinom, na sam mejni trenutku med krajema, na most, kjer je odcep ceste šel tudi v Trebež.

Tam sta se Polčeva dva poslovila od nas treh — mene, Cenčka in Vika — noseča svojo boganco, omlateno nakita pomaranč. V cerkvi sta se bila stegla s Potočani in metli sta ostali prazni, samo oljčni rep ek je molel iz sredice, kakor pri sraki rep.

Dan je potem mineval v mučnem, napetem čakanju okupatorja.

Stiskali smo se doma okoli mize ali pa se obiskovali samo v baraki, hodili k stari mami poslušat radio, kjer je bil tisti hreščeci »ausradien« in »heil« še dostikrat do večera ponovljen v našo nepopisno grozo.

Le Tepljevi, čisto na koncu barake, so spustili iz svojega radia jod-larske nemške koračnice, ki bi lahko s svojim kamnitim taktom trle lan ali drobile pšenico v moko.

Prosil sem mamo, če bi smel iz tega mrtvila vsaj k sestrični Faniki v Zajavornik, kjer so tudi imeli Elico, a so jo klicali kar Elza.

Ampak nikamor drugam, je zapretila mama, da ne bi šel spet k stari mami!

Kje pa! sem se zgrozil, saj potlej te ne bi ubogal, zraven pa sem pomislil, ravno prav, grede pa še k nji.

(nadaljev.)

MRTVI NE LAŽEJO

Podržal jo je pred seboj in kot bi v temi razločil obraze, strmel vanjo.

»Sliko z otroki pa imam. Škoda, da se nič ne vidi.«

Vendar jo je pomolil Alešu, ki je tam komaj razločil tri nejasne postavice, nato jo je vrnil lastniku.

»Ni ti lahko, pa bo minilo,« ga je tolažil Aleš.

Medtem ko je zamišljeno spravljal sliko, sta vstala in Filip je Alešu pomagal naložiti nahrbtnik.

»Zdaj se mi že mudi. Paziti bo treba, da nas Nemci ne prehitijo,« je rekel Aleš.

Filip je stopil k vratom in vprašal: »Velja za prihodnjik kot danes?«

Aleš je prikalim in šepnil:

»Velja, če se boš pazil. Ne smejo te dobiti. Glede Goloba bom že jaz uredil, ti raje pojdi po vasi. Nič ti ne sme uiti!«

Ko se je z gradbišča odtrgala Aleševa senca, je Filip postal še toliko časa, da bi Aleš lahko prišel do tovarišev, ki so ga najbrž čakali v grapi.

Kmalu pa se je prav tam oglasilo streljanje. Potem je odjeknilo, kot bi vsekala ročna bomba. Vse skupaj je bilo kratko, toda silovito. Regljale so najmanj dve, tri strojnice hkrati.

Spet zaseda, je ugotovil Filip in se naglo odpravil v vas.

Aleš se je že med pogovorom s Filipom odločil, da ne bo poskrbel samo za opozorila ogroženim ljudem, temveč bo skušal tudi ugotoviti, če je vse to res. Zato ne bo stopil samo h Golobu, marveč tudi h Koritniku, čeprav ga ni poznal. Daleč bo in nevarno, a se bo morda splašalo!

Odšel pa ni v smer, kot je mislil Filip, temveč se je pod vasjo obrnil. Prav ko je v grm skrival nahrbtnik, da bi laže hodil, je tudi on zaslišal streljanje v grapi. To je že pričakoval: njihova zaseda se je najbrž srečala z nemško patroljo!

Naglo je obšel vas in se spet približal Filipovemu stanovanju, se pravi Martininemu domu.

Zdaj bo zaradi pokanja vse prestrašeno, in bo tvegaj najmanj. Tudi Martina bo zgoraj že zaklenjena. Pobrskal bo po Filipovih dokumentih, če jih ima tam. Morda bo tudi tu kaka sled? Kaj bi hodil posebej!

Nekaj ga je priganjalo, moral je preiskati njegovo bivališče. Najprej doma, vendar Martina o tem ne sme zvedeti. Delati mora naglo, kajti najnovejšo Filipovo sporočilo je bilo vznemirjujoče. Če je laž ali kakšna past, bo zvedel pozneje pri Koritniku. Poslej se bo treba vedno prepričati o vsem.

V hišo je prišel zlahka, ker jo je dobro poznal. Soba, ki si jo je bil uredil Filip, je bila spodaj in obrnjena proti severovzhodu. Znal je odpreti okno tudi z zunanje strani. Eno je gledalo na dvorišče, drugo na vrt. Delal je tiho kakor tat. Z baterijo je obsvetil prostor in tipal po stenah. Ni ga motila Hitlerjeva slika, ki je visela na steni. To je brčias za slepilo, si je mislil. Zamudilo ga je iskanje papirjev in legitimacij. Najprej je pretipal vse žepe oblek v omari. Mimogrede je ugotovil, da so iz dobrega blaga, kakršnega si sam ni mogel privoščiti. Potem se je lotil omare s perilom. Predal za predalom...

Filip je v vasi kmalu opravil in streljanje, ki ga je še vedno slišal v ušesih, ga je priganjalo domov.

Prestopil je dvorišče in začel odklepati vrata. Tedaj se je skozi stransko okno pognala velika človeška postava in naglo izginila.

Filip je odrevenel, potem pa se je naglo zbral in skočil za neznancem, ki mu je bil vdrl v stanovanje. Toda bila je že policijska ura, poleg tega pa mu je nekaj reklo, da to ni bil tat. Zato se je vrnil ter za seboj zaklenil. Iz skritega kotička pod stopnicami je privlekel pištolo in z njo v roki stopil v sobo, kot bi pričakoval, da je tam ostal še kak nepovabljen obiskovalec.

Prižgal je luč. Pogled se mu je ustavil na razmetani omari in na papirjih, ki so ležali po tleh. Sklonil se je, da bi pobral, kar je bilo razmetano. Najbrž je obiskovalec iskal kakšne dokumente.

Pregledal je okna, zagrnili zastore, da ni uhajal ven niti pramen svetlobe, potem pa pokleknil k omari in izvlekel spodnji predal z dvojnim dnom. Hlastno je segel in odstranil deščico, ki je skrivala drugo dno. Oddahnil se je. Tam je bilo še vse: denar, nekaj zlatih kovancev, legitimacije in vsi dokumenti...

No, Filipa že ne boste. Ste prekratke pameti! si je govoril, vendar se ni mogel otresti misli, da je tisti, ki je pobegnil, iskal prav te papirje, in da mu najbrž ni bilo za denar. Ali pa morda tudi. Kaj pa, če je bil Aleš? Morda me je zato poslal v vas? On ne zaupa nikomur več.

Vendar pa je take misli odganjal z ugibanjem, da se je morda prikradel le navaden tat, ki je hotel pobrati denar. Zanj še vedno dobiš vse. Posebno, če ga imaš veliko!

Kaj pa, če je bil Golob?

Takih malenkosti Aleš ne bi počenjal. Zakaj le, saj bi mu lahko rekel. Vendar pa je hotel videti dovolilnice... Morda mi pa le ne zaupa tako, kot se dela.

Stopil je še v shrambo in pogledal po zalogah. Tudi tu ni manjkalo ničesar. To ga je precej pomirilo, hkrati pa se je vanj ugnedil neznan strah. Lažem si, če verjamem, da se za mojim hrbtom nič ne godi in da Aleš nima svojih prstov vmes.

Nadaljevanje

IZIGRANA SMRT
IN SUŽNOST

(IZBRANI ODLOMKI)

Marko je ves razpet odšel na rob vasi, odkoder je bilo videti na cesto. Na cesti je bilo polno vojakov, ki so hiteli na obe strani, med njimi so bili tudi konji, vozovi in tu in tam tudi tovrnjski, ki so si v gneči le s težavo utirali pot. Ko je stal na robu brega, je nenadoma zagledal postavo, ki se je vzpenjala v strm breg po poti, ki vodi v vas Koreniško. Kdo bi le bil? Mogoče je kurir? Pred njim se je pojavil upehan vojak v planinski uniformi. Nestrpno ga je vprašal, od kod prihaja.

»Iz Mojstrane, kjer sem služil aktivno vojsko, sem pa iz te vasi doma. Vidite, tista hiša je naša,« je pokazal vojak z roko proti vasi.

»Od večera hodim iz Mojstrane, sicer sem se tudi nekaj časa vozil, večinoma pa sem šel peš. Iz Ljubljane sem se pozno ponoči pripeljal do Višnje gore, od tam pa do sem sem prišel peš. Bilo nas je več, vendar smo se razšli po svojih vaseh.«

Med pogovorom sta prišla v vas, kjer se je pogovoru pridružil tudi nekaj vojakov, ki bi tudi radi slišali, kaj se dogaja.

Vojak jim je pripovedoval, da sta se obe planinski enoti iz Mojstrane in Bohinjske Bele pričeli umikati pred enim dnevom iz svojih vojašnic in da so za seboj porušili most v Kranjski gori, v Gozd Martuljku in karavanski predor, ter oba mostova, železniškega in cestnega v Žirovnici, enota iz Bohinjske Bele pa je porušila savski most med Bledom in Lescami ter že-

lezniški most in predor pri Globokem. Povedal je tudi, da je prišlo prek Rožce okoli sto nemških vojakov vse do Belega polja pri Hrušici. Vendar so se umikali naprej proti Kranju in tam porušili savski most. Malo pred Ljubljano jim je vodnik minerskega voda dejal, da so svoje delo naredili, kot je bilo naročeno in da lahko gredo kamor hočejo, ker je za njih vojne konec. Tako se je minerski vod razkropil, ostale enote planinskega polka pa so se umikale proti Litiji in Trebnjem.

PORAZ

Vojak je pripovedoval, da Nemcev in Italijanov na Gorenjskem še ni. Na meji v Ratečah so Italijani hoteli priti prek meje, pa so jih graničarji in žandarji zaustavili in zavrnili.

»To pomeni, da hudiči tipajo, kakšna je moč naše obrambe na Gorenjskem,« je pripomnil Marko.

Vojak je nadaljeval s pripovedovanjem o splošni zmedbi med vojniki in da le še redki oficirji vztrajajo na svojih mestih. Marko je opazoval prisotne vojake, ki so kazali preplašenost in negotovost ob pripovedovanju tega vojaka planinca, ki je že dal slovo vojskovanju in vojni.

»Ja, fantje, vojna je za nas končana. Poglejte na cesto. Vsi hrvaški vojaki se umikajo proti domu, vsi imajo šajkače obrnjene narobe, da imajo na zunanji strani belo platno, kar je tudi znak vdaje, če bi se slučajno srečali s sovražnikom Nemci ali Italijani. Sam sem govoril z njimi in so mi povedali, da so jim tak nalog dali nekateri hrvaški oficirji.«

Ob skupini vojakov sta se nepričakovano pojavila kapetan in poročnik. Vojaki so se razmaknili, da sta se lahko približala planincu, ki ju je strumno pozdravil.

»Iz katere enote si pa ti dezertiral?« je vprašal kapetan vojaka.

»Gospod kapetan, jaz nisem dezertiral iz nobene enote...«

in ponovil je, kar je pripovedoval vojakom. Kapetan mu ni verjel in ga je celo obsodil, da hujska njegove vojake. Na vojakovo prigovarjanje, naj preveri njegove trditve in pošlje patroljo na cesto, kjer je očiten splošen razsul vojske, je kapetan popustil

in naročil Jožetu, da izbere patroljo in pogleda dogajanje na cesti, vojaku pa ukazal, da se nikamor ne gane.

Vojaki transportne enote so bili očitno zelo živčni. Tekali so od hiše do hiše, od skednjev do hlevov in lop, največ pa se jih je nabralo na robu vasi, od koder so gledali cesto, zatrpano z vojniki in vozovi. Vrnila se je tudi Jožetova patrolja, ki jo je na dvorišču hiše pričakal poročnik. Z Jožetom sta si izmenjala le nekaj besed, nato pa je patrolja s poročnikom izginila v hišo, kjer je bil kapetan.

Vojaki enote so se pričeli zbirati v bližini kapetanove hiše, kjer je čakal na kapetanovo odločitev tudi vojak planinec.

Nestrpnost med vojniki je bila očitna, nekateri so imeli svoje vojaške kovčke pripravljene in niso več skrivali, da komaj čakajo, da se vrnejo na svoje domove. Na pragu kapetanove hiše se je pojavil poročnik in naročil bližnjim vojakom, da obvestijo vse ostale, da se zberejo čim prej sredi vasi. Ljudje so radovedno gledali skozi okna, kaj se dogaja in kam hitijo vojniki. Dvorišča so bila pospravljena že od ranih jutranjih ur, vas je že doživljala praznik, saj je bila velikonočna sobota.

Hitro se je zbrala večina vojakov, le oficirjev in precej podoficirjev ni bilo, sicer pa ni nihče več vodil evidence, koliko je prisotnih na zbornem mestu; ostali so najbolj disciplinirani in domovini zvesti vojniki, podoficirji in oficirji, drugi pa so že med potjo ali ponoči brez slovesa zapustili enote in se priključili umikajočim vojakom na cesti. Na zbornem mestu so Marko, Jaka in Marjan našli tudi Jožeta in Cena. Mednje je prišel kapetan, dostojno urejen, in nenavadno potrto nagovoril vojake:

»Sporočam vam, da smo na koncu splošnega poloma in poraza naše jugoslovanske vojske. Patrolja se je prepričala o tem, kar je povedal vojak planinec. Vojska se je danes ponoči pričela razhajati in vojniki odhajajo na svoje domove. Tudi jaz glede na vse to nimam nobene pravice, da vas držim v enoti. Tak konec sem osebno s strahom pričakoval že pred dnevi v razgovoru z višjimi oficirji v Višnji gori, vendar sem čakal, da mi posebni kurir v tej noči službeno sporoči razpust enote, ker pa kurirja ni bilo, vas na lastno odgovornost z žalostjo razpuščam, ker ne vidim drugega izhoda.

Nadaljevanje

Izvršni svet skupščine občine Radovljica je na 110. seji 26. februarja obravnaval analizo razvojnih možnosti in smernice za družbeni plan občine Radovljica v obdobju 1986-1990. Obravnavali so tudi predlog dogovora o usklajevanju davčne politike, predlog odloka o spremembi odloka o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve ter predlog odloka o spremembi odloka o davkih občanov. Pregledali so realizacijo plana proračunskih prihodkov, ki se zbirajo preko davčnega knjigovodstva, ter neizterjanih saldov do 31. decembra 1984. Obravnavali so razvojno-investicijski program turističnega gospodarstva s potrebnimi infrastrukturnimi objekti.

Predsednik izvršnega sveta skupščine občine Radovljica Janez Smole je 18. februarja sklical posvet direktorjev organizacij združenega dela, predstavnikov cestne in komunalne skupnosti, banke, upravnih organov in družbenopolitičnih organizacij. Razpravljali so o izvajanju resolucije o družbeno-ekonomskem razvoju občine v letu 1985 in o pomembnejših srednjeročnih planskih usmeritvah. Na posvetu so opozorili, da je potrebna boljša medsebojna informiranost in izvajanje ukrepov za doseganje ciljev planskega leta. Udeleženci so bili seznanjeni s pomembnejšimi gospodarskimi naložbami v letu 1985.

V sejni dvorani občinske skupščine Radovljica je predsednik skupščine skupnosti socialnega varstva Radovljica Anton Suhadolnik 26. februarja sklical posvet vodij kadrovskih služb, socialnih delavcev, predstavnikov svetov in komisij za socialna vprašanja v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih. Vabilo se je odzvala le dobra polovica vabljenih (58). Spregovorili so o uveljavljanju socialnovarstvenih pravic v skladu z novim samoupravnim sporazumom, ki je v javni razpravi že od leta 1982, rok za dokončno uveljavitev pa je 1. maj 1985.

Spominskega pohoda na Stol se je 23. februarja tudi letos udeležila skupina desetih mladih pohodnikov iz pobratene občine Svilažnac, ki že nekaj let sodeluje z mladino radovljiške občine. Tokrat so se dogovorili tudi za obisk Svilažnčanov 1. maja.

Skupščina gorenjskih občin v Kranju je predložila vsem izvršnim svetom gorenjskih občin osnutek družbenega dogovora in statut novega organa - sveta gorenjskih občin. Nov medobčinski organ samoupravljanja bo imel 15 članov, po tri iz vsake občine. Ustanovitev tega organa je potrebna zaradi usklajevanja pogostih sprememb ali stališč, ki jih nalaga statut skupščine. Izvršni svet skupščine občine Radovljica je s pripombami potrdil oba osnutka in ju bo predložil v obravnavo in potrditev občinski skupščini.

Izvršni svet skupščine občine Radovljica je na eni zadnjih sej obravnaval težko stanje v delovni organizaciji Kreda na Bledu, kjer je zaposlenih 16 delavcev. Menili so, da kljub vsem dosedanjim prizadevanjem za rekonstrukcijo predelave krede ni bilo nobenih možnosti za odpravo zaskrbljujočega stanja in da ni druge izbire kot začeti s stečajnim postopkom.

Predsednik koordinacijskega odbora za proslave pri predsedstvu OK SZDL Radovljica Anton Toman je 27. februarja ponovno sklical sejo odbora. Razpravljali so o osnutku programa

ma proslav in prireditve v letu 1985, ki bodo potekale v znamenju 40-letnice zmage nad fašizmom in osvoboditve domovine. Na seji so imenovali tudi člane operativnih odborov za organizacijo in izvedbo letošnjega srečanja aktivistov OF Gorenjske, ki bo junija v Begunjah.

Zadnja februarska nedelja je privabila tisoče obiskovalcev na Bled, v Bohinj in na bližnja smučišča. Na ledeni ploskvi Blejskega jezera so iznajdljivi turistični in športni delavci organizirali tekmovanja v smučarskih tehnik in v golfu na ledu. Lep dan so tokrat izkoristili tudi gostinci. Veselo in zanimivo je bilo tudi na ledeni ploskvi Bohinjskega jezera. Tam so pripravili za domačine in goste zimske igre v hitrostnem drsanju, smučarskih tehnik in tekmovanju s samotežnimi sanmi. Organizirali so tudi hokejsko srečanje med debelimi in suhimi z metlo. Organizatorji ocenjujejo, da si je prireditvi na Bledu in v Bohinju ogledalo nad tri tisoč obiskovalcev, med njimi pa je bilo tudi veliko tujcev.

Med tremi slovenskimi pisatelji, ki so prejeli letošnjo Kajuhovo nagrado založbe Borec iz Ljubljane, je tudi generalpolkovnik in narodni heroj Rudolf Hribnik-Svarun, ki živi in ustvarja na Bledu. To najvišje priznanje je prejel za vojno kroniko v štirih knjigah z naslovom »Opredelitev«. Nagradenec je denarno nagrado odstopil lačnim otrokom v Etiopiji!

Akcijo Republiškega odbora Rdečega križa Slovenije za zbiranje pomoči od lakote prizadetemu prebivalstvu Afrike so uspešno organizirali v vseh krajevnih organizacijah rdečega križa v radovljiški občini. Akcijo vodita občinski odbor Rdečega križa in svet za zdravstvo in socialno varstvo pri OK SZDL, ki sta že v februarju izdelala program zbiranja pomoči. Šolski otroci bodo prispevali po 10 dinarjev, zaposleni delavci po 20, v trgovinah bodo kupci prostovoljno prispevali svoj delež z odkupom posebnih bonov od 20 do 50 dinarjev, obrtno združenje v občini pa z odkupom bonov od 100 do 500 dinarjev. Načrtovali so, da bi lahko zbrali okoli 500.000 dinarjev pomoči, zato so od Republiškega odbora Rdečega križa zahtevali toliko ustreznih bonov. Vendar pa so jih iz Ljubljane poslali le za znesek 73.000 din! Akcija kljub temu poteka nemoteno.

Po podatkih skupnosti za zaposlovanje občine Radovljica je v letu 1984 prejelo denarno pomoč oziroma nadomestilo 44 začasno nezaposlenih. V letu 1983 je prejelo takšno nadomestilo 71 in posebno denarno pomoč 13 začasno nezaposlenih občanov. Lani je bilo za izvajanje nalog skupnosti za zaposlovanje načrtovanih 16.810.000 dinarjev, ali za 43 % več kot leto prej.

V letu 1984 so organizacije združenega dela v radovljiški občini izvozile za 6.207.902 tisoč dinarjev blaga in storitev, kar je za 6,4 % več kot v letu 1983. V industrijskih delovnih organizacijah se je skupni izvoz povečal za 2,9 %, največ pa v Žitu Lesce, Elanu Begunje (TOZD Plastika), Verigi Lesce (TOZD Vijakarna), Vezeninah Bled (TOZD Konfekcija), LIP Bled (TOZD Podnart) in v Almiri Radovljica. Na konvertibilni trg so izvozili 81,6 % celotnega izvoza, ali za 13,9 % več kot predlanskim. Skupaj so plan izvoza našete delovne organizacije izpolnile 115,5 %. Pokrivanje uvoza z izvozom je še vedno izredno ugodno (2,1), na konvertibilnem trgu pa 2,0!

Vrednost uvoženega blaga v letu 1984 je bila v radovljiški občini 2.878.128 tisoč din, ali za 18,8 % več, kot je bila leto prej. Od vsega uvoza predstavlja uvoz s konvertibilnega območja 86,4 % ali 2.485.655 tisoč din.

Od junija do konca septembra je bilo v vseh štirih kampih v radovljiški občini 51.660 gostov, ali za 24,6 % več kot leta 1983. Domačih gostov je bilo za 9,9 % manj; tujih pa za 29,3 % več kot

predlansko leto. Lani je bilo v omenjenem obdobju v kampih 185.992 nočitev, kar je za 16,5 % več kot leta 1983. Tujih nočitev je bilo za 22,3 % več, domačih pa kar za 13,8 % manj. Takšna gibanja so približno enaka v vsej Jugoslaviji, kjer se že čuti upadanje domačih gostov tudi v cenejših okoljih in oblikah letovanj.

Na seji sveta potrošnikov pri krajevni skupnosti Radovljica so obravnavali stanje preskrbe in storitev. Vztrajali so, da je potrebno zagotoviti več prodajaln z bogatejšo ponudbo živil, prodajalno plina, konfekcije, komisijsko trgovino in obrat družbene prehrane, ki ga to občinsko središče še vedno nima! Člani potrošniškega sveta so dali pobude svetu KS Radovljica za večje vključevanje domačih proizvajalcev vrtnin in sadja, boljše saltersko službo v banki in na pošti, za prepoved skladiščenja in pravažanja gradbenega materiala s tovornjaki v skladišče Merkur v središču starega mesta in še nekaj drugih, ki jih bodo v novozgrajenem poslovnem objektu na Cankarjevi ulici lahko kmalu uresničili.

Po podatkih muzejev radovljiške občine je v letu 1984 muzejske enote obiskalo skupaj 80.565 obiskovalcev. To je za 2.030 več kot leto prej. Več obiskovalcev so imeli le v Čebelar-skem muzeju in v Šivčevi hiši v Radovljici, sicer pa je bil obisk v drugih muzejih za nekaj odstotkov manjši.

Na zadnji seji predsedstva OK ZK Radovljica, ki je bila 25. in 27. februarja, so pregledali gradivo za programsko sejo občinske konference Zveze komunistov Radovljica, ki bo 4. aprila in ne 27. marca, kot je bilo prvotno določeno. Gradivo je petega marca obravnaval OK ZK, nato pa bo cel mesec v razpravi po osnovnih organizacijah ZK.

V sejni dvorani skupščine občine Radovljica je 27. februarja zasedal zbor delegatov Zveze kulturnih organizacij občine Radovljica. Udeleženci so najprej sprejeli nekatere spremembe statuta ZKO, ki se nanašajo na povečanje mandata z enega na dve leti za predsednika in podpredsednika zbora delegatov, nato pa še delovno in finančno poročilo ZKO v letu 1984. Po živahni razpravi so za predsednika ponovno izvolili Staneta Miheliča, za podpredsednika pa Martina Merlaka. Dokončni program za leto 1985 bo oblikoval izvršni odbor ZKO s predlaganimi dopolnili. V enem mesecu bo izvršni odbor sklical posvet vseh predsednikov kulturnih društev.

Po programu sindikalnih športnih iger je bilo že izvedeno letošnje prvo tekmovanje v smučskih tehnik, ki ga je vzorno pripravilo TVD Partizan Gorje na igrišču za golf pri Lescah. Nastopilo je 179 tekmovalcev, od tega 34 žensk, iz 28 osnovnih organizacij sindikata. Pri ženskah so bile v vseh starostnih skupinah najuspešnejše tekmovalke LIP Bled, pri moških pa tekači leške Verige. V skupni razvrstitvi so bili najuspešnejši tekmovalke in tekmovalci Verige Lesce.

Alpinistično šolo pri Planinskem društvu Radovljica obiskuje letos sedem tečajnikov. V začetku februarja so po programu usposabljanja izvedli prvo skupno turo. Preplezali so jugovzhodni greben Vrtače in sestopili po Zeleniški grapi. Že v januarju so uspešno plezali slapove v Tamarju. V alpinistični odsek planinskega društva Radovljica so sprejeli Aleša Ježka in Vita Plemija.

Člani izvršnega in nadzornega odbora Plavalnega društva Radovljica so 27. februarja pregledali zaključni račun in poročila vseh komisij društva za leto 1984 ter sprejeli predlog programa in finančnega načrta plavalnega društva za leto 1985. Oblikovali so predlog kandidatov za člane novega izvršnega in nadzornega odbora, ki jih bodo izvolili na občnem zboru društva 9. marca.

POROČILO S 27. REDNEGA OBČNEGA ZBORA TD LESCE

V soboto, 2. marca, se je ob 18. uri v šolski avli začel 27. redni občni zbor filatelističnega društva Lesce.

Že pri vходу sta nas prijetno presenetili razstavi, ki bi ju lahko poimenovali Lesce skozi oko fotografa in slikarja. Obe sta zelo uspešno predstavili naš kraj in delovanje društva v različnih letnih časih.

Prvo urico nam je popestril ansambel Mihe Dovžana s pevko Meto Malus. Svoj program je ansambel popestril z različnimi pesmimi, ki jih je Meta Malusova deklamirala ob spremljavi citer. Domače urejen oder s kmečko mizo, stoli in prekarsno staro skrinjo so skupaj z odličnim nastopom naredili na udeležence nepozaben vtis.

Navzoče je pozdravil predsednik TD Lesce tov. Zlatko Kavčič. Upravni odbor je poročal, da so vse načrte, ki so si jih zadali, uresničili in celo presegle. Reklamni kozilci že stojijo, tudi panorama Lesce je že nekaj časa na steni železniške postaje. Sledili so računalniškemu razvoju in kupili šoli pet računalnikov, utrdili so sodelovanje s turističnim podmladkom in različni delovnimi organizacijami v kraju. Dosegli so veliko več nočitev kot lani; med gosti so bili spet na prvem mestu Nizozemci. Določena sredstva so namenili tudi za razmah športnega življenja, vendar jim to ni najbolj uspelo.

Za naslednje leto so si zadali še več nalog. Na prvem mestu naj omenim povečanje prostora za kampiranje, izgradnjo novih športnih objektov, izboljšanje sanitarij, izgradnjo gospodarskega poslopja... Tudi krajevni skupnosti so namenili določena sredstva za izgradnjo pločnika od Murke do Grjola.

K velikim uspehom, zlasti k dobljenemu turističnemu nagelnu in priznanju za tretji najbolj urejen kraj na Gorenjskem so prizadevnim članom TD čestitali predstavniki TD

Bled, Brezje in Begunje ter ostali predstavniki družbenopolitičnih organizacij. V imenu učencev in delavcev osnovne šole se je za računalniške zahvalil tudi ravnatelj Cene Praptonik.

»Vse načrte smo lahko izpolnili s prizadevnim delom«, je ob koncu občnega zbora poudaril predsednik Zlatko Kavčič. Prizadevnih in delovnih ljudi v našem društvu ne manjka, zato jim iz srca želimo, da bi zastavljene cilje tudi letos dosegli.

Mateja Lōpuh, 8.a
Novinarski krožek
OŠ F. S. Finžgar Lesce

30-LETNICA GODBENIKOV DPD LESCE

Godbeniki DPD Lesce letos praznujejo 30-letnico, zato je prav, da ob tej priložnosti spregovorimo nekaj o njihovi zgodovini.

Sprva je bilo prijavljenih 52 članov, danes jih aktivno deluje 48. Prvi predsednik je bil Jože Mrgole. Začeli so z učenjem not, brez instrumentov. Po petih mesecih so jih dobili. Pričelo se je trdo delo pod vodstvom dirigenta Branka Lacka. Vsa leta so vadili v različnih prostorih. Najprej v osnovni šoli Lesce, nato na Žagi nad knjižnico in končno v prostorih družbenega centra v Lescah. V teh letih so opravili 1011 nastopov. Prvič so nastopili 28. novembra 1955 v osnovni šoli Lesce in zadnjič v festivalni dvorani na Bledu, skupno z orkestrom iz ZRN. Oni so bili tisti, ki so prvi pripravili prireditve na Linhartovem trgu.

Uspešno sodelujejo tudi z ostalimi občinami: z Bujami pri Umagu, krajevno skupnostjo Babiči, s slovensko

V sredo, 27. februarja, je bila v Radovljici 15. seja predsedstva OK ZRVS Radovljica. Na seji so sprejeli poročilo finančnega poslovanja v letu 1984, programske usmeritve za leto 1985 in se dogovorili o sklicu krajevnih programskih konferenc, ki bodo v prvi polovici meseca marca. Programska konferenca občinske konference zveze rezervnih vojaških starešin Radovljica pa bo v drugi polovici meseca marca.

Na seji so analizirali udeležbo na orientacijsko-taktičnih pohodih in predavanjih v letu 1984 in ugotovili, da je bila slabša v večjih krajevnih organizacijah in dobra v manjših krajevnih organizacijah ZRVS v občini. Krajevnim organizacijam ZRVS bodo priporočili, naj na programskih konferencah razpravljajo o usposabljanju članov in ugotovijo vzroke, zakaj ga nekateri člani zanamajo. Na programskih konferencah naj se dogovorijo za boljše stro-

kovno usposabljanje rezervnih vojaških starešin in za čim tesnejše sodelovanje s komiteji za SLO in DS pri oblikovanju odborov civilne zaštite iz vrst RVS in takih, ki uživajo ugled v krajevni skupnosti. Predsedstvo OK ZRVS bo z gradivom za programske konference poslalo krajevnim organizacijam tudi spisek dose- danjih naročnikov revije NASA OBRAMBA in posebno priporočilo, naj nadaljujejo s pridobivanjem novih.

Po seji je bil sestanek odbora za izvedbo 11. pohoda »Po poteh heroja

Kebeta«, ki so se ga udeležili tudi predstavniki republiške konference ZRVS. Ugotovili so, da je organizacijski pohod uspel, da pa ga je potrebno vsako leto izboljševati in zagotavljati še večjo množičnost. Tekmovanja je treba uskladiti s programom obveznega usposabljanja članov ZRVS in ZSMS. Obdržati je treba že utečene tekmovalne discipline in ublažiti kriterije s področja topografije.

S pripravami na 12. pohod je letos treba začeti prej. Že v mesecu aprilu se bodo odločili, če bodo ob 12. pohodu izdali tudi ustrezne bilten, v katerem bi tekmovalcem in vsem občinskim konferencam ZRVS in ZSMS v Sloveniji na kratko opisali partizansko Kropo, dražgoško bitko in heroja Kebeta.

Ciril Rozman

NOVA ORGANIZACIJA RDEČEGA KRIŽA NA BOHINJSKI BELI

Ne gre povsem za novo organizacijo rdečega križa, ker že dolgo obstaja, le v krajevni skupnosti na Bohinjski Beli je doslej še niso imeli. Sicer je mnogo »blanov«, tako se neuradno imenujejo ti krajski, bilo že včlanjenih v organizacijo RK na bližnjem Bledu.

Sedaj so se krajski najmlajše in najmanjše krajevne skupnosti v radovljiški občini odločili, da organizirajo tudi tovrstno dejavnost. V ta namen je bil februarja sklican ustanovni občni zbor. Zbor je bil nepričakovano množično obiskan in je doživel vso podporo krajanov. Takoj po zboru so v organizacijo pristopili vsi tisti krajski, ki so bili doslej včlanjeni na Bledu in še mnogi drugi krajski. Društvo ima 96 članov, kar je za tako majhno krajevno skupnost veliko. Upajo, da se jim bodo priključili še novi člani.

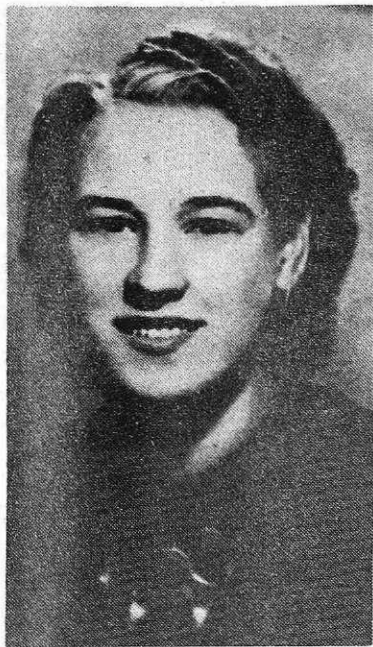
Izvolili so upravni odbor, njegova prva predsednica je postala Jelka Orel. Spodbudne besede in zgodovino rdečega križa jim je orisal predsednik občinskega odbora RK Radovljica Jože Kuralt. O zdravju in boleznih srca in ožilja je predaval dr. Borut Rus z Bleda.

Jože Ambrožič

O ŽENAH, PO KATERIH SE IMENUJEJO NAŠI VRTCI

Vzgojnovarstvene enote na Jesenicah se imenujejo po zaslužnih ženah, revolucionarkah, borkah za lepše življenje. Ob 40-letnici osvoboditve in praznovanju dneva žena želimo obuditi spomin nanje s kratkimi zapisi o njihovem življenju in delu. (Podatke smo zbrali iz literature in pri posameznih soborcih ob pomoči KO ZZB NOV).

MARA ŠIVIC izvira iz delavske družine iz Podmežakle. Rojena je bila 1923. leta. Šolo je obiskovala na Jesenicah, nato pa je bila zaposlena kot servirka v Kazini na Jesenicah. Skupaj s sodelavkami Ivanko Berce in Jolando Podobnik se je januarja 1944 aktivno vključila v vrste NOV. Že v partizanih je bila sprejeta med komuniste. Bila je bolničarka Gorjanskega vojnega področja, kasneje na Primorskem. Ob zadnji okupatorjevi ofenzivi na enote IX. korpusa na Poreznu je 8. marca 1945. leta padla. Pokopana je bila v Renčah, že junija po osvoboditvi pa so jo prepeljali na Jesenice in pokopali v družinski grob.

Mara Šivic

Bolničarka Minka je bila in ostala lik prave, na sleherni žrtev pripravljene partizanske bolničarke; njena družina je leta 1950 prejela spomenico NOV.

IVANKA KRNIČAR je bila rojena 1924. leta kot prvi otrok kasneje zelo številne družine. Šolo je obiskovala na Koroški Beli, Blejski Dobravi in na Jesenicah. Kot najstarejši otrok je zelo zgodaj opravljala razna dela in je občutila takratne težke razmere. Bila je živahno dekle, vesele in vedre narave. Že po drugem razredu meščanske šole se je zaposlila v poštinskem domu v Gozd Martuljku, kasneje pa je bila sprejeta na delo v Železarno na Javorniku v oddelku, kjer so delali izdelke za potrebe nemške vojske.

Ker je bil oče aktivist, se je tudi sama hitro vključila v revolucionarno delo v Železarni. Organizirala je trojke za izvajanje sabotaž na strojih, za zbiranje podatkov o posameznikih, ki so bili sovražni NOB, za zbiranje oblačil in sanitetnega materiala. Na Kočni je prisostvovala sestankom partizanskih aktivistov in obveščala o opravljenih nalogah oziroma sprejemala nove zaposlitve.

Leta 1943 je bila sprejeta v SKOJ. V partizane je šla spomladi leta 1944. Po skofjevski liniji je delala na raznih sektorjih. Njeno delo je bilo povezano z znanimi mladinskimi funkcijami in partizani. Konec oktobra 1944 je delala na sektorju I. v Javorniškem rovtu. Zadolžena je bila za delo z mladimi. Ob napovednem srečanju s dvema mladinkama v gozdu nad Pristavo je bila 6. novembra 1944 iz nemške zasede ranjena in kasneje po mučenju ustreljena. Partizani so jo pokopali v gozdu nad Pristavo, po osvoboditvi pa je bila prekopana v Zgornje Gorje.

CILKA ZUPANČIČ-SONJA je bila rojena 4. novembra 1919 na Koroški Beli. To je bilo prvo povojno leto in življenje je bilo takrat težko, saj je manjkalo vsega, posebno še kruha. Cilkin oče je delal v tovarni na Javorniku in bil član naprednih delavskih organizacij. Napredna je bila tudi njena mati. Tako je Cilka kmalu spoznala življenje jeseniškega delavca — proletarca. Že pred vojno se je oče v tovarni ponesrečil in tako sta z mamo ostali sami.

Ob okupatorjevi zasedbi naše domovine je Cilka pričela pomagati

osvobodilnemu gibanju in leta 1943 je bila že ena prvih aktivistk na Koroški Beli. Vključena je bila v delo z mladimi. Zbirala je denar, hrano in druge potrebščine. Toda njeno delo ni moglo dolgo ostati skrito. Slutila je, da ji preti nevarnost. Odločila se je za odhod v partizane. 12. aprila 1944 je odšla v Javorniški rovt, kjer se je pridružila političnim delavcem partizanom sektorja I, ki je bil v sestavi jeseniškega okraja. Dobila je partizansko ime Sonja. Sodelovala je pri organiziranju odborov žena slovenske protifašistične zveze. Zbirale so hrano, obleko, sanitetni material za partizansko bolnico ter pakete s hrano za pomoč tistim, ki so jih Nemci preganjali v koncentracijska taborišča.

V septembru so dobile žene posebno nalogo. Doma naj bi poučevale otroke v slovenskem jeziku in jih poučile, kaj je partizanstvo in za kaj se borijo partizani. Organizirale naj bi posebne tečaje.

Sonja je tako imela obilo dela. Bila je vztrajna do zadnjega. Žel pa ji ni bilo usojeno, da bi dočkala svobodo. 31. decembra 1944 je nedaleč od Doma v Planini pod Golico zašla v nemško zasedo in se ni mogla pravočasno umakniti.

Po osvoboditvi je bila pokopana v družinski grob na pokopališču na Koroški Beli.

JULKA PIBERNIK je bila revolucionarka že v predvojnem času. Leta 1930 je bila sprejeta v komunistično partijo. Dve leti kasneje je bila v mednarodni Leninovi šoli v Moskvi. Po vrnitvi iz Moskve se je družina preselila v Zemun, kjer sta oba z možem nadaljevala s političnim delom. Ob kapitulaciji Jugoslavije sta se s sinom vrnila na Jesenice, čez dva meseca pa so jih Nemci pregnali nazaj v Srbijo.

Vsa družina — tudi mali Albin — se je takoj vključila v NOB. Možu Albinu je bila zaupana naloga, da v Srbiji organizira slovensko četo. Bil je komandant čete, sin Albin pa najmlajši borec. Sodeloval je v vseh bojih, katere je vodil oče, pred krogli pa ga je varovala mamica s svojim telesom.

Za Julko je bil usoden Igmanski marš. Polna vere v zmago in naprednih idej, s katerimi je vzgajala in hrabrila soborce in jugoslovansko ljudstvo, je v naporih igmanskega marša omagala. Takole je zapisal udeleženec tega marša: »Mrz se nam je zagrizel v kosti, grizel je v lica in oči. Od mraza so se nam lepili prsti na puškine cevi. Spremljali nas je silovito pokanje v gozdovih. Poleg ranjenih, ozebljenih in bolnih sem ogledoval drobno bitje, otroka, ki je stopical za nami. To je bil naš mali Albin. Mama Julka je s težavo hodila poleg njega.«

V Foči je zaradi ozeblin izgubila obe nogi. Takrat jo je obiskal tovariš

Tito, s katerim se je spoznala že v Moskvi.

Novica o njeni smrti je pretresla vse borce. Pogreba se je udeležil tudi tovariš Tito. Malega Albina je za nekaj dni vzel k sebi z željo, da bi malemu vojaku olajšal bolečino ob izgubi matere. Dal mu je sešiti pravo vojaško obleko z vojaškim pasom. Tovariš Tito mu je dal celo pištolo in konja — ponija, da »mali vojak« ne bi zaostajal za četo. Jeseni leta 1943 je padel še oče Albin. Mali Albin pa je ostal in zrasel v pogumnega pilota.

ANGELCA OCEPEK je kot otrok živela v težkih razmerah. Sama je izjavila, da se je kot otrok bala življenja. Zaradi revščine v družini je morala že kot slabotno trinajstletno dekletce v svet za kruhom. Zaposlila se je v Ljubljani. Eno uro daleč je hodila peš v službo. O tej prvi službi je sama zapisala: »Delala sem ponavadi najtežja dela za najmanjšo plačo!« Zato ni čudno, da se je že zgodaj vključila med borce za lepše življenje delovnih ljudi in še posebej za pravice delovnih žena.

Zaradi odločnega zavzemanja za delavske pravice žene in matere je bila 1935. leta sprejeta med komuniste. Takrat se ni več bala življenja! Bila je pripravljena v borbi za lepše življenje otrok in delovnih ljudi tudi umreti.

Bila je večkrat aretirana, v ječah, v taboriščih. Celo rodila je kot jetnica. S pomočjo partijske organizacije ji je uspelo pobegniti iz porodnišnice. Takrat je bila v odsotnosti obsojena na 30 let ječe. Vse življenje je bila revolucionarka-aktivistka. Posebno pozornost je posvečala skrbi za otroke. Na njeno pobudo so zrasli vrtci, prve jasli v Ljubljani, Celju in nato širom po Sloveniji. Imela je štiri otroke in je izjavila: »Ko se borim za druge otroke, se borim tudi za svoje!«

FRANČIŠKA AMBROŽIČ je lik junaške slovenske matere. Imela je enajst otrok, devet jih je odraslo. Mož se je ob koncu prve svetovne vojne vrnil iz ruskega ujetništva ves bolan.

Garala je, da je preživljala številno družino. Prišla je druga svetovna vojna. Ambrožičeva družina se je 1941. leta aktivno vključila v NOB. Začele so se aretacije, negotovost. Ambrožičeva mama je šla pogumno skozi vse strahote vojne. V begunjskih ječah je slišala strele, pod katerimi so omahnili njeni fantje. Njo in hčere je pot vodila iz taborišča v taborišče. Preživljala je mučenje, lakoto, ponižanje. Šla je mimo plinskih celic. Kot zavedna, v trpljenju preizkušena, vendar polna vere v boljšo prihodnost, je premagala vse bojne grozote — celo smrt.

Po vojni se je iz taborišča vrnila domov in se aktivno vključila v obnovo domovine. Polna življenjskega optimizma je dočkala še svoj 75. rojstni dan. Dotrpela je in počiva, njen svetli lik pa ostaja med nami.

Kolektiv VVO Jesenice

PRED DNEVOM ŽENA

Ko proslavljamo dan žensk, je prav, da se spomnimo, kdaj so ta dan prvič praznovali. Leta 1910 je na predlog znane revolucionarke Klare Zetkin mednarodna konferenca socialistk v Københavnu proglasila 8. marec za mednarodni ženski praznik.

Že pred tem zgodovinskim datumom je bilo veliko boja za osnovno uveljavitev ženskih pravic. Že leta 1869 so dobile ženske v ameriški zvezni državi Wyoming volilno pravico in leta 1893 še v zvezni državi Colorado.

Istega leta v Novi Zelandiji, leta 1902 v Avstraliji, leta 1906 na Finskem. V Norveški leto kasneje, isto leto tudi na Švedskem. Za časa oktobrske revolucije v Sovjetski zvezi je prišlo tudi tam do te zgodovinske prelomnice. V vseh zveznih državah Amerike je leta 1920 omenjena prelomnica.

V Angliji leta 1919 samo delno in leta 1928 v celoti, v Nemčiji leta 1919, v Franciji leta 1945, Belgiji 1946, Grčiji 1952, v Kolumbiji 1954 in v Gani 1957. leta.

V Jugoslaviji so dobile ženske volilno pravico že leta 1941, po ustavi pa šele leta 1945, ko je bila dokončno uzakonjena in osvobodjena republika petih narodov.

Otroci težko čakamo ta dan. Pridni smo, pomagamo jim, obdarujemo jih. Spomnimo se njihovega dela, skrbi za nas. Spomnimo se, kako

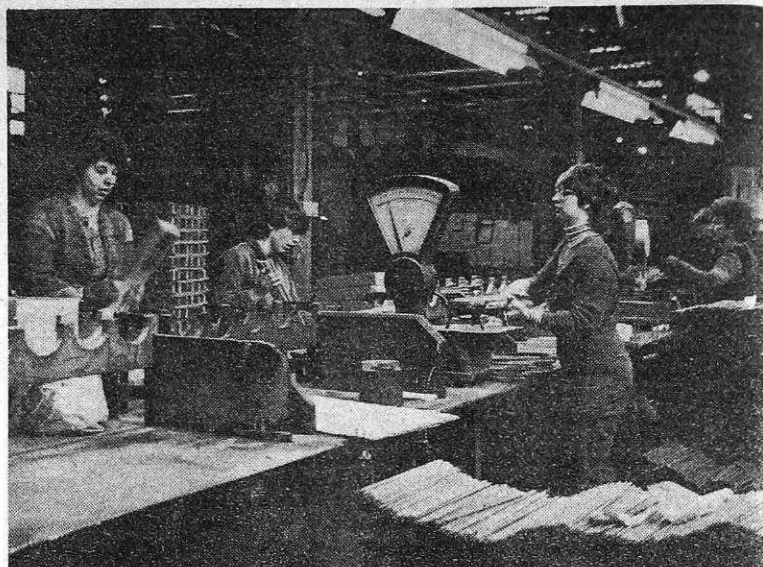
nam dan za dnem kuhajo, perejo, nas učijo. Spomnimo se toplih božajočih rok. Je 8. marec edini dan v letu, ko se spomnimo maminih dobrih del? Je to edini dan v letu, ko se jim za to zahvalimo?

Damo jim darila, nekateri velika, draga darila, da se jim odkupimo. Ta dan smo pridni, vzorni, previdni, da jih ne bi užalili. Kaj pa ostale dni v letu?

Zakaj jim kupujemo draga darila? Marsikatera mati je bolj vesela drobnega cveta, lončnice ali pa prtička, ki smo ga sami izvezli, cvetličnega lončka, ki smo ga sami okrasili. Marsikatera je vesela že drobne pesmice, s katero se jim zahvalimo za vse, ker je vanjo vtakana ljubezen.

Tako pridni in ljubeznivi bi morali biti čez celo leto, ne samo za 8. marec. Takih bi nas bile veliko bolj vsele in to bi bilo zanje najlepše darilo in nagrada.

Irena Šmid, 6. a in
Suzy Gujman, 8. a
OŠ F. S. Finžgar Lesce
Novinarski krožek

Sodelavke pri ročnem pakiranju elektrod (foto I. Kučina)

IMENITEN PRIKAZ ŽENSKÉ USTVARJALNOSTI

V petek, 1. marca so v razstavnem salonu DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice odprli že tradicionalno razstavo ročnih del članic odseka za ročna dela jeseniške Svobode. Krajši koncert je ob otvoritvi izvajal ženski pevski zbor Milko Škoberne, pod vodstvom zborovodja Antona Cimpermana, razstavo pa je odprla članica predsedstva centralnega komiteja ZKS, predsednica ženskega pevskega zbora in konference jeseniške Svobode Marija Vičar-Zupančič.

Predsednik DPD Svoboda Tone Čufar Joža Varl je v svojem pozdravnem govoru dejal, »da brez večjega razglabljanja ob tem kar nocoj doživljamo v tem prostoru, lahko ugotovimo popolno kulturno-umetniško, ustvarjalno enakopravnost in enakovrednost žensk, kar za mnoga druga področja življenja in dela ne bi mogli še trditi. Nocojsnja prireditev — imenitna razstava ročnih del in krajši uvodni koncert ženskega pevskega zbora Milko Škoberne, ob tem, da so tudi na ostalih kulturnih področjih — likovnem, gledališkem, literarnem, kulturno animatorskem in drugie s pomembnim deležem enakovredno in enakopravno vključene tudi ženske, dokazuje popolno enakopravnost žensk na tem področju — na področju kulturno umetniškega ustvarjanja in poudarjanja. Zelo dvomim, če je na Slovenskem še kakšna občina, ki bi imela v odnosu na število prebivalcev tolikšen odstotek vključenih žensk v kulturno-umetniško dejavnost, kot ga ima naša železarska občina. Samo v naši Svobodi, ki vključuje čez 180 aktivnih članov, je dobra polovica žensk.

To je velika vrednost družbe, še zlasti, če upoštevamo pomen kulture pri razvoju družbe in zlasti najpomembnejše celice družbe, družine,

ker se ta aktivnost odraža tudi v družinah in ker bo to aktivnost — kulturne navade in potrebe kulturna delavka kot sedanja ali bodoča mati prenašala tudi na svoje otroke, vnuke. To pa je pot do osvoboditve človeka in dela, ki jo je pri nas omogočila socialistična revolucija, pot, ki jo je mednarodno žensko gibanje zasledovalo od leta 1907 dalje in ki ga od leta 1910 dalje označuje 8. marec — mednarodni dan žensk ...

Na letošnji razstavi 26 članic odseka za ročna dela predstavlja preproge, izdelane v štirih tehnikah: vzlane, kvačkane, tkane in šivane, večina izdelanih po lastnih zamislih in tapiserije, delno izdelane po predlogah, ki so jih izdelali člani likovnega kluba DOLIK, delno pa povzetih po revijah. Razstavljeni izdelki dokazujejo izreden estetski smisel in natančnost izdelovalk, ki jih dviga že na nivo ustvarjalnosti, kar je prav gotovo posebna vrednost odseka ročnih del in rezultat sodelovanja strokovno usposobljenih članic v odseku, kolektivnega dela, medsebojnega spodbujanja in iskanja novih kvalitet dela.

Razstava ročnih del bo odprta do vključno 13. marca, in sicer zaradi velikega zanimanja vse dni od 9. do 19. ure.

DRAGICA ČADEŽ RAZSTAVLJA V ŠIVČEVI HIŠI V RADOVLJICI

V petek, 8. marca, bodo v Šivčevi hiši v Radovljici ob dnevu žensk odprli razstavo del akademske kiparke DRAGICA ČADEŽ. Z glasbenim sporedom bosta ob otvoritvi sodelovala Andrej Arnol (saksofon) in Milan Ferlež. Razstava bo odprta do 24. februarja.

Kiparske razstave so v galeriji Šivčeve hiše redkejšje od slikarskih in grafičnih. Tudi sicer imamo v slovenskem prostoru manj kiparjev kot slikarjev. Slika je praviloma ustvarjena za zaprt prostor, medtem ko je kip namenjen predvsem za exterior. S tem pa je kiparjem, ki se ne ukvarjajo predvsem z malo plastiko, postavljena meja: naročnikov za kipe je manj kot za slike.

Če je kiparjev manj kot slikarjev, je med kiparji še toliko manj žensk kot med slikarji. Zato je poseben dogodek, da ob 8. marcu odpiramo razstavo del akademske kiparke Dragice Čadež, ki se od svoje prve samostojne predstavitve v Gorenjskem muzeju v Kranju leta 1965 s svojimi deli redno pojavlja v našem likovnem prostoru.

Posebej poudarjamo tudi kiparkino pedagoško likovno delo v Pionirskem domu in na Srednji pedagoški šoli v Ljubljani. Na Akademiji za likovno umetnost je predavala na večernih likovnih tečajih, za RTV pa je pripravila pet oddaj za mlade likovnike. Leta 1983 je pri Mladinski knjigi izšel njen kvaliteten praktični likovni priročnik Glina, les, papir, kovina, namenjen predšolskim in šolskim otrokom.

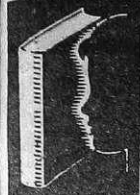
Dragica Čadež obdeluje les. Na razstavi v Šivčevi hiši se predstavlja s skupino konstruktivistično grajenih, črno polihromiranih in v surovem lesu obdelanih plasteh ter s stilistično enako reševanimi in enako monumentalno zasnovanimi polihromiranimi reliefi zadnjih let ter z najnovejšimi upodobitvami psov.

Umetnostni kritik dr. Ivan Sedej je ob razstavi kiparkinih del v bežigradski galeriji leta 1982 med drugim zapisal: »Plastiko, ki je začela dobivati obris figure, je Dragica Čadež formulirala kot sestav grobo obdelanih prvin, kjer je poglobljena draž v plastičnih učinkih utorov in spojev.

Kip je postal sestavljena in sestavljiva likovna tvorba, ki govori o lepoti tehnološkega postopka, ki je za klasično pojmovanje kiparstva nenavaden (globoki vrezi z motorno žago, tesarsko obdelane ploskve, namenoma poudarjeni spoji) in o antropomorfizmu, ki se skriva v vsakem še tako praktičnem izdelku. To je odkrivanje novih razmerij in novega pojmovanja človeških meril s posredovanjem govoreče tehnologije in materiala. V najširšem pomenu pa umetnica vrača plastiki njeno prvotno monumentalnost, saj se spet vrača h kiparstvu in k modelaciji (ki je seveda drugačna). Kip je postal vnovič podoba — čeprav je po oblikovanju in po končnem učinku, ki gradi na poudarjanju konstruktivnih prvin (slikovito menjava smeri utorov), pravo nasprotje klasičnim podobarskim izdelkom.«

V najnovejših upodobitvah psov ohranja Dragica Čadež vse navedene tehnološke in slogovne prvine, namesto prej komaj zaznavnih antropomorfni oblik pa ustvarja zdaj figure psov v najrazličnejših legah in držah. Vsaka figura je anatomsko pravilno proporcijirana, v pozah prepričljiva, živa in neposredna, čeprav grobo tesarsko obdelana. Les, ki ga Dragica Čadež pozna v vseh njegovih podrobnostih, je postal v njenih rokah gradivo za podobo človekovega najstarejšega in najbližjega prijatelja. V manjših figurah se kiparka izživlja v zanjo značilni obdelavi površine z iksastimi in prečnimi utori s pilo, drugod pa z grobo brušenimi površinami poudarja letnico lesa in njegovo naravno barvo. Pasje okončine na vidnih mestih pritrja z masivnimi vijaki. Velike figure psov so v svoji likovni govorici še bolj »grobe«, zato pa še elementarnejše in monumentalnejše. Estetski izraz je zamenjala hotena primitivna govorica.

Maruša Avguštin

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Antonije ISAKOVIČ: **Hip.2.** (Deseta pripoved Čeperku.) Založba Borec 1984.

Kakor v **Hipu 1** se pripovedovalec tudi v pričujočem delu pogovarja z umišljenim sogovornikom Čeperkom. Kadar se nit pripovedi natrga, ga navadno naravnost ogovori. Posledica tega pripovednega načina je posebna razgibanost. Namesto brezosebne naracije »poslušamo« pogoovor med štirimi očmi, pravzaprav zaupljivo nagovarjanje (saj je Čeperko kajpak vseskozi tiho). Čustveno sugestivnega prizvoka, ki je značilen za tak srbski premi govor, ni mogoče ustrezno posloveniti: prevajalec se ponekod zman trudi, pogosto ohranja srbske stavčne sheme, inverzije, ki v slovenščino sploh ne sodijo. Sicer pa: avtor navadno nagovori Čeperka takrat, kadar je postalo čustvo, ki se je nakopičilo pred tem, presilovito in čuti, da mora nekako »umiriti igro«. Ti nagovori imajo torej funkcijo odtujevalnega momenta: naj pride do besede tudi trezni razum! Tako nam avtor dokazuje, da je tudi o teh rečeh dovoljeno spregovariti. Hudiča lahko spustimo z verige, pa s tem ne bo prišel konec sveta.

Nekateri bralci že vejo, drugi so morda uganili: ta knjiga govori o Golem otoku. Vesel sem, da sem se s to tematiko prvič srečal zdaj, ob **Hipu 2**, ne pa ob slovenskih knjigah, ki se lotevajo tega »tabuja«. Prvič zato, ker stari partizan Isakovič pripoveduje o stvarih, ki so se dogajale na lastni strani barikad, v svoji epohi: med svojimi. O teh rečeh je slišal od svojih tovarišev, ta beseda zanj ni brez specifičnega globokega pomena — pa čeprav zraven slišimo tudi prizvok, ki ji ga dajejo tisti drugi (ki niso ne stari borci ne predvojni revolucionarji). In drugič zato, ker je Isakovič po mojem prepričanju zares velik pisatelj. Želim si, da bi mogel govoriti predvsem o njegovi pripovedni umetnosti, ne pa o političnih razsežnostih afere, ki se tu razpira. Vprašanje pa je, ali je to sploh mogoče.

Najprej bom vseeno poskusil razčistiti to razmerje — razmerje med politiko in pripovedništvom. Zame je model, ki ga slikar upodablja, samo povod za nastanek slike. Neko zgodovinsko resničnost lahko prepoznamo iz knjige, vendar poti iz knjige nazaj v resničnost ni (v koliko gre za umetniško besedilo). Z drugimi besedami, povest ne more služiti ne kot ovadba ne kot poziv k politični akciji. Edino to se lahko primeri, da to, kar je v njej, gane, morda celo predrugači to ali ono človeško srce.

Na prvih straneh je to malce težka in srkvinostna knjiga. Precej je v njej namigov, okrajšav, ezopskega jezika. Pa ne zato, ker bi pisatelj hotel kaj skriti: v tej fazi raziskuje predzgodovino. Raziskuje revolucionarno predanost stvari, ilegalno delo poklicnih revolucionarjev, povezanih s Tretjo internacionalo: zato uporablja njihov jezik.

Kdo so ti ljudje, ki so bili žrtve Golega otoka? Od nas je odvisno, kaj bomo videli v njih: »aparatičnike« ali revolucionarje, ki so izgorevali v

predanosti ideji. Avtor sicer omenja tudi tiste, ki so se prilepili gibanju po zmagi in so se ob sporu s Kominformom opredelili za, močnejšega strica (za batjuško Stalina). Ti da so bili najhujši. Vendar jih, kot rečeno, samo omenja, njegova pisateljska strast velja pravim revolucionarjem, starim borcem, ki so se konec koncev znašli na istem. Vidimo jih v najhujših položajih, ponižane do najglobljega dna, zatirane od svojih lastnih ljudi. Spremenjene — kot kolektiv — v kačo, ki žre svoj lastni rep. Vsi so bili hkrati žrtve in rablji. Pripovedovalčev znanec — eden vidnejših likov v prvem delu pripovedi, Tomaž — je med sotrpini na otoku vrge tole parolo: »vsi smo sinovi Partije«. Ali to ne spominja na ironijo, ki se skriva v svetopisemski paroli o božjem sinu, ki naj stopi s križa, če je res to, kar je? Sicer pa to še zdaleč ni edina aluzija na dantejevski svet: Solženicin je pisal o **Prvem krogu**, tu sestopamo v zadnji, deveti krog Pekla. Samo nekaj drobcev: njihovi skrbniki jih kličejo natanko tako, kot jih je klical nekoč Hitler: banda. Kamnanje Tomaža — spet svetopisemski prizor, vendar se ni bati, da bi se ne našel tisti, ki bo »prvi vrgel kamen«. Ti skozi šibo — se pravi teči skozi špalir, kjer te pretepajo sotrpini. Kdor te noče udariti z vso močjo, bo šel skozi tak špalir jutri. (Ali se ni tu dokončno uresničil kruti izrek o Revoluciji, ki žre lastne otroke?)

O vsem tem pripoveduje avtor Čeperku: vseskozi stvarno, a nikoli brezčutno; vselej na ostrini britve.

Čustvo — groza, ogorčenje, obup? — je obvladano, nikoli pa ni zatrto.

Dva lika, ki morda izstopata: kaznjenec Čabra, ki je bil ves pokvečen, ker je moral vsak dan »skozi šibo«, saj ni hotel tepsti tovarišev. Postal je legenda, govoril je: »Vsaj eden mora biti tak.« In vendar se je — v tem je ost — nekega dne tudi on uklonil. — In potem lik z drugega brega, preiskovalec, ki je v svojih kasnejših piskih izpovedoval prepričanje, da so bile objektivne okoliščine tiste, ki so izsilile Goli otok. In vendar, taisti preiskovalec pripoveduje o svojem kolegu: ta je kaznjencu, ki mu je iztekel rok, iz golega veselja pred devetico zapisal še enico, se pravi, samovoljno ga je »obsodil« na dodatnih deset mesecev pekla. Tu gre očitno za prispevek posameznika, ne le za objektivne okoliščine.

Bralec bo šel skozi vse to in željno čakal, da se razkrije — ne morda zločinec, pač pa »končna resnica«: odgovor na žgoče vprašanje »zakaj«. Zakaj je moralo — če je res moralo — tako biti? Kaj storiti, da se ne bo nikoli več ponovilo? Je to v naši moči?

Eden izmed izpuščenih zapornikov se ves strt napoti domov na podeželje, k očetu, ki je že siv starec. Ta zanj ne pokaže razumevanja. »Sam si si to prislužil«, mu pravi. Sin se brani: »S čim le, saj se nisem bojeval zase.« — Očetov odgovor pa se glasi: »Nisi se znal.« — Tisto, kar naj bi bilo najvišja vrlina — popolna predanost Ideji, Stvari, vodstvu — se je izkazalo kot pogubna slabost.

Marko Hudnik

ŠEST LET MPZ BLAŽ ARNIČ

Blaž Arnič je kulturnim Jesenicam dobro znano ime. Mnogi se še spominjajo gimnazijskega zbora s tem imenom, v katerem so se zvrstile generacije dobrih pevcev. Ko je ta zbor prenehal delovati je bil na pobudo Glasbene mladine Jesenice in z njeno pomočjo ustanovljen nov Mešani pevski zbor Blaž Arnič. Te dni mineva šest let od takrat. V tem kratkem času je zbor doživel vse od najboljšega do najslabšega.

Prva štiri leta so minila pod okriljem Pevskega društva. Navdušenje, želja po znanju in volja do dela so prinesli velike uspehe. Zbor je pogosto nastopal ne samo na Jesenicah, ampak tudi po vsej Sloveniji, v Beogradu in zamejstvu; pobratil se je z zboroma iz Celja in Sentjakoba; svojo kvaliteto je potrdil na republiških revijah pevskih zborov. Kljub vsemu ni ubežal usodi, značilni za podobne ljubiteljske dejavnosti. Vse več je bilo tistih, ki so zbor zapustili, kot pa tistih, ki so se mu pridružili. Tako je njegovo delo za skoraj leto dni zamrlo. Medtem se je priključil DPD Svoboda.

Leta 1983 je zbor spet oživel, vendar ne tako živahno, kot ob ustanovitvi. Zapisanih članov je bilo sicer veliko, tistih, ki so redno delali, pa premalo, da bi lahko načrtovali kaj več. Zato so bili dosežki toliko bolj dragoceni. Najpomembnejša sta bila nastopa na občinski reviji in srečanju odraslih pevskih zborov Gorenjske v Kamniku. Vrhunec in ponos pa je bil samostojni koncert ob koncu sezone, na katerega so upali le nepopolnopravni optimisti. Žal s tem zbor še ni bil rešen. Nasprotno. Težave so zaznamovale tudi naslednjo sezono.

V prvem polletju so pevci nastopili dvakrat: za šolarje na Dovjem in ob Novem letu v Bolnici Jesenice. Več nastopov naj bi bilo v drugi polovici sezone, med drugim na vsakoletni reviji pevskih zborov, gostovanju v Celju in Sentjakobu in samostojni koncert. Nič pretresljivega — za zbor, ki celo leto normalno dela in pripravljen pričaka pomembne dogodke. V našem primeru je ta kar velik zalogaj, če vemo, da zbor ni veliko nastopal, niti ni delal tako, kot je treba.

Delo namreč že nekaj let sloni na nekaj najbolj aktivnih članih. Teh

pa je vsako leto manj. Študij novih skladb je zato težji in dolgotrajnejši, največkrat ne pravočasno končan. Nazadnje se je pred nastopom treba odločiti za »železni repertoar«, ki kljub ponovitvam ni nič manj zahteven, ker ga je težko obladati za vedno. Ponovitve zahtevajo veliko dela in časa.

Številčno majhen zbor si ne more privoščiti, da bi pred nastopi izbral pevce in odklonil tiste, ki so na vaje prišli samo občasno, četudi tvega, da bodo izničili trud peščice najbolj vztrajnih. Posledici takega dela sta nesamozavest in nesproščeno petje. Nastopi so postali nekaj neprijetnega, kar mora čimprej miniti. Petje hromi bojazen, ali bodo soprani čisto zapeli »višine«, se bodo maloštevilni fantje zmogli oglasiti mogočno, bodo alti držali intonacijo do konca. Kdo bi pri tem mislil še na dinamiko! Občutka predanosti petju, zanosa in spontanega odzivanja glasbi ni. Skratka, petje ni več užitek. Tu se sklene začarani krog, ki mu zbor ni kos.

Povsod, kjer še razmišljajo o svoji prihodnosti, ni stanje nikoli povsem brezizhodno. Tudi pri MPZ Blaž Arnič se hočejo ponovno spopasti s svojimi težavami. Prvi korak je poiskati najboljšo pot, po kateri bodo privabili veliko novih pevcev. Najbolje bodo opozorili nase s številnimi in dobrih koncerti. Okrepljen zbor bo lahko plodnejši, hkrati bo dobil tudi zvočno polnost, ki je značilnost mešanih pevskih zborov. Najtežje in najpomembnejše pa je naučiti se nadaljevati delo z enako vnemo. Upamo, da bodo uspeli — v dokaz, da usoda tovrstnih dejavnosti ni nekaj nesprenmljivega in vnaprej danega, ampak so njene niti v naših rokah.

Veronika Osredkar

DVE PREDSTAVI TUDI V CANKARJEVEM DOMU

Organizacijskemu odboru mednarodnega festivala amaterskega filma na Jesenicah je že v preteklem letu uspelo izvesti predvajanje izbranih filmov v Cankarjevem domu v Ljubljani. Za letošnje leto pa so v Cankarjevem domu predvideli kar dve projekciji izbranih filmov z jeseniškega festivala, in sicer 22. aprila ob 18. in 20. uri.

Razposlanih je tudi 332 razpisov v trideset držav na vse kontinente, organizator festivala pa pričakuje, da bodo že začeli prihajati prvi filmi. Na festival prihaja iz leta v leto več gostov in ljubiteljev amaterskega filma iz domovine in tujine.

Tudi letos bo ekskurzija za udeležence festivala v soboto, 20. aprila. Najprej si bodo ogledali plavž v jese-niški Železarni ter tehniški muzej, nato pa bodo odšli po aleji kulturnih mož v Zabreznici in si ogledali Finžgarjevo rojstno hišo v Doslovčah in

Prešernovo rojstno hišo v Vrbi, kjer bo skromna pogostitev.

Novost letošnjega festivala bodo tudi večerne projekcije po krajevnih skupnostih v Kranjski gori, Mojstrani, Javorniku in Žirovnici. V nedeljo, 22. aprila, ob deseti uri dopoldne bo program planinskega filma. Pri vseh predstavah bodo s komentarjem predstavljeni vsi filmi, ki bodo predvajani. Ker pa letos praznuje filmska skupina Odeon dvajset let uspešnega delovanja, bodo do festivala izdali tudi serijo značk.

A. Kerštan

Igralka jeseniškega gledališča Slava Marošević (foto Jože Bedič)

PREMIERA V JESENIŠKEM GLEDALIŠČU

V gledališču »Tone Čufar« na Jesenicah bo v tej sezoni že četrta premiera. V enem gledališkem večeru bosta združeni dve monodrami. Prva, Branka HOFMANA **MOŽ BREZ OBRAZA** bo prvič uprizorjena na odru, torej bo to krstna uprizoritev, drugo, GERMAINE IN PES avtorice Balbine Battelino **BARANOVIČEVE** pa je že pred leti uprizorilo mariborsko gledališče v izvedbi igralka Vide Juvanove.

Zakaj kar dve monodrami v enem večeru? V obeh besedilih smo našli veliko skupnih dramaturških in literarnih značilnosti. Z obema heroinama, Andrejo in Germaine, vstopamo v duhovne in moralne razmere urbane, artističnega in intelektualnega pomena in posebnosti. V obeh igrh se soočamo s triado modernega sveta: pravo ali sodstvo, preganjanje ali policija, ječa ali nesvoboda. Obe naši heroini sta avtentični predstavnici človeške samote, kajti človek je le navidezno družbeno bitje, v resnici pa je le tragični samotar v modernem svetu absurda. Obe ženski sta

žrtvi ljubezni, svojih čustev, a tudi erotičnih vizij, ki v sodobnem svetu politike, tehnike, oblastništva in moškega porabništva ne morejo biti drugo kot nemožnost, neuresničljivost, izgubljenost in tragična samota, ki se lahko razreši le v niču.

Obe vlogi bo interpretirala igralka gledališča »Tone Čufar« **SLAVA MAROŠEVIČ**. Režija Vesna Arhar, dramaturgija Bojah Stih, glasbena oprema Ilija Šurev.

Premiera obeh monodram bo v soboto, 9. marca, ob 19.30 v gledališču »Tone Čufar« na Jesenicah.

SREČANJE S KULTURNIMI ANIMATORJI

Gledališče »Tone Čufar« je že dalj časa načrtovalo srečanje in pogovor s kulturnimi animatorji. Tokrat nam je uspelo, da smo novo, četrto premiero, pripravili dovolj zgodaj. Zato smo lahko povabili na »javno generalko« vse tiste, ki se v Železarni in v podjetjih in ustanovah ukvarjajo s kulturo kot KULTURNI ANIMATORJI.

Tako prvo srečanje bo v GTČ v četrtek, 7. marca, ob 19.30 v dvorani gledališča. Vsi kulturni animatorji, ki bodo ugnili priti v gledališče, bodo najprej gledali generalko za obe monodrami, Branka Hofmana **MOŽ BREZ OBRAZA** in Balbine Battelino **BARANOVIČEVE** GERMAINE IN PES. Po generalki se bomo z njimi pogovarjali gledališki delavci. Namen takih srečanj je predvsem ta, da bi se kulturni animatorji čim bolj seznanili z gledališko predstavo, ki bi jo nato lažje priporočali abonementom in tudi vsem tistim, ki še niso abonenti ali redni obiskovalci gledališča. Ob teh rednih srečanjih bi izmenjali tudi mnenja in predloge, kaj storiti, da ne bi bile vstopnice za predstavo prodane, sedeži pa ostali prazni. V gledališču bi želeli tudi vedeti, s kakšnimi problemi se ukvarjajo kulturni animatorji pri svojem delu in kaj moramo storiti, da bi bil stik med gledalci in gledališčem čim boljši. Seveda je res, da je prijetno

živeti z zavestjo, da so vstopnice prodane, a potem igrati pred praznim dvorano vsekakor ni prijetno, saj vemo, da ni gledališča brez publike in da šele publika prinese tisto pravo gledališko atmosfero, ki ji lahko rečemo kar »gledališka čarovnija«.

To naše vabilo ne velja le kulturnim animatorjem. Na take generalko bomo vabili tudi vse tiste mentorje, ki se v jeseniški občini ukvarjajo z amatersko gledališko dejavnostjo. Ob generalkah se bomo pogovorili o delu, o načinu dela v gledališču, o delu z izgralci in podobno. Kadar bo le mogoče, bodo pri teh razgovorih prisotni tudi zunanji sodelavci predstave, koreograf, scenograf, kostumograf, dramaturg in še kdo.

Radi bi, da bi četrtkov poizkus takega srečanja in sodelovanja prerasel v stalno obliko in način dela v našem in vašem Čufarjevem gledališču na Jesenicah.

Vesna Arhar

PROSLAVA IN RAZSTAVA ROČNIH DEL NA HRUŠICI

Člani DPD Svoboda Ivan Krivec Hrušica pripravljajo v počastitev 8. marca, dneva žensk, proslavo, ki bo v soboto, 9. marca, ob 18. uri v veliki dvorani doma družbenih organizacij. V kulturnem programu bo nastopil ženski pevski zbor Javornik-Koroška Bela ter pionirska recitatorska skupina domače dramske sekcije.

V letošnjem letu je v okviru DPD Svoboda začela delovati tudi sekcija za ročna dela, ki že pripravlja prvo razstavo. Odprli jo bodo v soboto ob 19. uri v mali dvorani doma družbenih organizacij. Z najrazličnejšimi izdelki se bo predstavilo okoli 30 članic ter tudi nekaj članov novoustanovljene sekcije. Razstava bo odprta v nedeljo, 10. marca, od 9. do 12. ure in od 14. do 17. ure ter še v naslednjem tednu, v ponedeljek, torek in sredo od 14. do 18. ure.

J. R.

SAMOSTOJNA RAZSTAVA SLIK BRANKA ČUŠINA V SEŽANI

V dneh od 4. do 12. marca se s samostojno razstavo slik predstavlja v tovarni SIP Sempeter TOZD Krasmetal v Sežani član likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Branko ČUŠIN. Razstava je prirejena v počastitev 8. marca — mednarodnega dneva žensk.

KULTURNI UTRIP V ISKRI NA BLEJSKI DOBRAVI

Kulturna komisija Iskre TOZD PTN Blejska Dobrava prireja v prostorih tovarne ob dnevu žena kar štiri zanimive kulturne dogodke. Poleg tradicionalne proslave bodo organizirali razstave ročnih del varovancev doma Franceta Berglja, cvetja cvetličarne »Zvonček« ter 42. samostojno likovno razstavo inž. Rudolfa Arha, člana DOLIKA Jesenice na temo »Gorsko cvetje«.

Skratka, delavcem Iskre na Blejski Dobravi se obeta prijetno kulturno doživetje.

Boris Berginc

Popisuje

ČLOVEKA JE LAHKO OBLATITI, TEŽKO PA OPRATI

»Glej, glej,« mi reče znanec na Jesenicah, ko sva se po več letih ponovno srečala. »Kdo bi si mislil, da boš ti tisti, ki bo zagovarjal in branil gestapovske agente.«

Zrl sem vanj in tehtal, ali je znanec pijan ali pa se le šali. Ko sem ocenil, da je popolnoma trezen, tresnem:

»Katere gestapovske agente braniš?«

»Andreja Bohinca, vendar!« Podobno se mi je zgodilo v Otočah in v Podnartu.

Znanec v Podnartu se je jezne obraza zadržal vame:

»Kako dolgo se misliš braniti gestapovske agente? Boš videl, kmalu ti bodo porezali peruti, potem boš pa lahko pisal le za svojo ženo in otroke!«

Na vprašanje mi je odgovoril, da v javnosti zagovarjam gestapovskega agenta Andreja Bohinca.

V noči od 13. na 14. oktobra 1943. leta so nemški policisti pobili več ljudi na Poljšici nad Podnartom. Iz maščevanja, ker so partizani minirali železniško progo in je zvečer vojaški transport zgrmel v Savo. Na Poljšico je policiste iz omenjenega transporta vodil podnarski orožnik. Tega orožnika pa je čez mesec dni ustrelil Andrej Bohinc, načelnik gospodarske komisije. O tem pišem v knjigi Sedem krst za Ronkarjevo družino (str. 166–171).

»Ali veš, zakaj je Bohinc ustrelil tistega orožnika?« je nadaljeval znanec. Vprašujoče sem odkimal, on pa: »Tisti orožnik je vedel, da Bohinc dela za gestapo, zato se je znebil nevarne priče ...«

Vsi, ki mi očitajo ta »greh«, so upokojevalci Železarne, zato želim, da Železar o tem objavi resnico. Nekateri malo berejo časopise in knjige, drugi pa sploh nočejo slišati »drugo stran medalje«.

Kdo je ta »zviti agent gestapa?«

Andrej Bohinc je bil rojen leta 1912 v Mišacah nad Otočami. Pred vojno je z odličnim uspehom opravil srednjo ekonomsko šolo in je ekonomski tehnik. Aprila 1938. leta se je zaposlil v mezdnem uradu KFD (Železarna Jesenice). V tej pisarni ga je 13. januarja 1942. leta Druschke aretirali. Nekaj dni je bil zaprt pri Kovachu in v Kosovi graščini na Jesenicah, nato pa v Begunjah. Skupaj s še trinajstimi sotrpini so ga 16. marca 1942. leta odpeljali v Dachau, kjer je bil do avgusta 1943. leta, potem se je spet zaposlil v jeseniški železarni. V začetku novembra 1943. leta je odšel k partizanom, ker je na Jesenicah odkril črno roko in snovanje plave garde. Kdor dvomi v to, naj pogleda v mojo knjigo Po sledovih črne roke, kjer navajam Bohinčev poročilo partizanom o teh sovražnikih in poskusu zarote. Poročilo je namreč ohranjeno.

V partizanih je bil Bohinc najprej načelnik gospodarske komisije za kranjsko okrožje, član pokrajinske gospodarske komisije za Gorenjsko, od 1. oktobra 1944. leta pa pomočnik politkomisarja Kokrškega oddela. Po vojni je bil organizacijski sekretar KPS za ljubljansko okrožje, na prvih volitvah po vojni novembra 1945. leta je bil izvoljen za zveznega poslanca. Marca 1946. leta je bil imenovan za sekretarja okrajnega komiteja KPS Jesenice.

14. oktobra 1947. leta so ga poklicali na CK KPS v Ljubljano v trenutku, ko je vodil sejo komiteja. Rekli so mu, da se mora takoj brez odlašanja javiti v Ljubljani, ker bo že jutraj z letalom odpotoval na študijsko potovanje v Sovjetsko zvezo. V CK KPS so se tri ure z njim prijateljsko pogovarjali, potem pa so ga aretirali. Andrej Bohinc je bil obsojen na smrt z ustrelitvijo, kazen pa so mu kmalu zamenjali za dosmrtno ječo. Kdor želi vedeti, kako je bilo z dachauskimi procesi pri nas, naj prebere knjigo Igorja Torkarja (piše se Boris Fakin, doma s Krasa, družina je živela v Ročni dolini v Ljubljani, kjer je bil oče ravnatelj šole) Umiranje na obroke.

Ne želim o tem dati svoje sodbe, oziroma ničesar ne želim vsiljevati bralcem, kako je bilo z Bohincem in drugimi, zato bom le citiral vire, ki so nekaterim bralcem Železarja manj znani.

V Naših razgledih z dne 26. oktobra 1984. leta je arhitekt Vlasto Kopač, ki je bil tudi obsojen na dachauskem procesu, odgovoril predsedniku RK SZDL Slovenije, ki je za revijo Duga dal intervju o dachauskih procesih. Kopač piše:

»Nekatera pojasnila v Šetincevem intervjuju pomenijo morda nov, prožnejši korak na dosedanji poti pri razkrivanju objektivne resnice o grozljivih, nepopravljivih, sodnih

zmotah' naših političnih, varnostnih in pravosodnih struktur v prvih po-vojnih letih. Obenem je Šetinc v nekaterih odgovorih nadrobil ali politično zarobil tudi nekaj neresnic — odgovoru na kočljivo temo v 16. odstavku izjave obeh predsedstev CK ZKS in SZDL Slovenije iz leta 1977 pa se je rutinirano izognil. Kajpak ne gre prezreti, da je večji del svojih odgovorov in informacij črpal iz te izjave ...

Kaj je prezrtega in narobe povedanega v besedilu članka in v Šetincevem intervjuju?

V drugem poglavju z naslovom Kazne za izdajništvo je podana delna kronologija dachauskih procesov, navedenih je tudi nekaj imen obsojenih, vendar pa je o glavnem procesu, na katerem so bile izrečene smrtne obsodbe, povedanega premalo. Ni imen obsojenih, ne imen usmrčenih. Poprečen bralec, ki o tistih, sodnih zmotah pred 36. leti ve komaj kaj ali nič, si s takšno okrnjeno informacijo ne more ustvariti dovolj realne predstave o našem povojnem času in tedanjih dogajanjih v LRS. Zato velja zizajajočo vrzel v kronologiji dopolniti.

Na prvem, največjem dachauskem procesu — na Diehlovem procesu — pred vojaškim sodiščem od 21. do 26. aprila 1948 v veliki dvorani na Taboru v Ljubljani, katerega potek so zvočniki razglasili po vsem mestu, je bilo 14 obtoženih. Večinoma so bili komunisti in aktivisti Osvobodilne fronte slovenskega naroda, španski borci in partizani, ki so med vojno padli Nemcem v roke in bili daljši ali krajši čas v nemškem koncentracijskem taborišču Dachau. Obtoženi so bili sodelovanja z gestapom in povojnega škodljivega delovanja v domovini. Med njimi je bila Avstrijka in dva Avstrijca, španska borca in člana avstrijske KP.

Kot je znano, je bilo na tem procesu enajst na smrt obsojenih in deset pozneje usmrčenih. Med usmrčenimi so bili španski borci Barle, Juranič, Puffler, Presterl in Gasser. Povedati je treba še, da trije aretirani in zasliševani procesa niso dočakali: španska borca Janez Perenič in Viljem Herman ter inž. Mirko Pibernik, ker so umrli med zasliševanjem. Večina zasliševalcev, ki so opravljali preiskave in zasliševanja, se je predhodno šolala na akademiji Djerdjinskoga v Moskvi, kjer so se za svoje delo teoretično in praktično usposobili.

Na drugem večjem dachauskem procesu — Bohinčevem procesu — kljub trem smrtnim obsodbam smrt ni kosila, pač pa na naslednjem.

Čez osem dni, 18. avgusta 1948, je stala pred okrožnim sodiščem v Ljubljani 23-letna Rezika Barle, žena španskega borca inž. Karla Barleta, na Diehlovem procesu štiri mesece pred tem obsojenega na smrt. Bila je poljedelska delavka, ki je aprila 1945 prišla z Barletom iz Nemčije v Ljubljano in se z njim poročila. Slovenščino je le delno obvladala. Obtožena je bila kot vohunka, obsojena na smrt in zatem usmrčena. Bila je zadnja žrtev smrtnih obsodb na dachauskih procesih.

Čprav je sodni mlin v Ljubljani mletel še naprej, so sodniki okrožnega sodišča na naslednjih dachauskih procesih tistega in prihodnjega leta izrekli le še časovne zaporne kazni.

Sodne obravnave proti bivšim dachausem so se končale 11. oktobra 1949 s procesom proti Borisu Fakinu, Igorju Torkarju, Ludviku Mrzlu in Marjanu Petraku. Obsojeni s tega procesa in s prejšnjih so bili po nekaj letih izpuščeni na prostost in leta 1971 sodno rehabilitirani. Tega leta so bili rehabilitirani tudi obsojeni z Bohinčevega procesa ...

Ko je novinar dejal, da so bile v preiskavi uporabljene nesprejemljive metode, da pa procesi niso bili stalinistični — kot je zapisano v izjavi — in da mnogi niso zadovoljni s takšnim pojasnilom, zato ga jemljejo kot dokaz, da so procesi vendarle bili stalinistični, je Šetinc stvar pojasnil takole:

»Kadri so tedaj v resnici verjeli, da gre za gestapovce. Toda uporabljene so bile napačne metode, ker je bil vpliv stalinistične teorije in prakse še vedno močan.« Poudaril je tudi, da bi bilo »treba vedeti in upoštevati, da tedaj preiskovalni postopek ni bil tako jasno ločen od sodnega in da so bile napake bolj verjetne.«

Če so kadri tedaj res verjeli, kar pomeni vedeli, da imajo v rokah pravde, zaresne gestapovce, čemu so potem natikali tem gestapovcem še izmišljene obtožbe in izsiljevali s fizičnim in psihičnim nasiljem priznavanje izmišljenih obtožb, zakaj so uporabljali za dokazovanje njihovega gestapovstva ponarejene dokumente kot dokazno gradivo — a procesih, zakaj so izločali iz avde priči, ki so govorile v prid obtoženim, upošte-

vali pa izjave lažnih prič, med drugim tudi neresnične obremenilne pisne izjave nekaterih varnostnih organov — nekdanjih dachauskih ječnikov — ki so veljale kot dokazilo za obsodbe na dachauskih procesih. Vse to gotovo ne podpira teze o kadrih, ki so tedaj v resnici verjeli, da gre za gestapovce ...

Na Kopačeve pripombe je v isti številki Naših razgledov Franc Šetinc med drugim odgovoril:

»Vnovič bi rad opozoril na svojo iskreno željo, da bi pri nadaljnjem realnem presojanju dachauskih procesov in okoliščin, v katerih so potekali, čim bolj objektivno osvetlili njihovo resnično ozadje in da bi prizadeval v vseh pogledih popraviti krivico in odstranili vse neutemeljene sume v sovražnem delovanju zapornikov — slovenskih rodoljubov v nemških koncentracijskih taboriščih ...«

Vsi obsojenci z dachauskih procesov in vdove usmrčenih bodo v kratkem dobili denarno nadomestilo za čas, ki so ga po krivem preživeli v zaporu in to za vsak mesec zapora poprečni mesečni osebni dohodek v Sloveniji. Andrej Bohinc je bil v zaporu enajst let in nekaj mesecev in si po tem podatku lahko vsak izračuna, koliko denarja bo dobil. Bohinc mi je rekel, da bo po prejemu tega denarja ponudil zelo visoko vsoto nagrade vsakomur, ki mu bo dokazal, da v enem edinem stavku ni (Bohinc) govoril resnico o svojem življenju od začetka pa do konca vojne.

Andrej Bohinc je dobil spomenico 1941, ki pa mu ni bila nikoli izročena, ker je prišla na CK ZKS v času, ko je bil že zaprt. Ne vem, zakaj mu je še po toliko letih po rehabilitaciji ne izročijo. O tem imam v rokah naslednji dokument:

»Republiški sekretariat za pravosodje in občo upravo Ljubljana, P 25-292/67, 13. 3. 1968

POTRDILO

Republiški sekretariat za pravosodje in občo upravo SRS potrjuje, da je pri pristojnih zveznih organih uradoma pokrenjen postopek za vrnitev spomenice 1941 Andreju Bohincu, roj. 3. 11. 1912 v Mišacah, stanujočem v Ljubljani, Ulica Moše Pi-jade 23/III, glede na pomolostitev imenovanega z odpravo pravnih posledic obsodbe iz sodbe okrožnega sodišča v Ljubljani z dne 10. 8. 1948, K 478/48-42, vključno z odpravo posledic iz temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju. Republiški sekretar dr. Viktor Damjan.

Ko so Bohinca izpustili iz zapora, so mu strogo zabili, da se ne bo na obsodbo nikoli pritožil. To je tudi moral obljubiti upravi zapora. Toda čim je bil na prostosti, je o svoji usodi pisal pisma na razne naslove, nekatera je razmnožil v več kot sto izvodov ter jih poslal republiškim in zveznim sekretariatom, družbenopolitičnim organizacijam ter posameznim funkcionarjem. Eno od teh pisem je osebno dobil v roke tovariš Tito, ga pozorno prebral in takoj ukazal, da se Bohinčeva pritožba razišče. V knjigi Spori in spopadi (Založba Lipa, Koper 1984) Ivan Kreft piše:

»Drugi dachauski proces se je začel v Ljubljani, dne 9. avgusta 1948. Od mojih predvojnih znancev je bil obsojen na smrt Vlasto Kopač. Andreja Bohinca sem spoznal šele, ko je prišel iz zapora in se je s pismom obrnil na generalpolkovnika Karla Marčiča (brata jeseniškega zdravnika Marčiča, opomba J. Vidice) v Beogradu. V pismu je prosil generala za intervencijo pri Titu, češ da je po nedolžnem zaprt.

General Marčič je sodil, da je nemogoče, da bi se upal nanj oziroma na Tita obrniti človek, ki bi bil zločinec, zato je brez premišljanja posredoval Bohinčevemu pismu Titu. V maršalatu pisma niso zadržali in tako ga je dobil v roke sam Tito. S pripisom na pismu je zahteval, naj se Bohinčeva zadeva razišče in pojasni. Postopek je potem trajal več let. Precej nadaljnjih let pa je preteklo do mojega poslanskega vprašanja v republiški skupščini in potem še do polne rehabilitacije vseh dachausev, tudi tistih iz Srbije in Hrvaške, ki so bili vsi obsojeni na prvem procesu, medtem ko sta bila na drugem poleg Vlasta Kopača še Andrej Bohinc in zdravnik dr. Roman Vidmar, za osvoboditev katerega se je zavzemal tudi partijski funkcionar revirjev Lojze Ribič ...«

O dachauskih procesih piše tudi Vladimir Dedijer v knjigi Novi prilogi za biografijo Josipa Broza-Tita III. str. 484–486.

Znano je, da je imel Andrej Bohinc kot pomočnik politkomisarja Kokrškega oddela pomembno vlogo pri pogajanjih z Nemci za rešitev preko 600 zapornikov v Begunjah in

za vdajo celotne nemške posadke. Bohinc je bil vodja partizanske pogajalske delegacije.

»Zajeli smo 92 policistov s celotno upravo begunjskega zapora,« pravi Bohinc, »in veliko arhiva, ki smo ga izročili organom OZNA v Radovljici. Tedaj smo imeli možnost, da takoj raziščemo zadržanje vsakega zapornika v Begunjah. Zakaj so naši varnostni organi zamudili edinstveno priložnost? Ali in komu je bilo potrebno stare komuniste, španske borce, dachauce, partizane javno ožigosati kot agente gestapa, po vojni pa kot agente v službi tujih obveščevalnih služb, jim soditi in obsoditi. Žalostno je, da sorodniki po nedolžno obsojenih na dachauskem procesu in potem ustreljenih še danes ne vedo za njihove grobove. Pa tako radi bi na njihov grob položili šopke cvetja in kdaj pa kdaj prižgali svečo.«

JUDO: DRŽAVNO PRVENSTVO V JUDU ZA ČLANICE

V soboto in nedeljo, 2. in 3. marca, je bilo v Novem Sadu letošnje državno prvenstvo v judu za članice. Udeležilo se ga je skoraj sto judoistk iz vseh republik in pokrajine Vojvodina. Pravico do nastopa so si pridobile le finalistke iz republiških prvenstev in finalistke iz lanskega prvenstva, ki je bilo v Kranjski gori. Tako so se v Novem Sadu zbrale res najboljše jugoslovanske judoistke, ki jih v letošnjem letu čakata nastopa na evropskem in balkanskem prvenstvu, ki bo prvič.

Lahko bi rekli, da so v najmodernejšem, najlepšem in tudi najbolj funkcionalnem športnem centru v Jugoslaviji, kjer so dvorane za vse športe, ki si jih lahko zamislimo in ki jih v Jugoslaviji tudi gojimo, po športni in organizacijski plati prvenstvo organizirali brez pomb.

Na treh tekmovalnih blazinah (10 x 10 m) so borbe potekale tekoče oba dneva. Vendar vse ni šlo tako, kot bi si želeli. Predvsem sta bili očitni dejstva, da v drugih republikah in pokrajini Vojvodina vlagajo v ta šport veliko več kot v Sloveniji; da so bile tekmovalke iz Slovenije v poprečju najmlajše udeležence prvenstva, medtem ko v ostalih ekipah nastopajo judoistke, ki so stare tudi trideset in več let.

Predvsem v pokrajini Vojvodina je v zadnjih letih opazen dvig kvalitete v vseh športih, tako tudi v judu. Ali je temu vzrok kvalitetejsše delo ali večja finančna sredstva? Dejstvo je, da so bile domačinke letos najboljše ekipa, da so jih od osmih možnih naslovov osvojile pet, dva

Med preiskavo proti Druschkeju je Bohinc nastopil kot priča na sodišču v Kranju in Heidelbergu. Le redki pa vedo, v kakšni osebni stiski je bil, ko je dobil poziv za Heidelberg. Žena Anica-Jerica mu je bolehalo že več let, marca lani pa se ji je zdravje iz dneva v dan slabšalo. Zdravniki ji niso mogli več pomagati. Takrat mi je prizadeval potofiti: »Žoje, imam poziv, da grem na sodišče v Heidelberg, Jerica pa umira. Samo pustiti ne morem. Če pa zaradi tega ne bom šel v Heidelberg, bodo obrekovalci hitreje kot mlin zavrteli jezike: Bohinc ni upal v Heidelberg, da ga ob soočanju Druschke ne bi razkril kot svojega agenta.

Žena mi je umrla in v Heidelberg sem šel že kot vdovec ...«

Jože Vidic

BOGATA BERA DEJAVNOSTI JESENIŠKIH PLANINCEV V JUBILEJNEM LETU

Člani planinskega društva Jesenice so na sobotnem letnem obnem zboru pregledali bogato in vsestransko dejavnost v letu, ko so praznovali 60-letnico svojega obstoja. Bilo je to slavlje v delovnem vzdušju, z odrekanjem, pogumom, voljo in vztrajnostjo, ki je lastna le planincem. Tako razvejana dejavnost ne pozna počitka. Društvo, ki ima 1922 članov, oskrbuje pet planinskih postojank, od tega je Erjavčeva kočna na Vršču stalno odprta in oskrbovana, štiri bivake, Maretovo kočno v Gozd Martuljku in še zavetišče na Zadnjem Voglu.

Predsednik Planinskega društva Jesenice Pavel Dimitrov je v uvodnem govoru poudaril, da je društvo lep jubilej praznovalo na cvetoči Golici z veliko delovno zmago, dograditvijo nove kočne na Golici. Kako upravičena je bila gradnja, najbolj zgovorno pove podatek, da se je že ob otvoritvi zbral kar 4000 navdušenih planincev ter da je bila tudi v sezoni dobro obiskana. Kljub vsem problemom, predvsem minimalnim razpoložljivim sredstvom, je bila zgrajena v rekordno kratkem času. Le dve leti sta bili potrebni, da je na Golici zrasel zares potreben planinski objekt, največ zaslug pa ima predsednik gradbenega odbora Janez Košnik, ki sta mu pomagala Albin Noč in Alojz Kolman.

V preteklem letu je bil gospodarski odbor društva izredno delaven. Poleg rednih vzdrževalnih del so opravili še vrsto dodatnih: razširitev ceste od glavne ceste do Tičarjevega doma, začetek del na zajetju nad Tičarjevim domom, ureditev odlagališč ob postojankah, obnovitev dela Erjavčeve kočne, ureditev prostora za shranjevanje plinskih jeklenk in še vrsto manjših del.

V preteklem letu je spet oživelo delo markacijskega odbora, saj so člani zavarovali in označili večino poti. Jeseniški planinci so se organizirano udeležili srečanja z zamejskimi planinci na Korškem, otvoritve kočne pri Krnskem jezeru in Prešernove kočne na Stolu. Za Triglavsko muzejsko zbirko v Mojstrani so prispevali del eksponatov, organizirali so tudi planinsko slikarsko kolonijo na Vršču.

KAKO JE TAKRAT, KO MOJA MAMA PRIDE Z GOVORILNIH UR?

Včasih že v njenih očeh vidim, da se mi ne obeta nič dobrega. (Helen)

Sedim na kavču in me je strah, kaj bo. (Mateja)

Mami pride domov slabe volje, jaz pa se izgovarjam, da bom že popravila. (Klavdija)

Moja mama nima časa, da bi šla na govorilne ure. (Tjaša)

Delam se, kot da ni nič in pospravim kuhinjo. (Rok)

Takrat je napeto, zelo napeto. (Tomi)

Hudo, ker vse pove očetu. (Mirko)

Ko stopi skozi vrata, že vem, kaj bo. (Marjetka)

Učenci 6. razreda Osnovne šole Jes.-boh. oddreda Kranjska gora

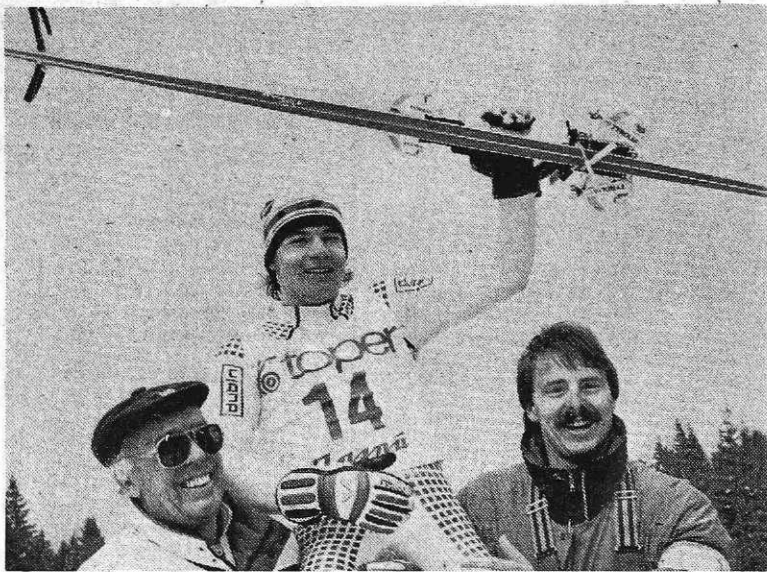
ŽAN PRVI V VELESLALOMU, ROBIČ DRUGI V SLALOMU NA SVETOVNEM MLADINSKEM PRVENSTVU

Četrto svetovno prvenstvo v alpskem smučanju v Jasni na Češkem, bo verjetno ostalo nepozabno za vse, ki smo bili v Jasni in ostale, ki so v dosedanji karijeri Žana, Robiča, Benedika, Oblaka in ostale generacije kakorkoli sodelovali.

Uspeh Žana in Robiča v Jasni pomeni priznanje sistemu dela v smučarskem športu, v katerem sta dosegla največ, kar se v mladinskem smučanju da doseči.

O samem razpletu tekmovanja zaenkrat samo toliko, da sta Robič in Žan prikazala vrhunsko tehniko v slalomu in v veleslalomu in v stilu nekdanjih »sanijskih tekov« Thönija in Stenmarka v drugem teku dosegla skoraj nemogoče in tako strahovito porazila nasprotnike.

Boštjan Gaser

Zmagoslavje naših v Jasni v ČSSR

Roberta Žana in Saša Robiča so pričakali na Koroški Beli (foto Jani Novak)

JURE KOŠIR OSVOJIL BRON NA NEURADNEM SVETOVNEM PRVENSTVU PIONIRJEV V ITALIJI

Naši mladi smučarji nadaljujejo z velikimi uspehi na mednarodnih tekmovanjih. Konec februarja so nastopili na neuradnem svetovnem prvenstvu pionirjev »Trofeja Topolino« v italijanskem mestu Monte Bondone — Trento. V jugoslovanski reprezentanci so bili tudi trije tekmovalci iz jeseniške občine: Jure Košir iz Mojstrane (član SK Kranjska gora), Janez Slivnik s Koroške Bele (član SK Kranjska gora) in Gregor Čop (SK Planina pod Golico) ter član alpske selekcije občinske zveze smučarskih organizacij Jesenice.

Na tekmovanju so nastopili pionirji iz 26 držav Evrope in Amerike. Uspešne nastope pionirjev iz jeseniške občine v preteklih letih, medalje Saše Robiča in odlične uvrstitve Roberta Žana nadaljuje novi rod. Jure Košir je v kategoriji mlajših pionirjev v veleslalomu osvojil bronasto kolajno. Janez Slivnik, ki je leto mlajši, je bil 10. v veleslalomu in 16. v slalomu.

Gregor Čop je sicer ostal brez uvrstitve, vendar je vozil izredno dobro in napadalno. Izreden uspeh je dosegel Primož Jazbec iz Trzica, ki je osvojil zlato medaljo v slalomu, Maja Škerjanc iz Ljubljane dve srebrni medalji, Gregor Grlic iz Kranja srebrno kolajno v veleslalomu in Matej Jovan iz Radovljice bronasto kolajno v veleslalomu.

Jugoslovanska reprezentanca je ekipno osvojila tretje mesto za Italijo in Avstrijo. To nedvomno potrjuje, da naši mladi smučarji sodijo v sam svetovni vrh, delo smučarskih navdušencev v klubih se obrestuje.

Ekipno mlajših pionirjev je na tekmovanju v Italiji vodil trener Kranjske gore Edo Slivnik, ki ima velike zasluge za dosežene uspehe naših tekmovalcev.

J. R.

Jure Košir na tekmovanju v veleslalomu v Italiji

PRVENSTVO E-TKR-NG V SANKANJU

V soboto, 2. 3. je bilo prvenstvo DS ETN v sankanju pri Savskih jamah. Čeprav je rahlo deževalo in je bila proga razmočena je bilo ta dan troje prvenstev v sankanju poleg DS ETN. Udeležba ni bila ravno številna zaradi slabega vremena.

REZULTATI:
Ženske do 35 let: 1. Metka Koblar NG 1.26,36, 2. Milena Lužnik EG 1.33,45, 3. Verona Korošec ERC 1.44,11;
Ženske nad 35 let: 1. Dragica Pust ERC 1.39,77, 2. Francka Marinkovski 1.40,21;

Moški nad 45 let: 1. Viktor Stender 1.30,48, 2. Bogo Tušar OTK 1.34,91, 3. Franc Jelenc ERC 1.36,08;

Moški od 35—45 let: 1. Zvone Kalan ERC 1.23,05, 2. Peter Kikelj NG 1.25,37, 3. Milan Kliner SEO 1.25,57, 3. Tone Rebolj SEO 1.25,57;

Moški do 35 let: 1. Roman Kolman ERC 1.18,86, 2. Janez Babič NG 1.29,19, 3. Sašo Pernuš NG 1.29,75, 4. Miloš Ferk NG 1.32,49, 5. Bogdan Sredanović ERC 1.32,71.

baj

ZIMSKE IGRE SŽ

V soboto, 16. februarja so se železarji iz vse Slovenije pomerili v veleslalomu, smučarskih tekih in sankanju na XVII. zimskih športnih igrah Slovenskih železarn na Ošvenu, Kotljah in Ravnah na Koroškem. Z Jesenic je odstopovala številna ekipa in zato je bilo pričakovati tudi dobre rezultate.

REZULTATI: VELESLALOM:

Ženske od 36—45 let: 1. Olga Pervanja 29,23 ŽJ, 2. Milica Šega 30,46 ŽJ, 3. Marta Zagorski 30,59 MI.

Ženske od 26—35 let: 1. Erna Mikeln 35,99 ŽR, 2. Metka Koblar 37,83 ŽJ, 3. Zdenka Manfreda 38,13 Veriga, 5. Nataša Židan 41,64 ŽJ, 8. Marjana Svetina 44,80 ŽJ.

Ženske do 25 let:

1. Pika Ferk 37,58 ŽJ, 2. Saša Kofler 37,73 ŽJ, 3. Romana Ferjan 42,96 Veriga, 4. Damjana Noč 43,54 ŽJ.

Moški nad 45 let: 1. Nace Noč 24,50 ŽJ, 2. Adi Postuslemšek 25,92 ŽR, 3. Jože Klinar 25,93 ŽJ, 7. Franc Legat 27,13 ŽJ.

Moški od 36—45 let: 1. Berti Zagevnik 24,39 ŽR, 2. Klavdij Mlekuš 24,94 ŽJ, 3. Branko Svetina 25,07 ŽR, 6. Božo Kero 25,67 ŽJ, 8. Peter Zupančič 25,94 ŽJ.

Moški od 26—35 let: 1. Franjo Večko 32,68 ŽR, 2. Boris Kotnik 32,70 ŽR, 3. Janez Babič 33,34 ŽJ, 5. Marko Razinger 34,50 ŽJ, 6. Sašo Jekler 34,94 ŽJ.

Moški do 25 let: 1. Miloš Ferk 33,30 ŽJ, 2. Sandi Peternel 33,38 ŽJ, 3. Janko Legat 33,85 ŽJ, 4. Bogdan Razinger 34,14 ŽJ, 7. Gorazd Blatnik 34,83 ŽJ, 8. Stane Urbas 35,49 ŽJ.

Ekipno ženske-veleslalom: 1. Železarna Jesenice 1.44,64, 2. Železarna Štore 1.59,90.

Ekipno moški-veleslalom: 1. Železarna Jesenice 3.03,96, 2. Železarna Ravne 3.04,76, 3. Veriga 3.19,61.

SMUČARSKI TEKI:

Ženske do 35 let: 1. Jožica Taks ŽR — 12,59,9, 2. Bojana Sušnik 13,17,7 ŽJ, 3. Zdenka Štruc 13,37,9 ŽR, 5. Julijana Smolej 14,16,5 ŽJ, 7. Nuša Bundalo 18,28,2 ŽJ.

Ženske nad 35 let: 1. Berta Vidošević 44,95 ŽR, 2. Nada Bertoncelj Plamen 15,27,1, 3. Janika Pogačnik Veriga 16,14,5.

Moški nad 45 let: 1. Franc Hrovat 10,03,8 ŽJ, 2. Frido Skumac 10,36,3 Veriga, 3. Anton Robič 10,50,8 ŽJ, 4. Franc Lakota 10,52,8 ŽJ, 6. Martin Pazlar 12,31,7 ŽJ, 7. Ludvig Misotič 12,56,4 ŽJ.

Moški od 36—45 let: 1. Andrej Janša 8,47,9 ŽJ, 2. Alojz Kerštajn 9,19,6 ŽJ, 3. Ivan Urbanc 9,38,1 ŽJ, 5. Milan Vidic 9,46,7 ŽJ, 7. Jože Dovžan 10,09,9 ŽJ, 17. Peter Kejžar 12,20,8 ŽJ.

Moški do 35 let: 1. Dušan Djuričič 11,42,2 ŽJ, 2. Miro Leban 11,58,3 ŽJ, 3. Franci Teraž 13,08,5 ŽJ, 8. Rado Pristov 15,09,3 ŽJ.

Ekipno ženske — teki: 1. Železarna Ravne 41,25,2, 2. Veriga 44,53,1.

Ekipno moški — teki: 1. Železarna Jesenice 41,46,2, 2. Železarna Ravne 48,55,1, 3. Veriga 49,04,2.

SANKANJE:

Ženske do 35 let: 1. Marija Lehovnik ŽR 1.11,27, 2. Irena Smolej 1.24,44 ŽJ, 3. Slava Mernik 1.24,69, ŽS, 9. Darinka Laharnar 1.34,05 ŽJ, 11. Sonja Vilman 1.37,31 ŽJ.

Ženske nad 35 let: 1. Jožica Laznik 1.13,34 ŽR, 2. Joži Kotnik 1.14,98 ŽR, 3. Francka Marinovski 1.24,58 ŽJ.

Moški do 35 let: 1. Bojan Kokučnik 1.03,28 ŽR, 2. Jože Verdinsek 1.05,58 ŽR, 3. Miha Petnel 1.05,92 ŽJ, 6. Roman Peternel 1.11,27 ŽJ, 8. Ivan Vilman 1.12,46 ŽJ.

Moški nad 35 let: 1. Zmago Breznik 1.05,49 ŽR, 2. Pavel Mrošek 1.06,53 ŽR, 3. Evgen Kovišek 1.07,20 ŽR, 4. Marjan Zdovc 1.07,67 ŽR, 5. Stane Horvat 1.08,87 ŽJ, 6. Drago Dokl 1.10,73 ŽJ, 7. Anton Kalan 1.12,10 ŽJ.

Ekipno ženske — sankanje: 1. Železarna Ravne 2.24,61, 2. Železarna Jesenice 2.49,02, 3. Železarna Štore 2.58,04.

Ekipno moški — sankanje: 1. Železarna Ravne 3.14,35, 2. Železarna Jesenice 3.26,06, 3. Plamen 3.40,16.

baj

PODELILI GREGORČIČEVE PLAKETE

V petek so v prostorih Kosove graščine podelili Gregorčičeve plakete kot najvišje priznanje na področju telesne kulture v jeseniški občini za leto 1984. Ob podelitvi je navzočim nagradencem ter ostalim telesnokulturnim delavcem v jeseniški občini spregovoril predsednik skupščine TKS Jesenice Alojz Katnik, o liku revolucionarja, borca in športnika Joža Gregorčiča-Gorenjca, po katerem so poimenovalne plakete, pa je govoril predsednik žirije za podeljevanje Vinko Rotar.

Na slovesnosti so podelili tudi več priznanj Odbojkarske zveze Slovenije. Prijeli so jih: Šolsko športno društvo osnovne šole Prežihov Voranc na Jesenicah, Greta Samar, Zoran Mekina, Janez Biček in Srečko Strajnar.

J. R.

INDIJA : JUGOSLAVIJA

Jeseniški namiznoteniški delavci so po večletnem obdobju pripravili ljubiteljem bele žogice na Jesenicah kvalitetno namiznoteniško prireditev. Na poti na svetovno prvenstvo v Göteborg na Švedskem bo državna reprezentanca Indije odigrala prijateljski dvoboj z državno reprezentanco Jugoslavije, ki se pripravlja za nastop na svetovnem prvenstvu. O moči gostov vemo le malo, vsekakor pa je to ekipa, ki ima na vseh svetovnih prvenstvih pomembno vlogo. Jugoslovanska reprezentanca bo sestavil selektor Osmanagić tik pred nastopom na Jesenicah. V pošto pridejo igralci: Šurbek, Kalinič, Lupulescu, Kovač in Karlovič. Torej se nam obeta nadvse lepa in edinstvena prireditev mojstrov bele žogice za zeleno mizo.

Prireditev bo v nedeljo, 10. marca, ob 17. uri v dvorani ŽIC na Jesenicah.

DRŽAVNO MLADINSKO HOKEJSKO PRVENSTVO

Od 8. do 10. marca bo v športni dvorani v Podmežakli državno mladinsko hokejsko prvenstvo.

PETEK, 8. marca:

— ob 14. uri: Crvena zvezda : Medveščak.

— ob 17.25: Svečana otvoritev s sodelovanjem pihalnega orkestra Jeseniških železarjev.

— ob 17.30: Kranjska gora : Olimpija.

SOBOTA, 9. marca:

— ob 14. uri: Crvena zvezda : Olimpija.

— ob 17.30: Kranjska gora : Medveščak.

NEDELJA, 10. marca:

— ob 11. uri: Olimpija : Medveščak.

— ob 14.30: Kranjska gora : Crvena zvezda.

— ob 16.45: Nastop jeseniških umetnostnih drsalcev.

— ob 17.15: Svečani zaključek prvenstva.

Pokrovitelj prvenstva je OK ZSMS Jesenice.

Vstopnine ni!

METKA (CELJE) : JESENICE (ČLANICE) 54:35 (34:15)

Dvorana TSŠ v Celju, prvenstvena tekma 14. kola 1. SKL, sodnika TKAVC (Maribor) in Zelič (Laško), gledalcev 20.

Po dveh porazih so jeseniške košarkarice izgubile skoraj vse možnosti za osvojitve prvega mesta in uvrstitve v 2. zvezno košarkarsko ligo. To je nekatere igralke preveč prizadelo in igrajo veliko slabše kot prej, da jih ni moč spoznati. V Celju pa so odstopovale tudi brez poškodovane Vuletov in bolne Lahove.

Začetek tekme je bil v znaku celjskih igralok in obeh sodnikov, ki sta z navijaškim sojenjem prizadela gostje, ki jim ni ni šlo. Kot nalašč so takrat igralke povprečne domače ekipe zadevale kot za stavo. Posledica tega je bila, da se nekatere igralke Jesenic sploh niso več trudile in rezultat je bil ob polčasu za gostje katastrofalen, saj so v dvajsetih minutah dosegle le 15 košev.

Nezadovoljen z igro izkušenih starejših igralok je trener Valič v drugem polčasu poslal v igro mlajše, ki so z vzorno borbenostjo začele zmanjševati razliko. Takrat sta spet sodnika poskrbela, da gostujoče mladinke in kadetinke ne bi preveč gospodarile na igrišču in sta si izmislila razne take prekrške, da so se jima smejali celo gledalci.

Seveda pa sojenje ni opravičilo za tako visok poraz, saj so Jeseničanke predvsem v prvem polčasu igrale zares slabo. Zadoljni smo lahko le z nastopom mladih v drugem polčasu.

Za Jesenice so igrale: Deretič-8, Šmitran 2, Krznarič 1, Bartelj 2, Stražisar 2, Vrdoljak 11, Felc 6, Ulčar 1, Smolej 2, Zrnič.

V soboto, 9. marca, igrajo Jeseničanke v telovadnici SCUI Jesenice, ob 16.30 proti ekipi Pomurja.

M.

JESENICE — KLADIVAR ŽIRI (KADETINJE) 57:49 (28:28)

Telovadnica CSUI Jesenice, tekma 1. slovenske ženske kadetske lige, sodnika Sabljic in Kunc (oba Ljubljana).

Po izenačenem prvem polčasu so v drugem na igrišču zagospodarile domače košarkarice in zanesljivo premagale odlično ekipo Žirovk ter še enkrat dokazale,

da se za bodočnost jeseniške ženske košarke ni treba bati, če se bo dobro delo v klubu še nadaljevalo.

Jesenice: Šmitran 31, Deretič 9, Smolej, Felc 15, Zrnič 2, Berus, Bešič, Skenderović, Jokič, Pogačnik.

M.

GDOBJKA: BOHINJ : ŽELEZAR (ČLANI) 0:3

Odbojkarji Železarja so v tretjem spomladanskem kolu II. SOL — zahod v soboto, 2. marca, gostovali pri ekipi OK Bohinj v Bohinjski Bistrici. V prepolni telovadnici osnovne šole so »železarji« pokazali eno najboljših iger v letošnjem prvenstvu in v petih 15 minutah odpravili borbeno domačino. Prva dva niza so gostje iz Žirovnice dokaj hitro in prepričljivo odločili v svojo korist, v tretjem pa so domači nekoliko uredili svoje vrste in na začetku niza povedli, vendar gostov to ni zmedlo, prevzeli so pobudo in s 15:12 v zadnjem nizu zaključili srečanje.

Železarji so se tokrat izkazali v vseh elementih odbojkarjske igre, predvsem pa

z odlično igro na mreži. Nekoliko so zatajili le pri servisih. Tokrat velja pohvaliti vse igralce.

Za ekipo so igrali: Mežek, Strnad, Pogačar, Avsenik, Marjanovič, Langus, Černe in Rajgelj. Zaradi poškodbe tokrat ni nastopila stalna člana ekipe Legat in Prešeren.

Tekmo je brez večjih napak sodil sodnik iz Bohinjske Bistrice Esad Hadžić.

V soboto, 9. marca, igra ekipa Železarja pomembno srečanje v boju za vrh prvenstvene razpredelnice z ekipo OK Triglav iz Kranja. Tekma bo ob 18. uri v osnovni šoli Gorenjskega odreda v Žirovnici.

D. R.

II. SOL ŽENSKE — ZAHOD: OK KAMNIK : OK JESENICE (ŽENSKE) 2:3

V soboto, 2. marca, so odbojkarice OK Jesenice odigrale tekmo III. kola v gosteh pri ekipi OK Kamnik iz Kamnika. Tekma je bila v telovadnici Zdravstvene šole v Kamniku.

V prvem nizu so bile moči zelo izenačene. O izidu niza so odločale samo manjše napake. Na obeh straneh je bilo videti dobro igro in močne servise. Ta niz so dobile Jeseničanke z rezultatom 16:14.

V drugem nizu se je nadaljevala izenačena igra iz prvega niza. Ta niz so dobile odbojkarice OK Kamnik z rezultatom 17:15, ker so jeseniške odbojkarice naredile več manjših napak in trikrat zaporedoma zgrešile servise.

V tretjem nizu so odbojkarice OK Jesenice malo popustili. Nikakor niso mogle zaigrati svoje igre. Akcije so bile večkrat nepovezane, Kamničanke pa so na mreži dobro igrale. Jeseničanke so ta niz izgubile z 11:15.

V četrtem nizu so odbojkarice OK Jesenice zaigrale bolj zbrano in povezano. Domačinke so niz začele dobro in so za nekaj točk vodile. Vendar pa so jih odbojkarice OK Jesenice kmalu zmedle s svojimi odličnimi servisi. To so jeseniške odbojkarice izkoristile in visoko zmagale z rezultatom 15:4.

V petem nizu je na kamniški strani še prevladovala zmedenost. Jeseničanke so z malo truda ter z odličnimi servisi premagale odbojkarice OK Kamnik z rezultatom 15:8.

Za Jesenice so igrale: Lidija Baloh, Milana Pogačar, Majda Globočnik, Magda Uman, Renata Hočevar, Nevenka Sever in Monika Komic.

Odbojkarice OK Jesenice bodo naslednjo tekmo odigrale na domačih tleh z ekipo OK Črnuče iz Črnuč. Tekma bo v soboto, 9. marca, ob 17. uri v telovadnici osnovne šole Prežihov Voranc.

OBVESTILO DELAVCEM ŽELEZARNE

Vse zaposlene v Železarni obveščamo, da skupaj s Kompasom organiziramo ogled 8. svetovnega prvenstva v smučarskih poletih v Planici, in sicer v soboto, 16. in nedeljo 17. marca.

Z Jesenic bodo vozili avtobusi »Krpani« s 160 stojišči. Cena rednega prevoza v vsaki smeri za prireditev je 600 din. Kompas daje za Železarno 50 din popusta, prav toliko pa bo prispevala komisija za šport in rekreacijo. Tako bo cena za udeleženca z vstopnino 500 din. (Cena avtobusa s sedeži je 900 din).

Prijave z vplačilom bo na oddelku za družbeni standard (zgradba kadrovskega sektorja) zbiral Sonja Jekovec (tel. 3211).

Odhod avtobusov bo v soboto in nedeljo ob 7.30 s parkirnega prostora Železarne Jesenice. Na ostalih postojah avtobusi ne bodo ustajali. Prijavite se lahko najkasneje do torka, 12. marca, do 10. ure.